

3 1761 07542908 4

DB

932

.48

F4A4

1861

189

72 franc

153

W. COBBETT
LONDON
1830

1

Digitized by the Internet Archive
in 2009 with funding from
University of Toronto

<http://www.archive.org/details/msodikrkcz00rk>

1413

267

II. RÁKÓCZY FERENCZ

ÉS

NEVEZETESEBB KORTÁRSAINAK

NÉMELY KIADATLAN

EREDETI LEVELEIK.

Bevezető
P. Rákóczy Ferenc

1861. évi kiadás

PEST, 1861.

KIADJA RÁTH MÓR.

DB
932
.48
F4D4
1861

Bevezetésül.

Soha sincs valamely nemzetnek nagyobb szüksége múltjának ismeretére, mint midőn jövőjének alapját akarja lerakni és megszilárdítani.

Azon kor, melyben II. Rákóczi Ferencz és kortársainak ezen eredeti levelei megjelennek, épen olyan, mely a magyar nemzet sorsa felett elhatározólag dönteni készül. Szeretnők feltámasztani az ország egykori atyáit, hogy tanácsaikkal az unokák lelkesedését gyámolítsák; hevét mérsékeljék, vagy tüzét élesszék; életre kelteni az elhunyt hősöket, hogy mint hajdan az elhullt hunnok szellemei, részt vegyenek utódaik élethalál harcaiban.

Fájdalom a csodák kora elmúlt; a tágas égbolt nem fog megrepedni többé, hogy a tusakodó s talán ingadozó harczsorok közé a világverő Etele tüzlehellő sárkány paripája ledobbanjon; a honalapító Árpád sirja sem nyílik fel, hogy fülébe dörögje századik unokájának az összetartás magasztos ígéit; Sz. László óriási csatabárdja s a hadrontó Hunyadiak vezéri szava hiányzani fognak az óriási küzdelemből: de van egyetlen mód, mely őseink szellemeit leszállítja hozzánk; mely érett tanácsaikat, hadintéző terveiket, lelkesítő

szavaikat, vagy megdöbbenő szemrehányásaikat megérteti velünk, — s ez emlékeiknek megújítása.

II. Rákóczy Ferencz kora a legnevezetesebb mind azok között, melyekből nemzetünk, jelen válságos pillanataiban tanúságot merithet. Egy lételéért vívott küzdelmet, egy hirtelen kötött békét és egy nagszerű csalódást élt abban át a magyar. Fényt vetni ez időszakra annyi, mint szövétneket gyujtani a jelen bonyodalmaiban tapogatódzó honfiu szellemének; kimutatni az útát, melyen haladnia és az örvényt, melyet kerülnie kell.

A magyar nemzeti létküzdelmek korát illetőleg, végetlenül fősvény a történelem muzsája. A nemzetnek, különösen a nemzet irodalmának mostoha körülményei azon keveset is fátyolozottan, gyakran a hizelgés nyelve által ferditve, néha a gyávaság foltjaival tarkítva hozták le a jelenre, s ki a történeti kútfők után kutat, gyakran pirulva áll azon sorok felett, melyeket elődei, mint álmatlan éjek s hazafi lelkesültség eredményét mutatának be nemzetöknek.

A magyar történelem újabb s legérdekesebb korszakának: a nemzet ősi jogaiért küzdött szent harcának története még nincs meg írva, s megírásának kora fájdalom még máig sem jött el.

De az adatok gyűjtésének ideje itt van, s legjelesebb irodalmi férfiaiunkat e téren: egy Szalayt, Toldyt, Mikót. közelebbi időkben ez eszme zászlója körül látjuk csoportosulni.

A legközelebbi korszak megmutatta, mily igazán fogta fel az irodalom itt is hivatását.

A nemzetnek nem csak jelene és jövője, de múltja is veszélyben forgott, s nem az illetőkön múlt, hogy egyik, mint másik megsemmisíttessék.

Azok, kik őseink oszlopait ledönték; utczáink neveit megmásíták; szentségtelen kezekkel a nemzet oklevéltárait is feldúlták. Több megye levéltárai hányattak szét; em-

lékek sikkasztattak el s volt oly parancs, mely aként hangzott, hogy helykimélés tekintetéből minden 50 éven felüli irat égettessék meg.

Szörnyűség! Hasonló egy nemzet oltárképeinek összetöréséhez, bálványainak megsemmisítéséhez. Még ennél is több: elzárása az ősök szellemének, szavainak az utódok füleitől; megsemmisítése a nemzet történelmének.

Jól tudák ők, hogy a mely nemzetnek múltja nincs, az jövőre sem számolhat; jól ismerék, mit mond a magyar költő:

„Mert boldogságra még kevés a szép jelen;

A multon épül az, s az emlékezeten.“

Mi menthet meg bennünket ez egyszer már fenyegetett csapástól? Hitünk szerint: a nemzeti hagyományoknak megezerszeresítése, sajtó útján közlése.

Ez eszmék vezették kiadót II Rákóczy Ferencz és kortársai levelezéseinek kiadására.

Óhajtandó, hogy az a nemzetnek oly részvételével találkozzék, mint a minőt az tárgyánál fogva megérdemel s mint a minő hazafi lelkesedéssel nyújtatik az olvasó közönség kezeibe.

Kárpátoktól Adriáig zeng a „Rákóczy indulója“; akarjátok ismerni a korszakot, melyben e lelkesítő nemzeti imádság született, a férfit, kinek szelleme a mai koréhoz minden hősünk között legközelebb áll? . . . Olvassátok e sorokat s közelebb juttok e célhoz.

1703.

I.

Rákóczy Ferencz levele Kis-Hont megyéhez.

(Katonáit a kóborlástól eltiltja és Ságghoz összegyűlni parancsolja; Hont megyének hatalmat ad, azok üldözésére, kik e parancsnak egy hét alatt eleget nem tesznek.)

Nos Dei gratia Princeps Franciscus Rakoczi de Felső Vadász,
Comitatus Sarosiensis Supremus ac Perpetuus Comes etc.
Universis et singulis Sptibs ac Magcis Generosis et
Egregys, ac Nobilib. et Strenuis Militiae Nrae tam
Equestris quam Pedestris ordinis Supremo et Vice Capi-
taneis, Campi et Belli Ductoribus, Centurionibus, De-
curionibus et eor. Vices gerentibus Cunctis etiam alys
Militiae Nrae Officialibus, Coeterisq. Militibus Gregorys
Praesentes hasce Visuris lecturis aut legi audituris,
Salutem et gratiam. Eset értésünkre hogj sokan minek-
utánna fegyvert fogván hűségünk alá ajánlották ma-
gokat, mind azoltais semmitis az Haza szolgálattjában
nem foglalatoskodván serénykedvén, csak Falukrul

Falukra koberolnak, magokat Tisztekké sokan, hirünk s kgl's resolutionk nélkül tévén, Tiszt képében járnak, és aszerént a szegénységet húzzák vonnyák s praedállják, holott nem a végre kötöttünk fegyvert, nem is az Hadakozásunknak — Istenes igyekezetünknek czéllya, hogj Hűségünk alatt N. kis Hont Várgyében lévő Városi s Falusi kiveinket, az illy rendeletlenségekkel kesericsük, hanem szokott kgl'mességünk szerint oltalmazzuk, alattunk való Hadainkalis oltalmaztassuk. Parancsollyuk azért mind azoknak, valakik már az közügjnek folytatására velünk edgjütt fegyvert fogtanak, sött hittel kötelesek egy hét alat minden magok mentegetésekre ki gondolható okok keresése adása nélkül, magok Zászlojak alá gyülekezni, a szerint Sághoz öszve gjülni siessenek; külömben valakik parancsolatunkal nem gondolván, egj hét alat az emlitet helyre nem gjülekeznek, vagj gjülekezni nem akarnak, attunk hatalmat ez Patens Levelünk erejével, hogj minden Falusi Városi Biráknak azoknak lakosinak közönségesen, hogj az ollyakat, ha csak magunk parancsolatunkal s Passusunkal nem járnak, Falukrul Falukra kergessék, meg fogván Táborunkban késedelem nélkül hozzák bé. Nec Secus facturi. Datum ex Castris ad Tokaj positis Die Vigesima Quinta Octobris Anno Dni Millesimo Septingeno Tertio.

F. RÁKÓCZY.

1704.

II.

Rákóczy Ferencz levele Kis-Hont megyéhez.

(A megye fegverfoghatóit táborába rendeli; pihenési időt a Murány ostromában résztvetteknek sem ad.)

Illustrissimis, Rvrndissimis, Admodum Rvrndis, Spblibus,
ac Magnificis Grosis Dnis, Egregiis item et Nobilibus
N. N. Supremo et Vice Comitibus, Judlium, et Juras-
soribus, Toti denique Universitti Dnorum Praelatorum,
Baronum, Magnatum, et Nobilium Inclyti Districtus Kis
Hontensis, Amicis. Nobis observandissimis, honorandis
et gratis.

Salutem et prosperitatem. A kgyltek levelébül értyük, hogy
ha csak a Nemességnek kellessen-e felülni és ide Tá-
borunkra jöni. Minthogy az ország szolgálattya most
úgy kívánnya, mind azoknak kik Murányi bloquadában
vóltanak, sőt még a kik ott nem vóltanak is, ha az in-
surrectióra alkalmatosok, szükség insurgálván Tábo-
runkba mennél hamarább és felesebb számmal bé jöni.

Hogy pedig Murány Várának terhes bloquatiója után
avagy csak addig is míg jól el készülhetne respiriumot
kíván kgylte, azt most az Ország szolgálatyának
serény folytatása meg nem engedi, hanem egy szívvvel
s akarattal való szolgálatot kívánván, mostani szük-
ségéhez képest az Haza, a mikor fáradságúnknak hasznos
végét el érjük, kiki magánosan is szolgálatyának ér-
demlett jutalmát fogja tapasztalni. Azért klték elébbeni
parancsolatunkat mentül felesebben effectuálni igye-
kezze. Caeterum Ptitulatus Dnaones Vras foeliciter
valere desideramus, Ex oppido Miskólcz Die 22. Fe-
bruar. 1704.

Praetittarum Dnaonum Vrarum

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

III.

Bercsényi Miklós levele Nagy-Hont megyéhez.

(A megyét sietve táborba szállni parancsolja.)

Illrmis Rndmis etc. etc.

Salutem, Servitiorumq commendationem. Minthogj édes
Nemzetünk javára el kezdett munkás hadakozásunknak
további continuálása azt kívánnya, hogj az mostanis
ellenünk szaporodni kezdett ellenség szándékának ellent
vessünk, hogj abbul jövőendő csendességunknek consu-

laályunk. intimalom az Tek. Nemes Vármegyének, hogy mindgyárt minden halogatás nélkül, mennél felessebb magával jöjjön sietve utámmam, és édes Hazája köz ügyében munkálkodgyék, most az midön kívántatik, szorgalmatossan. Mellyet el se mulasson, sem órát se napot ne várjon, hanem Hazafiuságtalanságnak nótája alatt kövesse uttyát utámmam. His servat Deus Praetitus DVestras diu felices. Szécsén. Die 31 Marti A^o 1704.

Earund Ptitulat

Ad serviend. paratt.

C. N. BERCSÉNYI.

IV.

Bercsényi rendelete Hont megyéhez.

(Rendelet a katonák elszéledése ellen.)

Én Székesi Gróf Bercsényi Miklós Nemes Ung Vármegyének Fő Ispánya, Méltóságos Fejedelem Felső Vadászi Rákoczi Ferencz, és az Magyar Haza szabadságáért Isten által Fegyvert fogott egész Hadaknak Fő Generalissa. Adom tudtára mindeneknek az kiknek illik ez Levelemnek rendiben, Nevezet szerint pedig Magyar Nemzetünk felszabadítása mellett Fegyverkötétt, s már eloszlott Vitézlő Lovas s Gyalog rendeknek közönségessen. Hogj

mi ve Istennek rendeletéből lett Hadiakozásunknak és régen ohajtva várt szabadulásunk munkálkodásának alkalmatosságával lévén meg hanyatlása, és büneinkért megérdemlett, s jobbulásunkért reánk bocsátott Hadi szerencsés elébbeni progressusinknak kevésbé el rejtése; arra való nézve az Vitézlőrendek reménsége megütkezvén, hadi köteleességek mellől minden üdöül várás nélkül eloszlanı hírem s akaratom ellen mérészlettenek, nem gondolván meg, hogj mostani erre nyomulásomnak nem egyéb hanem bizonyos hadi Consideratio lett légjen oka; amint is Isten kezdett munkának jó volta szerint kedvezvén, Ellenségünk szandékának gátott vetett, s módot adott benne, hogj az eő Dunántúl való nyomakodásával, én magam Hadaimmal Hátán azon Ellenségnek mehessek visza felé Méltóságos Fejedelelemnél való jeles Hadaj operatioj ezt hozván magokkal, kitis az egész eloszlott Vitézlőrendeknek értésére akartam adni, hogj holnapinapon az Ellenségnek nyomába Táborostul indulok; intem azért a Vitézlőket, sőt serio kényszeritem is, hogj mind idő s Nap halogatás nélkül Hadi köteleességek mellé mindgyárt Ezerekhez a Táborra bėjőjenek, ne koboroljanak, hanem édes Hazájok megmaradását akkor munkálkodni serénkedgjenek. mikor idő s alkalmatosság két kézzel elöl adgyák magokat. Más kint ha visza nem jömmének. s parancsolatomnak nem engedelmeskednének, serio vagjon hadgyva az N. Vármegjéknek, hogj az olyan koborlokat nem csak kergessék, sőt meg fogván szabadossan megis üthessék. Költ Szemerédi mezőben lévő Táborban Dje 16 May A^o 1704.

G. B. MIKLÓS.

V.

Rákóczy N.-Hont megyéhez.

(A megyét általános fölkelésre hívja.)

Illustrissimi, Rudmi etc. etc.

Salutem et omnem prosperitatem. Minthogy a Nemes Ország közönséghez szolgálattyanak promotiója ugy kívánja, a Nemes Vármegyének serio intimállyuk, hogy in gremio sui mindgyárást Generalis Insurrectiót publicáltasson, és maghát a Nemes Vármegye ugy appromtállya, hogy egy hét alatt mind Lovas, mind Gyalogh hadakkal mentül felesebb számmal lehet, jöhessen a Nemes Vármegye Táborunkba Szécsényhez, holottis a Nemes Ország szolgálattyanak folytatása iránt foghja venni dispositionkat. Ezen Intimationkat penigh a Nemes Vármegye minden késedelem és fogyatkozás nélkül effectuálni igyekezze Hozzánk és a Nemes Országhoz tartozó kötelességhe szerint. Caeterum praetitulatas Dominationes Vestras feliciter valere desideramus. Ex Castris Nostris ad Gyöngyös positis Dje 3 Septembr. A^o 1704.

Praetittar Dnaonum Vrarum

Amicus ad officia paratiss.

F. R Á K Ó C Z Y.

VI.

Bercsényi levele Hont megyéhez.

Meghivja a megyét a fejdelem elébe; szemrehányást tesz a megyei felkelők csekély száma miatt s a fejdelem kegyvesztésével fenyegeti az elmaradókat.)

Illustrissimi Rdissimi etc. etc.

Salutem, Servitiorq meor. parat. commen. Vettem az Méltóságos Feiedelem Levelét, melyben tudósít eő Ngha, hogj Táborostúl edgyütt erre a földre fel jönni méltóztatik, hogj azért Hadainak szükséges alimentatiojában fogjatkozás ne légyen, tudom veszik az iránth rövid üdön az N. Vármegjék eő Ngha Commissariussinak Insinuationoit, edgjszersmind az praestálandó annonának limitatioitis. Kire noha ugjan az fölsőb N. Vármegjékis concurrálni fognak, mind az által igen szükséges, hogj ezen magára esendő Éléseknek administratioiátis az N. Vármegje elő alétani el ne mulassa, sött nem csak az Annonának praestálásában mutassa kissigét,*) de maga előtt viselvén eő Ngához való homagialis obligatioiátis, igen illendő, sött szükségesis, mennél nagyob frequentiával az N. Vármegyében lakozó Statusok, magok Zászlói alat meg jelenvén, eő Nghát tiszteségessen excipiálni el ne mulassák. Egyébaránt jólehet sok rendbeli Intimatoriaink, kiket mind az Insurrectionak indifferens elrendölésiről, ugy az Hadak Intertentioiára deservialó Élések administratioiáról bocsátottam vala ezen, és több

*) készségét.

N. Vármegjékre, de mind ez ideig sem látván fogantat-
tyát, mennyi hátra maradással lett az Hazaszolghálat-
tyának az Insurrectionnak renitentiája miatt, tapasztal-
tathatik az N. Vármegyék Zászlói alatt lévő katonasságnak
igen gyenghe számábólis, melly defectusokat megh-
vallom sokan az Mélt. Fejedelem előtt sajnosan reprae-
sentálva magjazzák, mint ha azon Uri, Fő, és Ne-
messi rendek, kik eddig maghokat holmi színek alatt az
Insurrectiotól abstrahálták, azt positive az magok Ha-
zafüségességök declaratioiával cselekednék, és azzal
ne talán jövőre való reservatában subtilizállyanak
némellyek ezen a földön, holot az felföldi Nemes Vár-
megyékben indifferenter ki hadi, s ki más szolgálathoz
öztön nélkül örömmel applicállyá magát. Egyébaránt
vehetteis észre Leveleimből az N. Vármegye, mennyi
kedvetlenségemmel eset absentiaioi, inkább, hogj az
Urak, és egyéb birtokosok Fő rend, meghunván oda-
haza magokat az Haza szolgálattól, az széghényes
renden lévő Nemességet sine errore ki kergetvén, ma-
gok helet holmi gaz Népet, kocsist, bérest, s parasz-
tokat vas vidlával vetettek a Lóra, és bé praesentáltak,
ugj hogj: ha el-nézemis az N. Vármegyék Zászlóit, az
egj Hadnagjon, és vicején kívül, igen ritkán, sőt nem
is láthatok valamely színes*) Embert. Megfeitené ugyan-
ezen difficultásomat csak azis, ha azon Uri, és Fő rendek
közül azok, kik az Hadakozásra akarmelj okbólis inhabili-
seknek látatnak, valamely más szolgálathoz az ország
dolgainak elő mozditására magokat applicáltatni igye-
keznék, de arról ingyen sem gondolkodván, ha csak
az haszon és privatum Interessentiából, s fiscalitásból
országunk pusztulásávalis commodumot nem tapasztal-
tálnak, szánt szándékkal el maradnak, mint ha ők ne-

*) előkellő.

kikis ezen köz jót, és az Édes Hazánk szabadságának helyre állítását más tartoznék munkálodni. Tudva van már ebbéli renitentiaiók az M. Feiedelemnélis, kihez képpest, előttök lesz mit nyerne magoknak vele, midőn Isten eő Ngát csak hamar időnis fel hozza. Kiis mint-hogj maga Táborával minden bizonnyal talán már eddig megh indúlt erre felé, javallom a N. Várgyének, sött intemis, ezen Intimatoriamnak vételével minden üdözés nélkül oly rendet szabjon, és tégjen, hogj azon Uri, Fő, és Nemessi Rendek, valakik eddig a Personali Insurrectione el maradtak, minnyáion elő álitassanak, és az N. Várgje Zászlói alat megh jelennyenek, mert ha továbis comparitiojokat elmulattyák, az Méltóságos Feiedelem maga le jövetelivel oly igyekezettel vagjon máris, hogj valakinek az Statusok közül, én tölem specialis Immunitatioia, a vagj az Táborunkban, vagj a töb Hazánk szolgálattýában való lételiről adott recognitioia nem lészen, az ollyanoknak eő Nga se házára, se Jószá-gira protectiot nem ád. Minthogj peniglen feles idegen Hadis lészen az eő Nga Táborában, el gondolhattya kiki consequentiaiót. Hogj azonban ennek effectusában az N. Várgyéek ne scrupulisállýanak, én az Zászlók mellet lévő Nemességnek, ugy azoknak is, kiket magam más szolgálatokra applicáltam, laistromát eő Ngának előre megh küldöm, ugj-hogj valamelyre bocsáttya Hadait eő Nga, az odaált N. Vármegyékenis mindenütt tudhas-sák, ki hol légyen az Statusok közzül, és a kiknek ott nevek nem találattik, ne bizzanak az Protectiohoz. Akarom azért praestentibusezt az Nemes Várgjnek ideién pro directione sui, et cautione Statuum megjelenteni, minek elötte ezeket kölessék experiálniok, nem de job-e absque despectu, et damno inevitabili az köz jónak folytatásában edgjes értelemmel lenni, és a Fő rendeknek, vagj az Zász-

lók alá menni, vagj ki egj, ki más szolgálatra magát applicáltatni. In reliquo servet DEus Easd. diu foeliciter.
Dat. ex Castris ad Vedród. 4 Fbrii 1704.

Praetitulatar

DVrarum

Ad serviend. parat.

C. N. B E R C S É N Y I.

VII.

Rákóczy N.-Hont megyéhez.

(Tudatja a megyével, hogy táborában a rendes fizetési és élelmezési rendszert behozta; a megyére kivett eleségbeli részt beküldetni rendeli; a megyét kitartásra s a rakonczátlanok és tolvajok üldözésére sürgeti.)

Illustrissimis Rndissimis etc. etc.

Salutem et omnem prosperitatem. A midőn Isten eő Szent Felséghe utolso romlásával küszködő sorsát Nemzetünknek sok esztendőktől fogva szemlélvén látná, hogy nem volna senki, a ki ügyét kezére venné, ellenségink kegyetlenűlsanjargató uralkodása alolfelszabadítaná, — egyedül fegyverben öltözik, Nemzetséges elfélemllett régi bátorságunkat meg adgya, Szivünkre erigallya vélünk Táborban szálván, az egész keresztény Világnak látára mint egy semmiből hadakozásunkat meg indítja;

mind e máy napigis szerencsésen úgy boldogittya, hogy hasznos végével ki ki magát biztathattya, és ha akar kiis ezen hadakozásunknak folyását considerállya, ebben Isten az maga Tsudálatos, még a teremtésben el kezdett, eddigis minden Természeti dolgoknak eredetiben gyakorlott munkáját, szabott rendit tündökölteti. Ugyanis a Természeti dolgoknak kezdetinis az Zürzavarbul hat napok alatt külbömb némü teremtésinek elő állításiban (melly egy szóval meglehetett volna) bölcsességét, és az jó rendnek reguláit abban mutogatta, hogy az okos Teremtésit, annak utánna, a szerint igazgassa; Midön Ugyanis Nemzetséges eredetünk eleink Magyar nevezetitül fogva nem a más szomszéd keresztény-jöl regulalt országoknak Példája; hanem a vélünk született rendetlenségnek Praxissa forogvan elménkben, abban gyakorolván az hadakozásban eddigis magát Nemzetünknek némelly része, akarnánk rendetlenül, regula nélkül ellenségünkkel, a kiys nem annyira erejével, mint a jó rendel foltattya, s szerencsétletis maga hadakozásit, harczoznak. Nemzetséges hadakozásunknak illy Zürzavarját; abbul eddigis a Nemes Országnak következő kárát velünk meg ismerteti, és az hadakozásban valo jó rendet, Több Keresztény királyok s Fejedelmek directiójok alatt lévő országoknak Példájára elménkre, szívünkre adgya, hogy így egy jó rendbül, más rendis származván a' szerint az hadakozásban, országunk naponként a jó rendre egészen fel állittatik, az egész rendetlenséget, mellybül származott eddigis, mindennémü excessusoknak s vétkes munkáknak fundamentoma, Nemzetünk megutálván, mind ellenségünkkel való szemben szállása, s Viadala, szerencséssebb lenne, egyszersmind a jó disciplina s hadi Törvény által, melly a rendnek kormányja hadaink meg Zaboláztatván az eddig a N.

Országban el követett sok kedvetlenségeknek, s szegénység iniuriájoknakis orvoslások lenne, ezen Isten eö Sz. Felsége keze s böles directioja az oka, hogy már akarjuk a mint némelly ezerekben fel állítottuk, practicaltattyukis az hadi disciplinával öszvekött keresztény hadakozó országokban Practicált hasznos progressusokat importalo regulák, hogy a' szerint a' mennyire az elpusztult Nemes Ország ereje, s jövedelme engedi, kinek kinek rendes fizetése, s intertentioja meg lévén, a' Nemes Varmegjék s szegénység h angariáltatására s kedvetlenítésére, ne lenne ok, s alkalmatosság. Lehet azért öröme a N. Vármegjének illy Isteni munka által Nemzetünknek lött rendben vétetése s abbul következhető nagyob szerencséje, a Szegénységnek is (melly az rendetlenségbül származott helytelen Angariáltatásokat nem kétlyük érzette) könnyebülése, söt nehéz s nemis lehet ha illy új rend (mellynek üdövel kellett meghlenni) a Nemes Ország megmaradására, későre jöhetett be Nemzetséges hadakozásunknak rendiben, mely jó rendnek s regulának ereje s éltetője lévén az Commisariatosis, asztis bizonyos districtusokra fel osztván, praeficiáltuk Nemzetes Vitézlő Bene Páll Commissarius hívünket Nemes Nagy Hont, a Körmöcz Várossáhoztartozó Falukkal együtt, Bars Esztergom és Comárom Vármegjékben bizonyos a N. Országnak mostani állapottyára czélozó Instructioval, és hogy a Naturalék repartitiojában administratiojában eddig következett rendetlenség orvosoltassék; a Nemes Vármegjeis tudhassa mennyi élésrül kellessék provisiot tenni a Generalis repartitio szerint, obvenialt a Nemes Vármegjére holnaponként Buza Cub. Cassov. 813. Sapon. Posonien 1219³/₄. Carnis Centenar 135¹/₂ vagy minden Mása husért R. Ungar. 4. Zab Cub. Cassovien 1490¹/₂ Sapon

Posonien 2236. Kőrmöcz Várossához tartozando Falukra Penig Buza Cub. Cass. 18 Sapon. Posonien 27. Carnis Centenar N° 3 vagy minden Mázsahusértt Rhen 4. Zab Cub. Cass. 33. Sapon Posonien 49^{1/2} Melly Commissarius hívünkis azon N. Vármegjében erigálando Magazinumokban, a Nemes Vármegjékbül Comportaltattja, aszt meg süttetvén hadaink Lisztájok szerint a Tábori Commissarius Assignatiojára, magunk, vagy más Commenterozo Generalisunk directioja alatt lévő Táborunkra administrállya, és ha valamelly Com-mendérozot Militianak azon Nemes Vármegjéken által kelletikis menni, mellyekben vagyon Districtualis Com-missarius hívünknek Instructioja, arrul provideallia és az helljtelen exactioktul a Militiat arceallya, söt egyébiránt is hadainktul következhető excessusok orvoslásában Instructioja szerint assistálna, a szerint a Nemes Vármegjét s abban lévő szegénységet conservállya, egyebekbenis a' N. Vrgye magát mihez alkalmaztassa a rendessen következendő dispositiokbul általláthattya. Mint hogy ki ki a N. Vármegjében a magános jót, s meg maradást az közönséges békeségbül, s meg maradásbul lenni s származni tudgya, ha a' maga életének táplálására gyűjt, s keres, magát fárasztja; mennyivel inkább ez köz hasznos hadakozásunkal, származandó jónak s békeségünknek és dicsőségünknek kedves maradékink állandó bizonyoss állapottyának munkájára, mellynek folyó s kívánatos progressusa Nemzetségestül szivünket, az tovább valo Viadalra ösztönözi; s ugyan Vonnya annak kívántos végének el érésének valóságos reménségével biztattya; a midőn életét fel szentelni illy kívánatos végre nem szánnja, tehetsége szerint ki az köz munkához kívántató Naturalekbéli s egyéb Concursussát, az Nemes Vármegjében adni ne sajnálja, tudván egyébarán-

tis Isten békeségünket s szabadságunkat helyyre állittván, az leendő országos szabadsághoz képest ezen fen forgó tsak tsekély tereh alol micsoda könnyebülését consequallya, ellenben penig, az ebben való tsüggedezés miatt romlását, és az ellenség ujjabban nyakára szálló igáját országunkon, s ki ki magán tapasztallya. És noha nemelly részét mezei hadainknak valami fizetéssel consolaljukis, mindaz által terjedgyen az Hazafiúság annyira a Nemes Varmegjébenis, hogj hazájokhoz valo szeretetektül viseltetvén, és megsértett szabadságunknak megnyerése iránt való réménségbül buzogván, vegyék az diesösséget fizetés gyanánt szivekben, es annyival szorgalmatossabban munkálkodgyanak az köz jónak el nyerésében, a mennyiben értelmesebben kívánhattyak, az szegénységnél az illy szives, hasznos munkából származó boldog állapottyokat, és több Keresztény Országok példájára kiknek a nyakon valo iga alol leendő szabadulás munkája harmincz s több esztendőkre is haladott vala, ugyan csak jó kezdeteknek jó végének öröme, minden fáradságokat diesösséggel Consolatiojokkal amnistialta. Minek okáért a N. Vrgyét és együl együl, annak minden Statusit igaz Magyarságára, s igaz hazafiúságára obtestallyuk; egyzersmind intyüki hogj in bene ceptis álhatatossan persistállyon, Hazánk igaz ügyét constanter értékével maga quallitassa szerint mindenképen praemoveallya, annak előmenetelére való szükségekben s kevés impositiokban szivessen concuralyon, amint hogj nagyobb része a' N. Vármegyéknek az gyalogsag szaporítására, valóságal minden Portátul tiz tiz gyalogot fegyverrel, minden készséggel a mellé rendelt érdemes Tisztel együtt valo fel állittatását magára válalta, sőt nagyobbais effectualta, más eszköz ügynék elő sególlésében

szívessen munkálodó s concurralo Varmegyék példájára, a N. Várgye minden Portáktul tiz tiz gyalogot állítván, aszt jo fegyverrel egész készséggel két hetek alatt küldgye Táborunkban, kiknekis minthogy fizetések több gyalog hadaink fizetések szerint, holnaponként három Német forintokkal exolváltatik, a Nemes Vrgye ex gremio sui leendő gyalogságnak exolutiojára állieson bizonyos Perceptorokat, kikis a gyalognak obveniólo quantumot percipiállyák s administrállyák. — Esett penig ertésünkre, hogy az haza erkölestelen fiai közül némelljek, erkölestelenségben inkább hogy nem mint inkább a Törvény szerint való életben magokat foglalván, ujjabban Tolvajságokra adták volna magokat vagj az hadakozást meg unván othon laknak, melly mivel más-képen meg nem orvosoltathatik, hanemha az ollyak ellen serény vigyázás observáltatik, a' Nemes Varmegjének azért serio intimállyuk, tegjen in gremio sui olly dispositiot, hogy az Processukat s abban lévő Parasztságot s föld népétt Kapitányságokra s Hadnagjságokra redigallya, lehessen szüntelen olly vigyázással, hogy mihelyt valamelly város vagy falu határán valamelly tolvalylás, vagy egyéb excessus esik, azonnal azszomszéd helljségbeli lakosok a szomszédtságban vagj azon N. Vrgyebeli Kapitány s egyéb arra rendelt Tiszt hieveinknek tudtokra adván Concurrállyanak, és az oly tolvajkodók (egyik határbul másikban nyomozván) kergetésekben s meg fogatásokban minden uton modon szorgalmatoskodgyanak. Különben valakik helységbeli lakos hiveink gondviseletlenségek s vétségek miatt azon Tolvajok által meg károssitattnak, ad requisitionem damnificatorum mint olly parancsolatunkhoz engedetleneket érdemek szerint megbüntetvén, azokkal, a meg károssitataknak károkat refundaltassa. Caeter-Ptit-

tas Dnes Vestras, foeliciter Valere desider. Ex Castris
Nostris, ad E. Ujvar positis die 11-ma Men. Novembris
A^o 1704.

Praetittar D. Vestrarum

Amici ad officia partat.

F. RAKOCZY.

1705.

I.

Rákóczy levele N.-Hont megyéhez.

Géczy Zsigmond kapitányát a felkelés szervezésére küldi.

Salutem et omnem Prosperitatem. Nem kétlyük vevén a Nemes Vármegye, az Insurrectio iránt való Patens levelünket, abbul Hazánk s Nemzetünk Szolgálattyának mostani sorsát s állapottyát, miben legyen elégséges képen meg érthette; a minthogy tudván e köz ügynek szerencsés és boldog progressusával, a maga boldogságát és szerencsés dolgait összeköttetnek lenni, elhitük azon Patensünkbeli Intimationkat, igyekezett volna in gremio sui effectuálni: mindazonáltal, mivel az Haza mostani szolgálattyanak Consideratioja késedelmet nem szenvedhet. Levelünk megadó Nzts és Vitézlő Géczi Sigmoid Kapitány hivünket küldöttük a Nemes Vármegyében olly véggel, hogj azon Nemes Várgyéből ki telhető Hadainknak insurrectiojok, és a mostani köz ügynek továbbis szerencsésen való folytatására, Tábo-

runkban való jövedeleik, annyival is hamaréb és job
moddal effectuáltassék. A midőn azért megnevezett
Kapitány hivünk, ezen Intimationk mellett a Nemes
Várgyét s annak Tagjait megtalállja, e köz ügyhez
való szives szeretetit, és annak előmozdításában, s to-
vábis Istenünk jo voltából hasznosan leendő folytatásá-
ban való készségét, legyen azon, hogy mennél hamaréb,
s viritim insurgálván, említett Kapitány hivünkkel együtt
Táborunkba való jövetelivel, megbizonyithassa, és nyil-
ván valóvá tehesse. Caeterum Praetittas D. Vras foelici-
ter valere desideramus. Ex Castris ad Léva positis dje
5-a Mens Januar A^o 1705.

Praetittar D. Vrar

Amic. ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

JOANNES PÁPAI s. k.

II.

Rákóczy Ferencz levele N.-Hont megyéhez.

Sürgeti a megye személyenkénti fölkelését s Gróf
Eszterházy Dániel táborába gyűlését.

Salutem, et omnem prosperitatem. Hogy a Nemes Vármegye
az Haza mostani szükséges szolgálattjának considera-
tiója iránt való Intimatiókat, mind Patens Levelünk-
bül, mind pedig Tekintetes Nemzetes Vay Ádám Ud-
vari Kapitány kedves Hivünk requisitiójából megért-
vén, a köz igrhez való igaz szeretetibül azon Intima-

tiónkat Szivessen is effectuálni igyekezzon; jóllehet abban kétségünk nintsen, mindazáltal hogy annyival is job móddal és hamaréb az iránt való intentumunk mehessen véghez, tettünk újobban is olly dispositiót, hogy Gróff Eszterházy Dániel Generalis Fő Strása Mester Uri Hivünk bizonyos Vármegyékre ki menvén, azokból ki telhető Hadainkat viritim insurgáltassa, és öszveszedvén, egy Corpusban hozza Táborunkra. A Nemes Vármegyének azért továbbis Serio intimálljuk, a midőn ezen Intimatiónk mellet fen megh-nevezet Generális fő Strása Mester Vri Hivünk által requiráltatik, igyekezze maga Personalis insurrectióját úgy admaturálni, hogy ő kglmével edgyütt töb Nemes Vármegyékből is öszveszedendő Hadainkal hová hamaréb Táborunkba jöhessen. Mely készségével a Nemes Vármegyec az mostani köz üggyhöz 's annak szerencsés progressusához való szives szeretetiti fogja megh-bizonyítani, és maga érdemét a Nemes Ország előtt jövendőben is tetézni. Coeterum praetitis Dns Vestr. foeliciter valere desideramus. Ex Castris Nostris ad Levam positis. Die 6-a Menss. January A^o 1705.

Praetittar. Dum Vestrarum

Amic. ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES PÁPAI s. k.

III.

Rákóczy levele N.-Hont megyéhez.

Inti a megyét, hogy a mártáborában lévő fölkelők családait és alattvalóit újabb terhek rovásával ne terhelje.

Salutem, et omnem prosperitatem. Esett értésünkre, hogy a Nemes Vármegye Tisztei, a midőn az egész Nemes Vármegye Intimationk szerint Personaliter insurgal, a kik a N. Vrgjébül Nemessi Renden lévőek Mezei Hadaink között szolgálnak, azoknak otthon maradott Cselédgjeketis Soldos adásra erőltetvén taxalyák, s birságolyák, s azzal az olly személyeket, az Haza szolgáltyában való serénysegekben s készségeekben kedvetlenitik, s szomorityák; mely N. Vrg. Tisztei olly cselekedetekkel minthogj mind Intentionkat evertálni, mind azon alkalmatosságal a N. Ország hadi szolgáltyát akadályoztatni látattnak, tudván hogy a kik a N. Vrgjebéli Nemesi Rendek közül mezei hadi szolgálatot amplectáltak, s abbanis continuuskodnak, azokat, s otthon maradott Cselédgjeket a Soldos, s egjéb hadi insurrectio alkalmatosságával obveniálható hadi taxátúl eximáltuk, a midőn tugjuk, hogj az illy modalitásokat, a Nemes Vármegje Tisztei, a Nemes Vrgjének Intentionja, s rendelése ellen cselekszik; Intimallyúk azért a N. Vrgjének maga Tiszteinek serio injungálya tovább Intimationk, s a Nemes Ország szolgáltya ellen, a N. Vrgjébül mezei Hadaink között szolgáló Nemesi Rendet, olly kedvetlen állapotokkal disgustálni ne praesumályák; Különben ha mezei feo Tiszteink az olly Nemes Vármegjébül mezei Hadaink között szolgáló Nem-

zeti rendeknek manutentiojokban, a Nemes Vármegje Tisztei ellen kedvetlen modálításokkalis kintelenítettnek magok kötölességeknek eleget tenni, a Nemes Vármegje Tisztei magok szabad akaratyok szerint lött cselekedetekért a reájok következendő kárt magoknak tulajdonicsák; Caeterum praetlas Dniones Vras feliciter valere desider. Ex Castris Nostris ad oppidum Verebely positis dje 18-a Februar A^o 1705.

Praetitulatarum

Dmion. Vrar.

Amic. ad officia parati.

F. RÁKÓCZY.

JOANNES PÁPAI s. k.

IV.

Rákóczy levele N.-Hont megyéhez.

Felhívja a megyét, hogy a fegyverszünet nyomán köten-
dő békéről s a garantiát illető igényekről véleményt
adjon.

Salutem, et omnem prosperitatem. Mindgyárt leg először
Patens Leveleink el terjedésével is világos ki jelentés-
sel tuttára attuk vala a Nemes ország lakossinak, hogy
Isten által elkezdet fegjverkezésünknek egyedül arra
igazgatott czéllyá légyen, melly szerint az Ház
kegjetlen, és gyakor szines Dominiumja alatt elveszte-
getödöt, s- az igaz magyar ügy mellett vitézkedőknek

már sok időktől fogva ezer vérekkal ekkoráig kereset réghi szép nemzetséges szabadságunknak igaz felállítást, vagy végképpen lejendő hadakozás, vagy a törvény, és meg maradható Békesség Tractájának Securitása által ki munkálódhassuk, a melly hasznos jó végre eleitől fogva telyes elmékedésünket, s- igyekezetünket fordétván, mint hogy az ellenkező fél teli torokkal kiáltotta, s- az egész keresztény világ előtt el is hiresétette a megsértödet Haza szabadságának vissza hozásában való készségét hogy mi is a Nemes ország részéről hasonlóképpen az egy Haza szabadságával öszve kötettet igaz békességre czélozó indulatunkat, nyilvánvalóvá tégyük, melly szives Propensioval, és Hadakozásunknak nem kevés hátramaradással lépünk légyen a minapi Schelmeczy Concursus alkalmazásával lött Armistitium Tractájához, és annak interruptiója s félben való maradása kinek tulajdoníthatik, az egész Haza ugy ezen Nemes Vármegye is a kiadott Schelmeczy Actáknak Seriesiből világossan kitánuhlhatta, és bölesen ítélni, mivel penig az ellenkező fél ujjolagh (egyedül Isten tudgja szivét synceritása iránt, az idő is ki fogja jelenten) a Békességre czélozó Tractát Követeinek le küldéssével Proponáltattni insinuálta, s- a jövődöbéli Pacificationnak penigh állandó meg maradhatásáról, a szükséges, és mindenek felett kívánatos Gvarantiát, avagy kezességet, és (világosan) a Békesség Tractája után, mind a két részről meg egyezésséből lejendő végezéseknek bátorságos, és bomolhatatlan állandóságáról való módot el halgatattya. Ellenben penig a Magyar Haza részéről ha az el múlt időkre, s- azokban lött sok változásokra jó szerivel vissza fordittyuk elménket, tapasztolva tapasztolván most is szemlélkező kárunkal, miesoda gyümölcse lött

légyen az annyiszor tött kötéseknél, és ezen felül említett Bécsi Udvaral a szükséges Gvarantianak el hagyásával történt specificatióknak, mint leg bizonyossabb elmélkedésünknek bizonyos meg határozásával által láthattuk, hogy egyedül az insinuált Securitásnak, kezes-ségnek fel állítása, minden jövődöbeli Haza tractáinak, s- megh egyezéseknek légyen első fundamentoma, és egy igaz olly Istápja, hogy a' nélkül tsak valami Tractához s- Transactióhoz is kezdenünk nem egyéb, hanem mint egy a fővenyen épített Háznak bizonyos óránként történhető le omlását rettegve el kerülhetetlenül várnunk, a' végre is édes Nemzetünknek javát minden job utakon s- módakon ki munkalódni igyekezőn,) noha Istenek ugj teczven a jövődöbeli Pacificationnak állandó meg maradására nézve Praefuturi Tractatus et Pacis Sponsoribus, némely felséges Királyokat, és Hatalmas Respublicákat a Bécsi Udvarnak extraserialiter múltó képpen Projectizáltunk, és most is illy nagy, és az egész Haza javára czélzó jó, magunktól (kit a Confoederalt Nemes Vármegyék ezen magyar ügy kormányozójanak homagialiter recognoscáltak) folytatni, senkinek botránkozására nem lehetne, mindazáltal seminémű országh dolgaiban az ország hire, s- akarattya nélkül nem kívánván Procedálni, a Nemes Vármegyének is opinioját, es Consensusát az iránt, hogy a felül említett Gvarantiát, avagy Sponsiót a' Bécsi Udvarnak Proponálljuké, és a practitulált Felséget requirálljuké cum Solennitate praevie vennünk tanácsosnak ítéljük.

Kihez képest minek előtte a bővebb Securitásról, és a végezhető Pacificationak állandóságáru, s- annak idejében a Nemes Ország szükségesképpen végezni. Inti-

málluka Nemes Várgyének hogy praevie Generalis Congregationis Publicatione Consideratione vévén a praemissákat és nevezett szerint a' Projectált Gvarantiának, mind a Bécsi Udvarnál lejendő Praepositionját, mind a felséges Sponsoroknak szükséges solennis invitatióját pensitálván, magha opinióját, és az szerint Consensusát mentül hameréb literatorie adni igyekezzék, s el se mullassa. Caeterum praetittas Dnanes Vras feliciter valere desideramus. Agria 24. Mend Aprilis A^o 1705.

Praetitulatarum Dnanum. Vrarum: Amici ad officia parati.

F. R Á K Ó C Z Y.

SIGISM. JANOKJ s. k.

JOANNES PÁPAI s. k.

V.

Bercsényi levele Gróf Eszterházi Dánielhez.

Tudatja, a hogy a N.-Hont, Kis Hont, Nógrád, Zólyom, és Pest megyékből kiállitandó ezred főkapitányául ő van a fejedelem által kinevezve s felszólítja az ezred gyors szervezésére.

Köteles szolgálatomat ajánlom gygynk.

Méltóságos fejedelem parancsolattyából, az Nemes Varmegyénk Hadai Ezerek rendére vétetvén, adom praesentibus érté-
sére klmdnk, hogj az egj Ezerre exurgalo, és a végre ösz-
vevetet N. Hont, Kis Honth, Nógrád, Zólyom és Pest
Vármegyéknek Seregeinek fő Kapitányságára kglđ con-

stituáltatván, mihelyst veszi ezen Intimationat, azonnal az magha Ezerének elő állítására, concurráló N. Várgyéknél maghát insinuálni, és azokbul proveniált Seregeket mennél hamaráb elő állítani adurgeallya mutua cointelligentiával az declárált Nemes Várgjékkal, hogj ne csak a subalternus Tiszteket rendbe vehesse, és a seregeknek Praeficiálhassa, de mind azoknak, ugy a Stabnak menstrualis kifüzetésére való dispositiotis a Nemes Vármegyék tudhassák, kiröl elég bőven irtam máris a Nemes Várgyéknak, mennyi sereghet kellessik pediglen mellyik Nemes Várgjének elő állítani és ahoz képpest a' Stob füzetéséreis, mennyiben köl kinek concurrálny, hova hamaráb azért a haza szolgálattyára meghis jelenhessen. Éltesse Isten kgdt. Nyitrán dje 29. Aprilis 1705.

Knek

Köteles szolgája, Sógora

G. B. MIKLÓ S.

VI.

Eszterházy Antal levele Hont megyéhez.

Méltányolja a megye kifejtett buzgalmát a felkelést illetőleg s további példamutatásra inti.

Salutem et Servitiorum meorum Commendationem. Ex Generali Congregatione sub dato djei quintae May, nékem irott levelét az Tekintetes Nemes Vármegyének 17-ma Ejusd. itt Leöcsén in majali Cura levén, nagy obligatioval vettem, mellyben is nagy örömmel értem, hogy a

minémő Projectumot, az Personális insurrectio eránt való méltóságos fő Generalis Gróff Berchény Uram eö kegyelmének de dato 20-a Aprilis az Tekéntetes Nemes Vármegye vött légyen, azon bölcs opiniojához magát alkalmaztatván, és abban laboriose fáradozván, effectusban venny igyekezzék; melly hazánkhoz való azon hadaknak elő állitássában szives fáradozásával, és sérénykedésével, más Nemes Vármegyéknekis jó példát mutat, kegyelmes Urunk eö Naga Méltóságos intentumát, meghvallom igen secundálni fogja; a mint hogy reménlem, penes Ejusmodi Inclyti Comitatus assecurationem, industriájában semmi fogjatkozás nem lészen, hanem effectuando omni studio, et labore effectuare haud intermittet. Et quod dum una mecum Inclyto Comitatuui recomendo Maneo

Earundem Praetitulatarum

Dominatioum Vestrar

Servus et Amicus ad servitia paratissimus

COMES ANTONIUS ESZTERHÁZY.

Datum Leucsoviae

dje 17. Men. May

1705.

VII.

Eszterházy levele Kajali Pál vicelspánhoz.

Tudatja, hogy Baranyai alezredest a megye által már kiállítani kellett 4. század átvételére elküldötte. A zászlók milyensége iránt inti, Nógrád vármegyével értekezzék.

Kajali Pál Urnak.

Jo akaro Vice Ispán Uramnak!
ajánlom szolgálatomat kgldek.

Most érkezvén a Méltóságos fejedelem udvarlásáru, innét megyek egjenesen az alsó Tábborrá a sáncz felé. Hogj kgltek az obvenialt 4 Compániát már el nem készítette volna, abban semmit sem kételkedem, mellyekért is küldöttem Nemzetes Vitézleő Baranyai Ferencz Oberst Leidenant Úrt, kgltek azért azon seregeket mindgyarást resignállyá eő klmének. A Zászlók iránt is valami fogjatkozás ne legyen, hanem correspondenter légjen Nemes Nógrád Vármegje Vice Ispánja Feje János Urammal, hogy a Zászlók egy színűek legjenek. Mind ezekben valami remora ne legjen, hogy kgltek miatt kglmes Urunk és az Ország szolgálatyában valami hátramaradás ne legyen. In reliquo taresa Isten szerencsésen kgldek. Dat. in Oppido Gyöngyös.

Die 26 Majj 1705.

Kgldnek

jo akarattal szolgál

G. ESZTERHÁZY DÁNIEL.

VIII.

Eszterházy Dániel levele N. Hont megyéhez.

A megye üdvözlétét köszöni; fájjalja, hogy Palásty István főtiszti kineveztetését érdeklő levelök későn jött, mivel az állomások betöltettek. A hadnagyságokra teendő felterjesztéseket; ajánlja; a segédcapatokat sürgeti.

Salutem, et servitiorum meorum Commendationem. Kegyelemetek Levelét kedvessen vettem, aggratulationját köszönöm, adgya Isten szolgálhassak szegény Hazánkunk és kglteknek is. Hogy a Kgltek recommendatioja Nemzetes Vitézlő Palásty István Uram ö kglme iránt serotine esett, magam is sajnálom, mivel már a felsőbb Tisztek nagy Rendű érdemes személyekből complete megvadnak, hanem ha kgltek magok közzül Hadnagyságokra és más tisztekre is valamely személyeket alkalmatossáknak lenni itél, specificálván küldgye ide kgltek, s- igen is accomodáltatni fognak, s- kedvessen is veszem kgltektől. Azon obvenialt Seregeket kérem ugy admaturrálya kgltek, hogy az Haza szolgálattya az hoszas késedelem miatt kgltek iránt meg csorbittatván, kglmes Urunk előtt kemény animadversioban ne incurrályon kgltek. In reliquo tarcsa Isten szerencsésen kglteket. Ex Castris ad Kömlöd positis Die 16. Juny 1705.

Praetitulatur Dominaon. Vrar.

Obl. Servus, et Amicus ad officia paratissimus

DANIEL ESZTERHÁZI.

IX.

Baranyai Ferencz levele Kovács János allspányhoz.

Tudatja, hogy a kívánt négy század katoná nem érkezett meg teljes számmal; fenyegetve sürgeti a kiegészítést.

Ajánlom mind jó akaró uramnak kegyelmednek
kész szolgálatomat.

Nemes Nagy Hont Vármegye Seregeit meghmustrálván mai napon, uj látom nem hogy a négy Compánia ki tölt volna egészen, de a három Compániának is hatvan Lovas héja, körül akartam kegyelmedet tudósítani. Tudhassa a Nemes Várgk informálni kegyelmed. E mellett kérem kegyelmedet szeretettel, mivel hogy a Lust-ra Liszta elmarat, hova hamaréb ezen levelem meghadó becsületes Hadnagy Uromtól substitutive külgye megh. Továb instal kegyelmednél: a furirok, Strása Mesterek gregariusi számban nem acceptáltathatnak, fizetések is nem egy erant jár, ahhoz képpest kegyelmedet kérem megh, a furiroknak Strása mestereknek is a Lista szerint fizetése legyen megh, az el maradot katonákat Hadnagy uramal expediálja ha Executioját nem kívánja. Kivánván éltesse kegyedet fris jó egészségben Dat. Szécsény dje 19. jun. 1705.

IGAZ SZERETETTEL SZOLGÁL

BARANYAY FERENCZ

OBERST LAJDNOND.

X.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Honth megyéhez.

Meghívó-levél a sept. 1-én megkezdendő általános országgyűlésre a Rákosmezőre.

Salutem et omnem prosperitatem. Isten által felvett igaz ügyünk mellett való szives munkálkodásinknak bizonyosága jelen vagyon önnön magában, azért is, hogy az... Háznak képtelen s törvénytelen Uralkodása által megrongyolott édes Nemzetünk régi ditsősséges szabadságának visszahozására egyedül czélozó szent igyekezetünknek ki jelentésében, úgy világosbb megismertetésében, minden eleitől fogva folyó Circumstantiáknak előszámlálását szükségesnek nem láttyuk: Emlékeztetvén mindazáltal a Nemes Országnak minden rendeit, mind az első, mind penig azután annyiszor következett számos Pátensinknak continentiáira; minden kételkedés nélkül tapasztalhattyák az Haza javához intézet dolgoknak folyamattyából, melly ugyan azon egy húron pendülő megegyezése legyen felvett szándékunknak, a mint is mindeneket az igaz ügyek vezérlő hatalmas Isten kormányozásának, nem magunknak eddig is tulajdonitva, ugyan azon rajtunk könyörülő irgalmas Istennünkben bizva, hogy tovább is nem egyéb, hanem a sok nyomorúságok habjai között fetrengő nemesi szabadságunknak örökösen meg maradandó tsendes partra való jutásunkat mutattya. Ugyan is mi lehetett az... Háznak hajdani szabadságink ellen való számlálhatatlan tusakodási közt is, régi törvényink kitörlésére kikoholt mesterkedésének nagyobb és veszedelmesebb eszköze annál,

hogy a közel elmúlt Ország Gyűlésének alkalmatosságával az ott tett törvényeinkben *Pro ut conventum fuerit* való clausulának béiktatásával, minden szabadságinkból *sensim sine sensu* kimosdatni kívánván bennünket, eltökélt szándéka vala, hogy törvényeink semmivé tételével, és azokra *in Verbo Regio* erős hitel kötelezett Diplomáinak kiadása sértődésének nem gondolásával, mindeneket *pro arbitrio sui* (kit már bőven *practicált* is) *ad quaevis etiam exotica* annál szabadgyábban reá huzhasson.

De lám a sziveket vizsgáló és a rövidségeket boszszúló irgalmas Isten mit hozott ki igyekezetiből, midőn a Felséges Császár halálával Istennek tsudálatos rendeléséből, önnön maga ellenünk és szabadságink kitörlésére készített fegyverével tulajdon maga kárára fordítá minden mesterkedő szándékot, hogy azon *Conventionalis clausulának* erejével kirekesztvén magát a törvénynek hathatóságiból, nyilvánságosan elégtelenné tette magát az országlásra. Kiben is édes Hazánkat nyomossá tenni kívánván Isten ő szent Felsége egész világ láttára, annyira vezérlette már ez előtt is igaz ügyünk dolgait, hogy némelly nagy hatalmú külső Fejedelmek, ki az elkezdett fegyverkezésünknek tovább való állhatatos folytatására, ki pedig annak letsendítésére a törvényes szabadságink iránt, *projectálandó* kívánságinknak bétellyesítésére közben szándékozásk magokat vetni egyszersmind pedig annak kijelentésére az ellenkező *Austriai Ház* is maga követtyének le küldésével (noha a dolgoknak folyamattyában kevés *Sinceritását* tapasztalhattuk) a békességre való hajlandóságát láttatik mutogatni, kinek is hogy nagyobb valóságát azon fejedelmek *interpositiójára* nézve is láthassuk,

mind penig az Hazánk, és mindnyájunkkal közönséges Nemessi szabadságink igyét ki ki mi sorsban, s állapotban legyen, tapasztalva tudhassa, és annak felette az Országbeliek közzül is senki balra ne vélhesse, hogy az ellenség által a békességnek és szabadságink megadása, most ujonnan való igéretinek elhiresítettett végezése tractájával magunk valami privátumát a közjónak praepónálni kívánnánk; de nyugott elmével legyen ki ki, valamint hogy Hazánk közügyének kezünkre vett elő mozditása szives keresésére utolsó tsep vérünk ki ontását is fel szenteltük, a szerint egyes értelemmel, tovább is akármelly felé fordúllyon kimenetele Hazánk dolgainak, minden jóra igyekező köz akarattúl ki nem vonnyuk magunkat; Azért is szükségesnek itéltük, hogy valamint eddig Országunk dőlgainak folyamattját a Nemes Haza lakositúl semmire nem titkoltuk, úgy most is a fennforgó békesség elő kelésének alkalmatosságával az Ország dolgait tegyük mindnyájokkal nyilvánóságossá, ugy a némelly contravertált állapotok, mellyeket a törvénynek rendes folyása szerint az Ország közakarattjára s decisiójára a mostani felvett igynek ideje alatt relegáltunk, köz megvisgálással és egyezéssel végképen determináltassanak.

Ahoz képest mind közönségesen az egész Státusoknak, mind penig in particulari a Nemes Vármegyéknek, és ez által maga minden külön személybül álló Tagjainak értésekre adni kívántuk, hogy Nemes Pest Vármegyében lévő Rákos mezején a die emanationis Praesentium két hólnap alatt, úgy mint Sz. Mihály havának első napján cum subsequend, nem tsak követtyek által, hanem ugyan személy szerint, minden Egyházi és Világi, Uri és Nemesi rendek, valakik az édes Hazánk ügyét

magokénak ismérik, el múlhatatlanúl jelen legyenek, és tovább is Isten által fel vett ügghöz való igaz szeretetünket a dolgoknak nyilván való folyásából megismervén, önnön magok hasznára s javára úgy legyen gondgyok, hogy igaz hazafiúságokat megbizonyítván, az által a tsendes békességeknek, és régi tündöklő szabadságunk tellyes gyümölsét magok után maradandó posteritásira is hagyhassák.

Megértvén ¹annakokáért mind ezekből a tökéletes és tsak a közönséges jóra igyekező indulatunkat, hogy a Nemes Vármegyének is és annak minden Tagjainak Hazájához és édes Nemzetéhez való hasonló igaz szeretetét és szives készségét nyilvánban tapasztalhassuk, Atyafiságosan és serio intimállyuk, hogy praevia solenni Generalis congregationis intra ambitum sui publicatione, a felül irt mód szerint nem tsak követtyei, hanem külön külön, minden Egyházi, Világi, Úri és Nemesi rendből álló Tagjai által pro loco et termino praescriptis, olly bizonyos készséggel compareállyon, hogy ha kik vagy egy, vagy más szín alatt szines hazafiúságokhoz képest, minden helyes ok nélkül attól magokat meg vonnák, valamint az olyanokrúl a jelen lévő Statusok végezni fognak és ahoz képest rajtok történik, Hazájokhoz való magok habozásának tulajdonittyák, hogy az egész keresztyén világ a közügynek orvoslásában való szives közakarátunkat láthassa, és az Országlásokkal Ura Istene köz fohászkodásunk után régen szivszakadva vártt, s ezer vérekkal petsételt Nemesi szabadságunk, s állandó ditsösséges egyesült tsendesség napját felvirrasztván, szánakodó irgalmaságából egy vagy más úton már valaha édes Nemzetünkön maradandó képen tündököltesse. Coeterum

Pttltas Dnaones, Vras foeliciter valere desider. Ex
Castris nostris ad Oltsa positis. Dje prima mensis julii.
Anno 1705.

Praettltarum Dnaonum Vrarum

Amic. ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

XI.

Gróf Beresény Miklós levele Nagy és Kis Hontmegyébez.

Felszólítja a megyét, hogy küldje fel követeit a nagyszombati béketanácskozmányra. Intézkedik az élelmezés felől.

Salutem servitiorum meorum paratissimam Commendation.

Fris emlékezetiben lehet az Nemes Vármegyének, hogy az Mélt. Fejedelem propositiojára ex Gremio Sui két Emberséghez Embert pro residentib. nem terheltetett rendőlni; mellyek iránt, mivel több distractioi között eő Nagha ugy méltóztatott resolválni, hogy az most léendő Tractára, s az által az N. Ország szolgálatyára azon Residenséghre deputált Uraimék én velem föl mehettek volna Vághon túl. Minthogy minnyájan eloszlatanak, s ki ki a magha Nemes Vármegyéjében tért. Ahoz képpst akarám praesentibus a N. Vármegyének intimálnom, hogy azon Uraimékat, kiket pro residentibus már rendőlt vőlt, a vagy illis impeditis, pro Commoditate sui másokat rendőlni kíván, ne terheltessék ugy expedialni utánnam, hogy minden okvetetlen pro 20-a Current. Mens. 8-bris Nagyszombathban hozzám comparealni el ne mulassanak; melly iránt reménlem kü-

lőmbet sem cselekszik, látván abban hazánk szolgálattjának szükségét. A mellett minthogy az Békeség Tractájának Nagyszombatban leendő szolváltatására bizonyos Provisiokrúl tétettem rendölést; azokrúl fogja venni a N. Vármegye Nemzetes Vzleő Labsánszky János, és Prileszky Pál Consiliarius Uraimék tudositását mennyiben köllessék ezen N. Vármegyének, és mibül succurálni. Kihez képpest azon eő Kglmek által transmittálandó specificationak tenora szerint fogyatkózás nélkül az Naturalékat prestalni el ne mulassa az N. Vármegye. In reliquis servet Deus praelatas Dnános Vras salvos et incolumes quam diutiss. Levae 8 bris 1705.

Praetlator Dnaorum

Vror

Ad serviend paratmus

N. BERCSÉNY.

1706.

I.

Rákóczy körlevele Kis-Hont megyéhez.

Tudatja a Szécsényi béke létre nem jöhetésének okait s felhívja a megyét, hogy ha azok ellen előterjesztései volnának, tegye meg.

Nos Franciscus II. Dei gratia Princeps Rákóczy, Pro Libertate confoederatorum Regni Hungariae Statuum et Ordinum Dux et Senatus. Vniuersis et singulis tam Ecclesiasticae, quam Saecularis Dignitatis Personis, Comitatibus item Liberis Civitatibus, omnibus deniq. Statuum et Ordin. Regni Hungariae Confoederator. Simul vel divisim constitutis; Notum facimus. Kinek kinek fris emlékezetiben leszen, miképpen a Confoederált Statusok Szécsényi Gyülekezetünkben condált negyedik Articulusnak erejével, hogy tudniillik a midőn az Austriai Ház a maga követtyei; avagy az Angliai és Hollándiai; úgy más Hatalmasságoknak mediatiója által a Békességnek Tractatióját folytatni fogja, annak elkezdésére s folytatására Magunkat nem csak erezhessük, hanem munkálódhassuk is, és végezdhessük,

Authorizáltanak Bennünket, mely Intentióját a Confoederalt Statusoknak, minden lehetséges igyekezetünkkel Secundálnunk kívánván, a midőn az Angliai és Hollandiai Mediator Vrak kész cooperatiójokat ajánlották, Miis bizonyos Plenipotentiarisunkat Mlgs fő Generalis Székessy Gróf Bercsényi Miklós ur mellé adjungálván, úgy expediáltuk a végezet helyre Nagy Szombathban, hogy a Praeliminare Punctumokat úgy folytassák, hogy a jó meg — békéllésnek csalhatatlan reménségét tapasztalassuk. A mint is azon Deputált Commissariusink négy holnapig fáradozván, és szives s igaz Hazafiuságokat contestálván, egyebet színes ajánlásánál nem experiálhattak. Mert mivel Ditsösséges András Király Articulussának redintegrálásárúl halgatván, és csak in genere a Törvényeket emlegetvén, félő ne detorqveálllya Declaratióját legközelebb Posonyi Dietára, mely által Haereditarium Dominiumot vendicálni praesumált magának. Minthogy pedig az ollyatén igyekezet a Confoederationak Instrumentuma, és a Confoederatusoknak egyenlő conclamatiója ellen nyilván volna. senki a Statusok közül Jobbágyának magát nem szenyvedhetvén, ahhoz alkalmaztatott részünkrül való Nagy Szombathi Tracta is; hogy valameddig Országunkat szabad Orzágnak, és a Confoederalt Statusokat Törvényeink szerént szabad Országbelieknek az Austriai Ház nem agnoseálllya, s mint szabad Orzággal velünk békélmi nem akar, mind addig a Békességnek Solennis Tractálására ne léphessünk. Hogy mindazonáltal a Békesség Tractájának ruptiója, vagy nemakarattya Nékiünk semmi úttal ne imputáltathassék, sőt arra való minden hajlandóságunk s készségünk a Keresztyén Világ előtt nyilván légyen, oly okkal és conditióval: nem is különben a Békességnek további Tractáját resolváltuk, ha

fellyül említet Praeliminare Punctumok Postulatumnak szerint resólváltatnak s decláráltatnak. Mely eddig tractált s ezután tractálandó dolgokat ily Intentióval ezen Patens Levelünk által az egész Confoederált Statusoknak notifficalni kívántunk, hogy ha ezeknek secundálására kinek kinek vagy magánossan, vagy respectu Publici valami gravamene volna, annak declaratiójára rendelendő Commissar. Vrak eleiben való recursussa és accessussa mindenikének adatik. Melyhez ezen Nemes Districtus is magát alkalmaztassa. Datum in Oppido Miskólcz. Die 5-ta Menss. Febr. A^o Millesimo Septingentesimo Sexto.

F. R Á K Ó C Z Y.

STEPHANUS SENNYEY s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Kís-Hont megyéhez.

A hűségökért javaikban megkárosultakat ügyeik elővétele végett Egerbe ápril 27-ikére meghivja.

Salutem, omnem prosperitatem. Jólehet mind Szécsény úgy Miskóczi Gyülekezetinknek alkalmatosságával az Confoederált Statusokkal edgyütt, nem kicsiny gondunk, Szándékunk, és tellyes igyekezetünk vala, miképpen es hova hamarébb mind az Eperjesi Delegatumnak folytatásánál, úgy ennek előtte is, ezen Hazánk s Nemzetünk Szabadságának helybenállítására czélozó igaz ügy mellett Jóságiban kárt vallott, és foglaláso-

kat szenyvedett Parsoknak dólgaít, s Instantiáit igazításban vehessük, mind az által más szorgos dolgainktól ekkoráig praepediáltatván, mostani Gyülésünk alkalmatosságával kegyelmesen resolváltuk említett dolgoknak a dje Vigesima Septima proxime affuturi Mensis Aprilis cum subsequentibus Eger városában való elővételét. Kihez képpest kegyelmetekkel praesentibus meg irt Determinációkat intimálni, s egyszersmind kegyelmesen parancsolni is akartuk, Hogy meg irt Resolutionkat az olyan Parsoknak és Instánsoknak magok Directiójára kegyelmetek első Gyülésének alkalmatosságával publicálni el ne mulassa, cum expressa hoc declaratione, hogy tudni illik: hogy az olyan pro praescripto Termino compareálandó Praetendens felek, ki ki magok Interessatus Contra-Pársait jobban tudván, pro acceleratione praesentis negotii, Vice-Ispányok által de Termino et Loco certificáltatván, azon Certificatorúl peniglen Testimonialisokat extrahálván, azokat előttünk producállyák, ne talántán az Interessatus Contra-Pársok jövendőben magokat Előttünk vagy Senatoria Deputatiónk előtt mentegethessék. Caeterum Praettas Dnaes Vras feliciter valere desider. Dátum Agriae ex Senatu die 26. Mart. 1706.

Praettarum Dnanum Vrarum

Ad. officia parat

F. R Á K Ó C Z Y.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

III.

Rákóczy levele Hont megyéhez.

Tudatja, hogy a rézpénznek árfolyama továbbra is megmarad; a megye követeléseit a katonák kártételei iránt, nem lévén a kár felszámítva, nem teljesi heti.

Salutem, et omnem prosperitatem. Mind három rendbeli Leveleit Kegjelmeteknek el vévén, több Tudósítási között intimatióink effectualásában való készségét kedvessen értettük. A Selymeczy Vrburariusok Instantiaját a mi illeti, emlékezünk reá, hogj a Nemes Országgh Statusi közönséges teczésébül, és szabad akarattyábül be következett Réz pénznek cursussa iránt ezen Vrburariusoknak is nagy kedvek lévén, sőt áffirmálták, hogy ennek Cursussa nélkül majd nem is subsistálhattak volna, Máskéntis hogj ha azon törvénytelen Lasi a Réz pénznek Contemptussával, és az által az haza nagy rövidségével tovább is folyhatna, vennének példát a köz rendekis, a Naturaléknak, s egyéb magok javainak illendő árrán felül valo eladása iránt, mely praemittalt okbul elébbeni parancsolatunknak helyben kellett maradni. Hogyj penig a Nemes Vármegje a Militia ellen praetendalt oly kárait kíványa bonificáltatni, melyeket nem specificálhat, se nem comprobálhat és per consequens abban refusiót nem obtineálhat, tulajdonithattya maga Tisztei negligentiajának, hogy afféle transitusokra, s — egyéb alkalmatosságira hadainknak nem intentusok, és nem connotályák az erogatiokat, melyeket másként telyes lehetetlenség refundálni. A Lovaknak elő állításában némely ezereinknek klváltképpen valo progressusa lévén

helyheztetve, töttünk oly rendelest, hogj inkább bonificaltattyúk a destinált árrát azon Lovaknak tsak alkalmaztossak lehessenek a szolgálatra, de hogy relaxalyuk annak procurálását, azonkívül is exolváltatván, nevezetes hátra maradására az ország szolgáltyának, lött dispositioinkat nem változtathattuk. Coerum Praetas Dnes Vestras ad vota felices supervivere desider, Agriae die Mens. Aprilis A^o 1706.

Praetlatar D. Vestrar

Ad officii parat.

F. RÁKÓCZY.

GREGORIUS RÁTI S. K.

IV.

Rákóczy levele Hont megyéhez.

Értésül adja, hogy Szentiványi Rafael nem nélkülözhetvén, el nem bocsáthatja.

Salutem, et omnem prosperitatem. Tudván az Nemes Vármegye minémü közönséges Haza szolgálattyát biztuk Nemzetes Vitézlő Szent Iványi Rafael Hivünkre, mint-hogy az Cartella szerint valo rabok permutatiojában már egész experienciája lévén, oly közönséges állapotot illető dolgoktól nem avocaltathatik, egyébbiránt is pedig méltó considerationora veheti az Nemes Vármegye, leheté a Nemes Várgyét particuariter illeltő szolgálatra említett hivünnnek elbocsátatni. Az minthogy nem kétlyük az Nemes Várgye az Haza terhes munkáját respectáltván, más oly érdemes Subjectumrol teszen az alatis,

mig megnevezet hivünk érkezhetik, rendelést, az
ki az Ns Várgye dolgait commode folytathattya, Ceter.
Praetitulatas Dnes Vras feliciter valere desideramus.
Datum ex Castello Kis Tapolcsán Die 29 Aprilis 1706.

Praetitulat. Dum Vrarum

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

V.

**Rákóczy Ferenoz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont
megyéhez.**

Megküldi az országos árszabályt, hogy a fegyver szü-
net megköttetvén, a kereskedés folyamatba jöjjön.

Salutem et omnem prosperitatem. Az Bécsi udvarial eleitől
fogva projectált Armistitum végképpen concludáltatván,
pro majori directione akartuk az erigálando commerci-
um iránt való Punctum Extractussát megküldenünk az
N. Vrgyének, egyszersmind tuttára adnunk, in medio
sui publicáltassa azon Commmercium modalítását, hogj
az, kiknek kedvek lészen valamely magok javok eladá-
sára, vagj csereképpen való elváltoztására, már az
iránt tött dispositioink szerént abbeli magok szándékát
effectuálhassák, és consequálhassák. Coeterum Praetas

Dnaones Vras feliciter valentes desideramus. Datum
in Castello Tapolcsán, die, 13, May. A^o 1706.

Praettarum Dnanum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

SIGISM. JANOKJ s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez.

Tudatja a dézmák iránt tett intézkedéseit.

Salutem, et onem prosperitatem. Vettük a Nemes Vármegye Levelét a Dézmák iránt. Tudva vagyom a Nemes Vármegyénél, minémü véggel kívántuk a Dézmákat Hazánk alimentációjára fordítani; melyre nézve is nem a régiben vett usus Sublatiójára, hanem még a Törvényekkel is meg nem határoztható szükséghez képest, Hazánk igyes bajos dolgainak elősegítésére: a mint több Hazánkiai között, kegyelmetek felől is oly értelemmel vagyunk, hogy minden privatumoknak tekintet félre tévén, még maga rövidtséggel is kíván a közjóban önként succurálni; mindazáltal reflexióval lévén, a Földes uraknak is gyakorlatossággal magok Oeconomiajától a mostani felindulás idejének alatta lett elvonattatásokra. egyszersmind hogy az ily Fiscus-szá-

mára megtartott Dézmáknak successive egymás után való exactiójával elébbeni practicált ususoktúl való recessusra ne talám ennekutánna magyarázható alkalmatosságra másokkal útat ne nyissunk, azokat a Földes Uraknak magok számára in natura percipiálni megengedtük, úgj hogj az elébbeni időkben observált mód szerént való Arendát az Oeconomicum Consiliumnak, ki ki ő kegyelmek közül deponállya, a mint az iránt vagyon is Intimatiója emlittet Consiliumunknak. Ezen Dézmák állapottyát pedig úgj értse kegyelmetek, hogy csupán csak azon helyek Dézmái engedtetnek a Földes Urak számára, a mellyeket ez elötváló időkben a Clerus is tartozot erga praeviam limitatae Arendae depositio-nem kiadni, nem pedig oly latepatenter, mintha az olyan helyekre is extendáltatni engedték volna, mellyeknek Dézmáit, nem lévén olyatén Arenda alatt, maga számára tarthatta a Clerus, és így a Földes Uraknak praecise engedtetvén meg a Dézmák, nem adunk arra szabadságot, hogy más idegenek, kiknek a Földes Urasághoz közök nincsen, magokat azoknak Arendatiójában és Perceptiójában becsúsztassák, lévén más-ként is reménységünk, hogy a közönséges szükséghez képest, az élés administratiójában is, nagy készséggel való Succursusát fogja a Nemes Vármegye megmutatni. In reliquo. Pettls Dnanes Vras feliciter valere desideramus. É. Vjvarini Die 25-a May A^o 1706:

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

SIGISM. JANOKJ s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont megyéhez.

Komolyan inti a megyét, hogy a reá kivetett terményeket és szállítási eszközöket pontosan kiállítsa.

Salutem et omnem prosperitatem. Nem kétlyük még mostan is keserves emlékezésiben lehet a Nemes Vármegyének, mind annak előtteni, mind pedig közeleb elmúlt törvéntelen és erőszakos Német birodalom ideje alatt, Nemzetünk végső romlására kigondolt és véghezvitt több terhelletési között ha többeket nem említünk is, avagy csak a számtalan Német Hadaknak többire való ingyen intertentiójával, téli quártéllyával s egyéb időbeli szüntelen való condescensiójával, s ennek alkalmazatosságával következet sok szekerezéseknek praestálásával, Portiobeli quantumoknak gyakortáb duplássan és erejek felett való exactiójával, külömb külömbféle színek alatt lett Discretiók extorsiójával, s egyébféle satztoltatásokkal, a sok gratuitus labornak kész pénzül való ki fizetésével, és másként is in natura meg lett véghez vitelével; úgy hazánk lakosibül Porták után állittatott Gyalogjainak idegen Országokra való kivitelekkel s mai napig odalétekkal, veszésekkel, és egyéb ezekhez hasonló terehviselésekkel az egész Haza lakosi, úgy ezen Nemes Vármegye tagjai is miként terheltetve voltak. Mely terhelletését annyival keservebb szível kellettett viselni. hogy ki ki tapasztalhatta mind ezen precenseált Gravameni. azon idegen Nemzet egyenesen feltett czéllya szerint is nem egyébre valóók voltak: hanem az Haza lakosinak, s egész Nem-

zetünknek tellyességgel való exhauriáltatására, régi törvényes szabadságok destructiojára, és külső s belső javoknak kezek s birodalmok alól való extorsiójára; a mint ezt a sok Dominiumoknak per fas et nefas való formálása alatt sok Uri rendek és Familiák örökös jószáginak s azok iránt való hereditásoknak semmissé tételében ki ki világossan láthatta. Noha pedig mostanában is nem tagadhattuk, mind ezeknek orvoslására hogy Isten vezérléséből elkezdet, és eddig is csudálatos előmenetellel folyt s boldogult Nemzetséges ügyünknek ideje alatt, jóllehet nem oly mértékben, nem is oly véggel, mint az fenemlitett időbeli teherviselésit szenyvedte és viselte; de csak ugyan e közönséges ügynek folytatására, és előmenetelire szükséges concursusokat és terheket kellett s kellett ezután is a N. Vármegyének törvényessen is Supportálni, miglen ezen igaz ügyének, vagy Békesség (mely ámbár Tractában légyen is, de az Ellenségnek szokott practikájára nézve, bizontalannak tartathatik) vagy Fegyver által kívánatos jó gyümölcsét és végét érheti, mellyeknek is viselésére annyival is inkább ki ki inducáltathatik, hogy ámbár össze veti is az említet erőszakos és törvénytelen időbeli terehviselésit a mostaniakkal, nyilvánságossan fogja tapasztalni, nem csak azt, hogy azok a mostaniaknál sokkal nagyobb mértékben voltak; de a mit fájdalmas szível említhet, nem egyéb végre; hanem azon idegen Nemzet hizlalkodására, és törvénytelen uralkodásának (magát tovább is haereditalni akarván) terjedésére s erősítésére; úgy annak terjedéséből és nevedezéséből következet maga majd utolsó eversiójára és végképpen való pusztulására mind azon terheit a N. Vármegye viselte és hordozta. Ellenben pedig a minémü törvényes Subsidiумokat

mostan tészen, mindazok nem csak az, hogy kisebb mértékben valók, hanem a mi akármely Haza igaz Fiai előtt kedvesebb lehet, nem más javára, vagy boldogulására, nem is maga ellen, de tulajdon maga Nemzettségének igaz ügyének előmenetelire, régi törvényes szabadságának, és földig tapodtatott Nemessi paerogatíváinak helyben állítására, és megerősítésére szolgálnak és czéloznak. Mely praemitált maga dolgainak eszerént való meggondolásával, valamint a N. Várgye akármely Tagjai Hozzánk, Hazájokhoz és Nemzetekhez való kötelességeknek követésére édesíthetnek és serkengethethetnek, úgy Miis Vezérő Fejedelmi kötelességünk fájdalmas szível szemlélvén, minden törvényes és az időhöz alkalmaztatható utakat s módokat feltalálni és követni készek voltunk, mellyekkel az Haza terehviselését, az mennyire lehetne, könnyebbíthetnénk, a minthogy látván az Hazában a pénznek azon idegen Nemzet által az Haza egész kincsének sok színes mesterséggel idegen Országokra való kiviteléből származot szűk voltát; egyszersmind considerálván az Hadakozásra szükségesképpen meg-kivántató kölcségeknek szaporaságát, ex Consensu Regnicolarum, úgy hoztuk vala be az Hazában a rézpénznek szabados cursusát, hogy ily mediumnak feltalálásával, mind elkezdet Nemzettségének Hadakozásunknak előmenetelit, mind a szegénység szükségét annyival inkább segíthetnénk, de hasonló fájdalmas szível érezzük, ily közjóra szándékozó munkánkból, némely nyughatatlan, és magok privatumát inkább szerető s ki tudhatya, micsoda titkos gondolatokat forraló elmék mire fakadtanak ki, hogy tudni illik azon rézpénznek már többire minden rendnél lévő bősége, vagy is inkább ilyünknek előmenetelit akadályoztatni kívánó azon nyughatatlan el-

mék miat ily köz jóra se naturalékat, vecturához való szekereket és kaszásokat kész pénzért is administrálni, s egyéb törvényes Hadi Subsidiumokat is tenni a Nemes Vármegyék difficultályák, Commisariatusunk is meg nem szerezheti, holott hogy ha Hazánk Törvényeit considerályuk is, nevezetesen pedig juxta Art. 17. Anni 1553. Art. 40. A. 1605. Art. item 7. Anni 1557. a naturalék administratiójával, vecturájával, de jure Regni az ottan megirt limitatio és modálitás szerint, s büntetés alatt tartoznának; sőt a midőn personális insurectió volna is, a Tiszteknek és Artillériabeli személyeknek intertentiojokrúl, s fizetésekrúl ad mentem praecitator Artic. kellene provideálniok; de mind ezeknek elmulatásával is nem gondolván, csak a rēzpénznek contemptusa miatt, azon naturalékat, és vectúra alá kívántató szekereket, úgy kaszásokat s egyéb Hadi apparatushoz való requisitumokat Generalis Commisariatusunknak lehetet volna kész pénzen beszerezni, annyival is a N. Vármegye tereh-viselesit kívántuk volna placidioribus mediis könnyebbitenünk. Kénytelenítettünk azért a praemittált Törvényes ratiókra és difficultásokra nézve Hadaink intertentiójárúl, s egyéb szükséges requisitumirul oly formán gondolkodnunk és provideálnunk, mivel már ennekelötte való intimatióknk szerént is megérthette a N. Vármegye, hogy a minémü Portalis Hajdúkat és Soldosokat állit, azoknak intertentiójokrúl, köntösökrúl és fizetésekrúl ad mentem Art. 234. Anni 1597. item Art. 21 Anni 1522. sub poena ibidem denotata, magának kellessék provideálni. Azért is mind azokat Praesent. annectált, és a Nemes Vármegyére obveniált Commissariatusunk Specificatiója, úgy ezután is leendő Intimatiója szerint, oly foggyatkozás nélkül igyekezzen administrálni, és ebbeli

Törvényes, s az Haza szolgálattyához appropportionáltatott intimationkat effectusba venni kegyelmetek, hogy azoknak simpliciter el-mulatása vagy resten és későn való administratiója miatt a N. Vármegye Tisztei ellen ne kellessék kemény mediumok által, és nevezetessen sensu Art. 8^{1/2}. Anni 1507. és a Szécsényi Art. ereje szerént is; úgymint a közönséges végeztéseknek, Statutumfoknak magokat ellenében vetők ellen animadvertálnunk: másként pedig tudva lehet a N. Vármegyénél, hogy mind ezen szükségre administrálandó naturalékhoz kívántató Soó Altalunk fog ingyen administráltatni. Mind ezeket pedig el-hittük, valamint a N. Vármegye elsőb tagjai szives igyekezetekkel törekednek effectuálni; úgy az alsób rendü Nemességnek és szegénynek is effectuatióját elméjekre és szivekre adván, abbeli egész Intantumunkat fogják valóságos effectusban venni. In reliquo Ptlls Dnanones Vras feliciter valere desider. Datum E. Vjvarini Ex Senatus Consilio. Die prima Mens. July A⁰ Milles⁰ Septingentes⁰ Sexto.

Earund. Dnanom Vrar.

Benevoli.

F. R Á K Ó C Z Y.

FRANCISCUS OLASZ r. k.

VIII.

Rákóczy körlevele Hont megyéhez.

A vásárlások iránt tett intézkedései elhanyagolt gyá-
molítását keményen a megye szívére köti.

Salutem el omnem prosperitatem. Az külső Országokból bé-
hozattatni kezdet portékák iránt Nemzetünk közönséges
hasznára szolgáló kereskedésbeli Commericum Institutió-
járól ennekelötte még Kis Tapolcsányból a Nemes Vár-
megyékre kiküldetett intimatoria Leveleink által jólle-
het töb Nemes Vármegyék közöt kegyelmetenek is érté-
sére adtuk vala hogy a mennyire lehet azon kereskedés
folyamattya Hazánk minden rendü lakossi teczések sze-
rentis reguláltathassék, az idegen Országbeli árukat,
úgy ben az Hazában termet ingójokat illendő precumra
szabván, azoknak limitatioit megküldette, egyszersmind
pedig tettünk vala arrolis Intimatiot a Ns Vármegyének
azon alkalmatossággal, hogy ezen kereskedésbeli Com-
mercium progressussára, és az által az külső portékák-
nak s áruknak az Hazában való el bővítésére szükséges-
nek látván az marháknak Ország számára valo praeemp-
tíóját, Tekintetes Nagys Hellenbach János Bánya városi
kamarákra praeficiált Administrator hívünk, úgymint
az kereskedésbeli Compania Principalissa által Cancel-
láriánkról kiadatott Passusunk mellett szerte szélyyel az
Marháknak limitált áron való vásárlására kiküldetett,
avagy küldendő Embereit, ezen közjóra szolgáló mun-
kájokban, illendő assistentia által is elő segitlenék a N.
Vármegye Tisztei: mindazáltal sok panaszok jöven
naponként előnkben, általláttuk, és valóban tapasz-

tallyuk is, hogy sokak azok közzül, a kik ily haszonra czélozó szándékunk secundálására, mind az Confoedratio által, mind pedig az mellett Tisztségbeli hivatallyok szeréntis kötelesek volnának hogy magok Privatumát illető nyerekedéseket oly szabadgyában, mint annak előtte teezések szerént nem üzhetik, nem hogy Passusinkal az Marhák vásárlására járó Embereit megnevezet Administrátorunknak ügyekeznének elősegíteni, annyival inkább a midőn azoknak alkalmatossággival pro locorum, temporum et personarum exigentia, megkívántatnék szükséges assistentiájokat adhibeálni, sőt többire alattomban való dissvasiok által idegenitenék is az Föld népét, olytán Marhájoknak (mellyeknek tartására egyébiránt is szükségek nincsen) igasságosan szabott árok szerént való eladásától, hogy azért az illetén privata interessentiak, mellyek által végre kinek kinek nagy kárával ismertethető mértékben sufflumináltatni szokot, az mindeneknek magános javakra kiterjedő közönséges haszon, és emolumentum idejekorán tolláltathassanak, intimálljuk az Nemes Vármegyének, in gremio sui mindenütt szerte szélyyel publicáltatván, adgya kinek kinek elméjére a Nemes Vármegye, minémü nagy hasznára terjed ezen Commercium progressussára kívántató marhák praeemptioja mind közönségesen az egész Hazának, s- mind in particulari az Haza lakossinak is, az midőn az idegen Országokból béhozott gyakrabban dupla s tripla áronis megvenni szokot portékák elbővülvén, ki ki az mire szüksége lészen az Nemes Vármegyék által, limitált igasságos áron megveheti, e mellet pedig hadgya meg maga Tiszteinek, a kikis ekkoráig nem oly fervorral igyekeztenek közönséges Hazánk jóvát illető dolgokban, Parancsolatunk szerént eljárni, mint sem az mint

megkivántatott volna, hogy ennek utánna magok privatumának üzését félre tévén, az mint egyéb állapotokban is, úgy legközeleb ezen Marhák praeemtiojában emlitet Administrátorunk Embereit valakik által Passusunk mellett requiráltatni fognak, Tisztségbeli kötelességek szerént elő segillyék. Sőt ha kiktől azon szándékokban megakadályoztatnának, azok ellen minden úton s módon is assistállyanak, hogy többé afféle panaszok előnkben az Nemes Vármegye Tisztei restelkedése, avagy a közönséges hasznot illető dolgok folyamattyát külömb féleképpen megakadályozó személyekhez valo conniventiajok miat ne jöjjenek. Másként per praesentes mind azoknak tudtokra adgyuk, ha kik iránt ennek utánna panasz fog érni bennünket, az refractariusok ellen statuált Haza Törvényei legközeleb pedig az Szécsényi Gyűlésben condalt 5-dik Articulusban expressált modalitás szerént Vezérő fejedelmi authoritásunkból exemplariter irroga *) minden kedvezésnélkül érdemlet büntetése. . . . Praetitulat Dnes Vras feliciter valere deside in Castro Sente Die 10. Mensis July A^o 1706.

Praetlttarum Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

*) Ez s a következő két helyen szakadás miatt nem olvasható.

IX.

Rákóczy körlevele N.-Hont megyéhez.

A békemunkálatok miatt elnapolt egri törvényszéki ülésnek Kassára aug. 20-ikára áttételét tudatja a sérelmeseket arra meghívja.

Salutem, et Principalis gratiae nostrae propensionem. Friss emlékezetében lehet kglteknek, hogy az szécsényi hetedik Articulusban comprehendált meg sérült Feleknek, adandó satisfactiójokra, ez előtt ednéhány hetekkel, bizonyos Senatoria Deputatiót rendeltünk vala Eger várossában; intervenálván mindazonáltal a Békesség Tractája, Senator urak oldalunk mellé avocaltatással, azon Deputátiónak is félben kellett szakadnia; mostanság pedig. az Hadi operációk, és szükséges Hazánk óltalma, emlétett dologtul személyünket impediálván, meghnevezett dolgoknak foltatására, Senatoria Deputatiót újabban pro 20 affuturi Mensis Augusti, et subsequentibus diebus Anni decurrentis, azon Szécsényi hetedik Articulus szerint Nemes Kassa Várossában rendeltünk. Kihez képest kgylknek kegyelmesen intimáltatik, meghirt Senatoria Deputátiónak Kassára föllől nevezett napon való, rendeléssét, és béállítását, maga Vármegyeiben mennél hamaráb publicálni elne mulassa, őlly declarációval hogy az meghsérült praetendens felek, emlétett napon avagy subsequentibus diebus Kassán, vagy magok személyekben, avagy Levelek által compareálván, mind az Interessatus Contraparsokat, ugy az praetendált Jószágot, meghnevezett Senatoria Deputátióknak, genuine detegállják, hogy így az emlétett praetendens

Felek, Interessans contra Parsai, pro certis et diversis Terminis (mivel edgysmind való Concursussok alkalmatlanságot szerezne, meghnevezett Deputátióknak) Certificálván Compáreállhassanak, és emlétett Deputátiónk is, az dologban hathatóssan procedálhasson. Datum ex Castris Nostris ad Érsek-Újvár positis. Ex Senatus Consilio. Die Vigesima Tertia July Anno 1706.

Praetlatar Dnaum Vrar.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

X.

Rákóczy levele N. Hont megyéhez.

A megyének szállításokkal túlterheltetés miatt tett panaszát a Commissariatus elébe utasítja.

Salutem et omnem prosperitatem. A nemes Vármegye Levélét vévén, értyük Táborunkon lévő Szekereik iránt való aggravaltatások repraesentatioját. Jollehet ugjan oly feles számú szekereknek (melyeket az N. Várgye praestált volna) Táborunkon való léte nem constál előttünk, mindaz által, mivel az illetén állapotok az Commissariatusra bizattatak. ottan repraesentálya gravamenit az N. Vrgye, lészen a mennyiben progravatusoknak ismértetik, Consolatioia, Hasonlóképen noha N. Bars Várgye által az condescensioknak alkalmas-

ságával practicalt disordojának ezentul illendöképen leendő meg orvoslása iránt is a N. Várgyének praeliminarie a fen meg irtt Commissariatussághoz kellenék recurrálni, mind az által meg fog irattatni az N. Vrgyék annak rendi s módgya szerint observálván az egymás között a féle vecturák permutatioja iránt valo jó Correspondentiát, ezentul okot ne adgyanak sem az szomszéd Vármegyék panaszolkodására sem penig magok marháinak s Szekereinak, más Várgyékben hasonlóképpen következhető fel nem váltására. Caeter. Praetitulatus D. Vras feliciter valere desider. Datum in-Castris Nris ad E. Uivar positis 29 July 1706.

Praelatarum Dnanonum Vestrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XI.

Rákóczy Ferencz körlevele Honth megyéhez.

Elésorolja a béke meg nem köthetésének okait s fegyverre szólítja a nemzetet.

Nos Franciscus Dei Gratia Princeps Rákóczi, ita-
autem Regni Hungariae pro Liberatate Confoederato-
rum Dux etc. Inclytis Regni Hungariae Confoederatis
Statibus etc. Ordinibus, ac alijs quibusvis cujuscun-
que Status, gradus, honoris, dignitatis etc. Officij ho-

minibus in fidelitate Confoederationis constitutis salutem, etc. omnem et justorum Armorum progressu foelicitatem. Senki sincs, valaki vagy édes Eleinek az el-múlt dolgokrul lett beszédeit említi, vagy az Cronikákbeli irásokban józanon bé-tekint, a ki világosan ne látná s tapasztalva ne tudná, a kevély kegyetlenséggel maga uralkodását öregbiteni szándékozó
. . . . Háznak mindenkori hiti meg-szegését, és Nemzetünkkel kötött akár mely rendbéli végezésinek tökéletlenségét; és noha ilyen hitetlensége már eleve minnyájunk szeme előtt forogván, ugyan az ellen fogtunk vala-is az állandó jónak meg-nyerésére Isten által fegyvert, sőt leg-közelebb a mostani Hadakozásnak fen forgásával-is, azt sok izben tapasztaltuk, mindazáltal el-terjedve lévén az egész hazában a bécsi Udvarnak Hazánk minden meg-bántódott szabadságít meg-adni kívánó kész hajlandósága, és az Békességnek teli torokkal kiáltott meg-adattásából származott reménség mindenenek szivekben közönségesen behatván, reá mentünk vala a Széchényi végezésnek erejével ama próbakönek meg-visgálására, mely nem csak mind a két résznek a Békességre szándékozó tökéletességét az egész világ előtt ki nyilatkoztatná, hanem egyszersmind annak felette a sok Keresztyén Vért kiontó hadakozásnak véget vetvén, Hazánknek jajos sorsát a szív szakadva várt állandó békességnek rév partjára juttatná, a mint-is e végre igaz fegyverkezésünknek nem kevés kárával frigyet kötván, noha mingyárt akkor-is az időnek rövidségét látván, igaz hajlandóságunknak nagyobb bizonyosságára oly alkalmatosságot sürgetve kívántunk nyújtani, a mely az elkezdendő Tractának ki-munkálódására mind elégséges lenne, mind pedig a Békességnek meg-csalhatatlan

jelét mutatná, mindazáltal szokott csalárdsága szerint a Békességnek jó reménysége alatt annyira édesítette a szép szín alatt merigyet forraló Udvar elménket, hogy a Nagy-Szombati Tractán a Deputált Commissárius Követ Urak meg jelenven bé-is adták vala a Mediator Követ Urak által a Nemes Confoederált Statuok törvényes kívánságának helyes Punctumit, várván közönséges szivbéli óhajtással a gyakori ajánlásokkal ki-hiresített Szabadságink helyre állításáról tött ígéreteknek érni kezdett kedves gyümölcseit. De valamint eleintén, úgy úijonnan itt-is meg-ismértette változhatatlan természetinek álhatatlanságát és alatomban boszzúállását forraló szivének édes Nemzetünk ellen lángadozó tűzét, mert noha jól tudván sokszor adott hitinek meg-jádzótatását, mingyárt eleitül fogva pro praeliminari töttük vala azt fel, hogy minek előtte a Békességnek munkájához fognánk, adódnék Hazánk-nak a végezendő dolgoknak állandó meg-maradására oly Istáp, kit a külső fölséges Királyoknak s hatalmas Respublikáknak kezessége, avagy Garantíája, mind fel-állatná, mind jövődre meg erősitené, mindazáltal tartván attúl, hogy az olyatén Hatalmasságoknak reánk vigyázó oltalmazó szemeit meg nem csalhatván, el-végezett bosszú állását jövődöben-is ki nem önthetné, azt csak azért-is a Tractának végére kívánta vetni a álnok Udvar, hogy mind a Projectált hatalmasságoknak (kiktől másként el kívánna ugrani.) kezességét család szín alatt el-hárithassa, mind penig a dolgoknak végén, ezeket rontó Practikáiával falban rughassa, jól tudván hogy e nélkül oly haszontalan minden más Punctumoknak részünkrül való el-igazítása, mintha Békességünknek minden órán le-omló fundamentumát fővényen épitenénk. Kiadattyuk csak

hamar nyomtatásban az egész folyt Tractának valóságos *Seriessét*, és az Háznak *Punctuminkra* töltött Törvénytelen és ravasz *Replicáját*, s abból álltallátható mirigyesszándékát kinekkinek szemeeleiben terjesztyük. Tapasztalhattya onnan a Sopronyi és Posonyi utólsó *Diaeta*-béli erőszakos, és vérrel buzgó *Articulusoknak* *justificatioját*: észreveheti dicső András Király meg-csonkított *Privilegiumi* helyrellítésának csalárdul való elhalgatását, meg tekintheti az idegen Német Nemzetnek Törvényeink ellen tovább-is benn az Országban fejünkön ülni kívánó eltökélt szándékát; fájlalhattya a Király mellett mindenkor lenni szokott Magyar Tanácsnak számkivetését, s úgy a recepta *Religióknak* az Sopronyi s Posonyi Gyűlés szerént való teméntelen meghatározását*); vizsgálhattya Erdély Országának meg nem halgatását, és örökös Jobbágyság alá való vetésének keserves sorsát; egybenfoglalhattya az egész több *Punctumokra* lött választételnek igasságtalanságát; kitanulhattya azoknak csak azért-is közönségessen az Ország jövő gyűlésére való halasztását, hogy fegyverünket letétetvén, és az által hálójában kerítvén, hol igirettekkel szokása szerént sokakat magához hódicsa, hol fenyegetésével feltöltött szándékának erőszakosan *consentiáltasson*, a' kire, és a' Tracta egész *seriessének*, meg fontolására a' midőn a' Nmes Haza öszveszővetkezett *Statusit*, és *Rendeit*. s' annak minden rendbéli lakosit *relegálljuk*, nemkülönben egyszersmind Vezérő Fejedelemségünkbeli *Authoritásunk*, s hivatalbéli gondviselő Tisztünk szerént tudokra adgyuk, hogy kitanulván és világossan észrevévén kevély Ellensé-

*) megszorítását.

günknek régen röllunk magában elvégezett Istentelen szándékát, vegyék elméjekre, vagy csak az ekkoráig lött *negatio*knak mivoltából-is édesítő álnokságokkal tellyes igyekezetit, a midön látná megerőtlenedett hadainak a' nyugovás által lett megépülését, megkoplaltatott Várbéli *Praesidium*nak felelevenedését, és ne talántán másunna-is jöhető segítségének reménségét, elszakasztá a' Frigybéli üdönek kötelét. és az által noha az *extensio*nak elmulthatatlan szükséges voltát mindenképpen megmutattuk és sürgettük, a' tovább való *Tracta continuatio*ját minden igaz ok nélkül abbahagyá. Kihez képest minthogy a' *Mediationál*-is tudva vagyon kihiresitendő minden dolgainkban való *synceritás*unk, és az egész Keresztyén világ-is isméri, s javallya Isten által felvett fegyverkezésünknek igaz ügyét: buzdúlyonfel kinek kinek hazáját igazán szerető Magyar vére, a' boszszú állást kereső kevés ellenségnek boszszúállására, és a' ki most-is az Eperjesi irtóztató Mészárszéknek példájára, Nemes Vértünket ontani, s' testünket konczolni, Jóságunkat kótya-vetyére bocsátani. és azt egész Nemzetestül kiirtani igyekezik, fordittuk annak nyakára igaz ügyünk mellett Isten által kivont szablyánknek boszszú-álló élit, és ki-ki mutassameg valóságos cselekedettel, hogy a' midön édes hazájának szabadságát szereti, annak kimunkálódását néző kevés alkalmatlanságát-is nem csak szivessen szenyvedi, hanem annak felette vérének kiömlését-is nem kéméli, elhitevén minden bizounnyal, hogy az igaz ügyet szerető Isten minden dolgainkat olly végre vezérli, a' melyért hálaadó szível Magyar nyelvünk, dicsőségét örökké hirdesse. Datum ex Castris Nostris ad Érsek-

Ujvár positis Die 30. Mensis July, Anno Millesimo
Septingentesimo Sexto.

F. R Á K Ó C Z Y s. k.

PAULUS RÁDAY s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Salutem, et omnem prosperitatem. Mi okra való való nézve
interveniált légyen rupturája a Békesség Tractájának,
az includált Patensből bővebben informáltathatik a Ne-
mes Vármegje. Kihezképpest hogy annyival inkább
nyilvánvalóvá Világ eleibe tétettség az. . . Ház-
nak csalárdsága, s veszedelmünkre czélozó fel tett
minden igyekezete, vévén a Nemes Vármegye ezen
Intimatiókat, az accludált Patensnek Tenorát intra
ambitum sui Comitatus, helységrül helysége publicál-
tassa, s patefaciáltassa. Coeterum praetittas Dnanes Vras
feliciter valere desideramus. Datum in Castris Nostris
ad E. Vjvarinum positis die 30 Mens. Julii. Anno 1706.

Praetittarum Dnanum

Vrarum ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

SIGISM. JANOKJ s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XIII.

**Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hontmegye
alispánjához.**

Az árcsökkenés, rézpenz forgalom és kóbor harczosok
be nem szállítása miatt keményen rendelkezik.

Generoso N. N. Inclyti Comitatus Nagy Honthensis Ordinario
Vice-Comiti, fideli Nobis dilecto.

Generose

Fidelis Nobis dilecte.

Salutem, et Principalis Gratiae nostrae propensionem. Em-
lékezhetik jól reá kegyelmed, hogy mind a lézengő
katonáknak persecutiójárúl, s mind a limitatiónak, és a
rézpenz circulatiójának observáltatásárúl, nem csak a
Nemes Vármegyének, hanem in privato kegyelmednek
is énnéhány*) rendbeli Levelünket megküldöttük; mind-
azonáltal oly közjóra czélozó intentumunknak semmi
foganattyát nem látván, kénytelenítettünk a Confoede-
rált Statusoktól adatott Vezérlő fejedelmi Authoritásunk
szerint, méltó animadversióra fakadnunk, s az által a
sok rendbeli inconvenientiákat az haza javával nem
gondoló, és a mint Magunkat elhitettük, az ilyenek-
ben is magok privátumát a Conniventiák által üző
Tisztek érdemes megbüntetésével megorvoslanunk.
Acclúdálván azért Kegyelmednek ezen Parancsolatunk-
ban a Szécsényi Gyűlésben condált ötödik Articulust
copialiter, serio parancsollyuk, oly szorgalmatos gon-
dot s vigyázást tartson mind a lézengők persecutiójára.
s mind a limitatio, és rézpenz circulatiója observatiójá-
ra, hogy ha többé Elönkben a Nemes Vármegyében

*) egy nehány.

való illetén dolgok megnem orvosoltatása iránt panasz
jö, Magunk, és oldalunk mellé rendelt Senatus eleiben
citáltatván, mindazon Tisztekkal edgyütt, kiknek in-
cumbál, ezekre. és töb efféle haza javát illető álla-
potokra való vigyázás, méltó animadversiónknak irro-
gatiójában semmi kedvezés nem lészen, a mint már az
iránt parancsoltunk is a Fiscusnak, hogy a Nemes Vár-
megyék negligens Tiszteire szorgalmatossan vigyázta-
son, és felölök bennünket tudósittson. Coeterum Eund.
bene valere desider. In Castris Nris ad Strigonium
positis. Dje 29-a Augusti A^o 1706.

F. R Á K Ó C Z Y.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

Articulus Quintus.

Nagy fogyatkozás lévén gyakorta az ügy folytatásában a
Nemes Vármegyéknek, avagy azoknak Tiszteinek hol
negligentiájok, hol pedig engedetlenségek által; hogy
annyival is inkább job móddal, és nagyobb készséggel
mennyenek a Nemes Confoederatióinak dolgai véghez,
adatik a Mlgs Vezérő Fejedelemnek, a mellette lévő
Senátorsággal edgyütt oly Authoritas, hogy az ollya-
nok ellen oly móddal praecedálhasson, a mint pro qua-
litate demeriti legjobbnak fogja itélni.

XIV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Megküldi a létre nem jöhetett béke iránt résziról feltett pontokat s tudatja a béke létre nemjöttének okait.

Salutem et omnem prosperitatem. Reflectálván Magunkat minapi Levelünkbeli irásunkra, mellyben megírtuk vala a Nemes Vármegyének hogy a békesség körül való Tractát, és Punctumokat, a midőn kinyomtatattuk, fogjuk megküldeni a Nemes Vármegyének, im azért praesentibus annectálva kglmeteknek azon Punctumokat az Armistitium Punctumival együtt, nyomtatásban megküldöttük, melybül is által láthattya Kglmetek, minémü nyilvánvaló insinceritással kívánt Tractálni azon Bécsi Udvar, midőn mi minden Törvényes szabadságink helyreállitását, és Gravamináinknak igasságos Complanatióját adurgealtuk vala; méltán azért az egész keresztyén Világ előtt excusatusoknak tartatunk, a mintezt a Felséges Ángliai Királynétul, és az Hatalmas Hollandiai Státusoktól, a békességnek ki munkálódására küldetett Mediatori igaz praetensioinknak elhallgatásában kiadván, mostis Törvénytelen Uralkodásának s Nemzetünk oppressiojának jeléül kimutatott Practikáit, és foga fejrét állaltatván, magokis recognoscáltak. Coeterum Praetitt D. Vras felier valere desider. In Castr. Nris ad. Strigorium posit. 8. Sept. 1706.

Praetittar Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Azoknak, kik a harczmezőre szállott honfiak marháit még a közlegelőben való részvétől is elzárják, kemény megfeddettetését elrendeli.

Salutem, et omnem prosperitatem. Sok panaszokból értyük, hogy a kik Hazájokhoz, és Nemzetekhez való szeretetektől viseltetvén, az Ellenség motusira nézve helyekből kimozdultak, és más Nemes Vármegyék, vagy helyek határra magokat az Ellenségnek földökről való távozásáig recipiálták, nem gondolván némellyek az illy változás alá vettetett sorsal, azoknak marháinak magok határiban, még a szabados járáson, s mezőn is szabad pascuatiot nem engednének, sőt egyéb állapotokban is Fele-Baráttjokhoz való kötelességeknek elkövetésére keveset gondolnának. Kihez képpest a N. Vármegyének serio intimálni akartuk, meggondolván a világi dolgoknak változás alá vettetett sorsát, in gremio sui lévő helyekben mindenütt publicáltassa, hogy az illy helyekből kimozdultaknak marhájok legeltetésére, a tilalom nélkül való helyeken, az hól egyébiránt maga Marháis legeltetnek, engedgyenek szabados Pascuatiot, azt hozván mind az egymáshoz való hazafiúságos szeretetbeli, s mind az öszveszövetkezésbeli kötelesség magával, másként tudokra legyen mind azoknak, a kik keresztényi indulattyoktól arra nem inducáltatnak, minthogy ollyatén szeretetlenségek, és Nemzetünk ügye mellett igaz Hazafiúságokat megbizonyító véreinkhez való gyűlölséges magokviselése az Confoederatiót nyilván sértegeti, capitaliter is

fogunk az ollyak iránt animadvertalni. Coeter. Praettas
Dnannes Vras feliciter valere desider. Ex Castr. Nris
ad Strigonium positis die 12. Septembris A^o 1706.

Praetittar Dnaorum.

Vrarum ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XVI.

Rákóczy levele Honth megyéhez.

Fölkelést rendelt táborába Hatvan alá.

Salutem, et omnem prosperitatem. Jóllehet minapiban a mi-
dön a Nemes Vármegye insurgálván, s magát Táborun-
kal egyszersmind conjungálni akarván, vette vala oly
orderünket a felső Ellenségnek motusira nézve, hogy
magunk *) is a felé, és ottan Subsistállyon; mivel pedig
azon ellenség a tájrul, az holl akkor operált, immár
eltávozott, a Nemes Vármegyének praeserio intimál-
juk, hogy mivel a Nemes Ország szolgálattya az ide
alá lévő ellenség ellen való operatiót szorossabban ki-
vánnya, minden idővontatás és halogatás nélkül men-
tül felesseb számmal kitelhetik, insurgállyon, és a fegy-
veres parasztságot is insurgáltatván, jó készüllettel
jöjjön Hatvanhoz, holott is Táborunkat fogja találni,
nem várakoztatván a lovasokat a gyalogság után, sem-

*) talán magunknak.

mit is, hanem tegyen oly Dispositiót, hogy azok is
mentül hamaréb Táborunkon megjelenhessenek. Coeter.
Praetlis Dnaones Vestras feliciter valere desideramus.
In Castris Nostris ad Possessionem Tófalu positis. Dje
6-a Mensis Nov. A^o 1706.

Praetitr. Dnaorum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

GEORGIUS PONGRÁCZ s. k.

XVII.

**Forgách Simonné szül. G. Eszterházi Agnes levele Nemes
Honth megyéhez.**

Fogságba tett férje pártolására szólítja a megyét.

Tekintetes Nemes Vármegye.

Keserves szivbeli fájdalommal jelentenny kénszerettőtem az
Tekintetes Nemes Vármegyének, hogy Méltóságos
fejedelem Kegyelmes Úrunk eö Nga, Úramat eö Kegyel-
mét magához hivatván, az midön eö Nga udvarlására
szivessen igyekezet menny, eö Nga elejben nem bocsáj-
tatván, vissza keletet tért kételenségbül szálására, és
minyarást kemény arestomban tétetött. Micsoda okbül,
és ki informatiójára nézve cselekette Kegyelmes Úrunk,
nem tudhatom, mert az midön egy Fő Ispánt és Gene-
ralis Marsalchot az Ország szokása ellen, az kiért leg-

inkáb az Magyar Nemzet most is fegyverben vagyon, oly kemény arestomban teszik, mint az én Uramat is tötték, nagy okának kel lenny, holot eő kegyelme nem levén szökevény, mert mind jószága s mind háza népe az Országban vagyon, sött mindenekben e haza oltalmára éjeli s nappali sok törődését és fáradságát s költéségét is nem szánta. Kihez képest nagy böcsülettel kérem, méltóztassék Uramnak eő kegyelmének igazságában pártját fogny. Melly abbelj gratiáját hálaadó szível meg igyekezem szolgálny.

Tekéntetes Nemes Vármegyének,

Böcsülettel szolgál

G. ESZTERHÁZY ÁGNES.

Csavarnak 28. novembris

1706.

1707.

I.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és kis Honth megyéhez.

Meghivja a megyét országgyűlésre Ónodra, május 1-ső napjára.

Salutem, et omnem prosperitatem. Szabad Uralkodásra vágyódó Ház által földretapodott Édes Hazánk Törvényes Szabadságát régen ohajtott Virágzó állapottjára igyekeztvén hoznunk; Jóllehet ezen Nemzet-séges Hadakozásunk idejétől fogva sok Éjjeli s Nappali fáradságink után leghfelsőbb szándékunk, és szíves akarattunk a vala, miképpen lehetett volna ezen igazságos Ügyünknek jó megedgyezés által hasznos végét érünk, a mint hogy Nagy-Szombathi Békesség Tractatussa alkalmatosságával is, a vala feltöltött czélunk; de mivel a felfuvalkodott Nemzetnek szíves és nem szíves, sőt alatomban csalárd munkálkodási s naponkint nevededő Machinációi miatt, semmi jó és állandó békességre nem mehettünk, az Senátus meghedgyezett akarattjából, szükségesnek itéltük, az Nemes Confoederált Statusoknak Generalis Conventust, ez mostanság

folyó 1707-dik Esztendőnek, következő Majus Havának első napjára (a ki szent Fülöp, Szent Jakab Napja leszén) Nemes Borsod Várgyében levő Ónod nevű mező Város tájékára rendelni, és publicáltatni akarván, az említett helyen az Nemes Confoederált Statusok eleiben terjesztenünk, mind az Békesség Tractatussa miképpen folyt, és miben maradott légyen, mind pediglen az Confoederatiónak tovább való hasznos folytatásárául az megnevezett Statusokkal Consultálodnunk. Kihez képest Kglmeteknek praesentibus intimállyuk, hogy a meg irtt Napon és helyen, valaki igaz öszveszövetkezet Hazafiának tartja magát, édes Hazájának Szabadságát munkálódni kívánván, minden Egyházi, Világi, Uri és Nemesi rendek, személyek szerint, compareállyanak. Hogy pedig az egész Confoederatio Gyűlésnek ismértessék, és a Compareálandó Nemes Tagjai, az egész Vármegyét representálhassák, Nemes Vármegye Pecséttjével, és Zászlójával Compáreálván, az Nemes Vármegye Tisztei is el ne maradgyanak. In reliquis Easdem ad vota foeliciter valere desideramus. Datum ex Senatus Consilio Rosnaviae Die 22-a Januarii A^o 1707.

Praetittar Dnaonum Vrar.

Ad. officia parat

F. R Á K Ó C Z Y.

STEPHANUS SENNYEY s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy Hont megyéhez.

Jánoki Zsigmond Credentialisa.

Salutem, et omnem prosperitatem. Ezen Credentionális Leve-
lünket praesentáló, Senator Ur Jánoky Sigmund Hivün-
köt, eő kylmére bizott Hazánk javára czélyozó bizo-
nyos dolgoknak, kegyltek előtt Nevünkel való reprae-
sentálására, expediáltuk kegylmetek közé; Intimállyuk
azért kegylteknek, hogy áltata proponálandó dolgokat,
meghértvén, és szavainak hitelt adván, Hazafiúságá-
hoz, és ezen Nemzetséges igaz ügynek, előmozdítá-
sára föl gerjedett buzgóságához képpest, azokat effec-
tuálni igyekezzék. In reliquo Eosdem ad vota feliciter
valere desideramus. Datum Rosnaviae. Ex Senatus
Consilio. Die Prima February Anno Millmo, Septinges-
mo, Septimo.

Eorundem

Ad officia parat

F. R Á K Ó C Z Y.

STEPHANNUS SENNYEI s. k.

FRANCISCUS OLASZ s. k.

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy Hont megyéhez.

A bekövetkező tisztujításra nézve a megyének Jánoky Zsigmond tanácsnokával egyetértő működést javall.

Salutem et omnem prosperitatem. Erdélyországa dolgainak
rendben való vétele kedvéért, kevés időre való mene-
telünk szükséges lévén, gondollyuk hogy az alatt a
Nemes Vármegye Székének Restauratioja befogna kö-
vetkezni: hogy annakokáért sem az iránt lejendő re-
quisitiójának válasza után ne váraкоzzék, sem penigh
a végre expediálandó követtyét be ne fárasza; kíván-
tuk praesentibus intimálnunk kegylmeteknek, hogy
maga Székének restauratioját Tekint. Nemzetes Jánoky
Sigmond Senator és Udvary Cancellarius Uri hivünkre
bizván, ő kegylmével correspondententer legyen. Melly
végre egy bizonyos Terminust praefigálván, sui modo
et ordine az libera votatio is observáltatván, remény-
lyük olly Subjectumok fognak substituáltatni, a kik
mind a köz jónak elő mozdításában serények s mind
penigh a Nemes Vármegye dolgaiban maghok hivatal-
lyoknak hasznossan való elviselésére alkalmatossak
lesznek. Coetrum Praetittas Dnaones Vras ad vota sua
valere desideramus. Datum Rosnaviae die 3 Februarii
Anno 1707.

Praelatarum Dnanonum Vrar

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

IV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Az ónodi gyűlésnek május 16-kára elhalasztását tudatja

Salutem, et omnem prosperitatem. Nemes Magyar Hazánk Confoederalt Statusi Senatussának meghedgyezett akarrattyokból közönséges ügyünknek, illető dolgainknak folytatására, az N. Haza Státussinak rendeltük vala ugyan Generalis Conventusra, az következő Május Havának első napját, Nemes Borsod Vármegyében lévő, Ónod névő *) Mezőváros tájára; de mind azon által, látván az üdönek változásával, annyira való hátra maradását, az Tavasznak kinyilására, hogy kiváltképpen az fünek, és annyival inkább szénának szük volta miatt, nem kevés alkalmatlanságot, és fogyatkozást köllene, az Statusoknak szenvedniek: kire nézve idein arrúl kegyelmesen gondolkozván, azon Conventusnak Terminusát meghosszszabítván, rendeltük ugyan azon Május havának tizenhatodik napjára, előbbeni Intimatióinkban megíratott Nemes Borsod vármegyében lévő, Ónod nevü, városnak mezeire, hogy annyival alkalmatossabban Hazánk jóvára czélyozó¹ dolgainkat egyenlő értelemmel főlthassuk. Kegyelmetek azért, azon meghirtt napon, és helyen, előbbeni Intimatióinknak tenora szerint, mindenekben accomodálván magát, tartván is igaz öszveszövetkezett Hazafiainak magokat lenni, s édes Hazájának szabadságát velünk együtt munkálodni kívánván, személlye szerint compareálljon.

*) nevü.

Eosdem in reliquo bene valere desideramus. Datum in Oppido Maros-Vásárhely. Ex Senatu. Die 6-a Aprilis Anno 1707.

Praetlatarum Dnaorum Vrarum.

Ad officia parat.

F: R Á K Ó C Z Y.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

V.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Rendelkezik a bélyeges és bélyegtelen polturákfelől.

Salutem, et omnem prosperitatem. Jöllehet minden Nemes Vármegyének, ez elmúlt Generalis Conventusunkra, expediált Tagjai, ki ki maga Vármegyéjébe, itten condált Articulusoknak egész Seriesit megvitték, és annak szokása szerint említet Articulusok kinyomtatattván, communicáltatni fognak authentice Vármegyénként: hogy mindazonáltal, sok abusosokat, és értetlenségektől származott fogyatkozásokat, s illetlenségeket okozható rézpénznek folása, tovább ne nemezzon *) ez Országban: mit végeztünk légyen egészen Confoederatio fől az aránt, ex genuina eatenus Conditorum Septimi, Octavi, et Noni Articulorum, praesentibus acclusa copia megírta **) kegyelmetek. Mellyet a végre

*) akadozzék.

**) érti.

accelerálni kívántunk, hogy kegyelmetekis, in gremio Comitatus sui, per omnes Processus, minden üdözés nélkül, olly magyarázattal publicáltassa, hogy noha Gyöelésünkben lévő kegyelmetek tagjai bővségessen informatusok, de minden rendbéli, és kiváltképpen köz renden való Lakosokis informáltassanak, s értsék, hogy az bélegeztendő *) négy polturásokon által **) béллеgetlen, hasonló réz Monetának semmi praejudiciuma, s aláb való valora, annyival inkább megvetése, nem következhetik, hanem az béллеgetlen szintén oly becses leszen, s úgy fogh négy polturába járni, valamint az béллеgeztetett, mind addigh, valameddigh azon billegetlen pénz, vagy Collecták által, Ország Cassájában jövőn, rézzé nem olvasztatik, vagy magátúl, sok felé való szakadása miatt, el nem fogy. És így mind béллеgeztetett, mind béллеgetlen négy polturások közöt semmi egyéb külömbsegh nem lészen, hanem hagy mind az két rendbéli mindent valami lehet; — az adósságokat pedigh megh fizetni, és jószágokat váltani, az Articulosoknak értelme szerint csak az béллеgeseken szabados. Ezeket azért, kegyelmetek in gremio sui, nemcsak publicálni, de ex integro observálni, és másokalis per omnia media observáltatni tartozzék, s el se mulassa. Coeterum Eosdem feliciter [valere desideramus. Datum ex Senatus Consilio in Castris Nostris ad Onod positis die 1-a Mensis Julii Anno 1707.

Praetltarum Dnaonum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

*) bélyegzettő.

**) miatt.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megye Al-Ispányához.

A katonáknak ezredeikhez berendelését parancsolja.

Generose fidelis

Nobis dilecte!

Salutem, et Principalis gratiae Nostrae propensionem. Mostanában lött distractiója alatt Mltságos Fő Generalis Uri kedves Atyánkfiának, sokan mind Lovas, s mind Gyalog Ezerekből eloszolván, Fő Hadi Tiszteink által előttünk repraesentáltatott, hogy a Nemes Vármegyék Tisztei, azoknak ezerekre való visszahajtásában felettébb remissusok volnának. Kihez képest kegyelmednek serio parancsollyuk, mindenütt a Nemes Vármegyében lévő Armások és föld népe által az olly szökevény vagy otthon találtató katonaságot és hajduságot felkerestetvén, compelláltassa magok ezerekre való vissza menetelre; külömben maga és Főbb Tisztei a Nemes Vármegyéknek fognak, ha mi abban el mulik, szoros számadásra attráháltatni. Coeterum Eundem bene valere desider. Datum in oppido Terebes dje 24. Aug. A^o 1707.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

**Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy és Kis-Hont
megyéhez. *)**

Az ónodi gyűlés végzéseit közzététel végett megküldi.

Satutem, et omnem prosperitatem. Mind a jó rendet, Vezérő
fejedelmi Hivatalunk szerint, akarván observáltatnunk,
mind pedig hogy kiki az ország lakossi kezöl Hazánk
Törvényeit tudgya, mind az Törvényes Processus-
sokban, mind penig az közigazság folyamattýában, és
az Nemzetünk javára el rendelt Concursusok modáli-
tásiban, miként kelleik magát dirigálni, és accomo-
dálni, az mostanában elmált Ónodi országos Gyűlés
alkalmatosságával condált Articulusokat ki nyomtatatt-
ván, és mind subscriptionk s mind pecséttünk által
authenticálván, szerteszéllel az országban elküldözni
itéltük szükségesnek, az mint a végre kegyelmeteknek
is his annexis transmittáltuk: Intimállyuk annak okáért,
hogy mentül hamarébb celebrálandó Gyűlésén azokat
publicáltattván úgy tarcsa, és in gremio mindenekkel,
úgy observáltatassa, mint egyébb approbált, és régi
usus által divattyában lévő egyéb Haza Törvényeit.
Coeterum Eosdem feliciter valere desideram. Datum in
Oppido Terebes 28. Augusti Anno 1707.

Praetiarum Dnanum Vrarum

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY r. k.

*) Ezen leirat mellett az Ónodi Gyűlés Articulusai nyomtatásban megküldettek.

VIII.

Gróf Eszterházy Antal levele Nagy Hont megyéhez.

Tudatja a megyével sergének a Vág mellékére, Rabutin ellen felvonulását s kívánja, hogy serge élelmezéséről jó eleve gondoskodjanak.

Salutem et Servitior meor. pramam Commendationem: Nem kitlem Rabutin ujahban maga melli vett Corpussa Erdély felé készülő szándékának közhirrel spargált indulása már a Nemes Vármegyében is közönségessé nem tétetődött volna, ki a Dunántúl felé lenyomulván, annak előtte történt folygyvetelébül megszokott Természetihez képest fölfuvalkodó képpen magának vendicált nagy bizodalmábül, hasonló indulattal kívánta vala, szabad akarattya szerint a Nemes Országot köröszkül általgázolni, a mint hogy eltökélet szándékkal kezdette vala is előbbi uttyát continuálni, de mihelyen nem csak értéssére eset volna Corpusommal e felé let nyomulásom és Mlgos Gralis Károly Sándor ur Corpussával valóságos megedgyezésem; seött mindgyárt Pestrül kezdet indulásátul fogva általunk nem kevés kárával csapdoztatott, el annyira, hogy Kecskemét felé nem biztathatván maga kezdet bátorságos Marshának szerencsésen remélhető kormányozását, a Duna mellett mentül nagyob szorossókra vette utazását, melly úttyában mindazáltal annyira kívántuk infestálni és ottan ottan való alkalmatlanságot azon Ellenségnek szaporittani, kivel mind Hadainknak nem megvető *) nyereségek az Ellenség nagy kárával reménység kívül ekkoráig szaporo-

*) Vetendő helyett.

dott, s-mind penig repraessált s- ingyen Gondolattyán is kívül általunk meggátlat Sik mezőségre indult uttyának visszafolásával, azon Ellenség már nyert dolognak magában kevélen praesumált s- azomban megcsüggedet reménységével annyira consternáltatott (mint a fogot rabok és desertéreknek is gyakor relatiójokból confirmáltatik, hogy már nem más, hanem Péter Váradgya felé a Dunaszövevényes szorossain declinálván, czélozni kéntelenítették; de ámbár szintén illy csavargás formán változtattais uttyát, mindazáltal feles Hadainknak mostan is éjeli nappali körülötte való szüntelen való Sörénsége, annyira bádgyoztván, fogyattya azon Ellenséget, hogy tapasztalható kára nélkül föltett s- mindeneket próbáló csalárd practicája szerint, czélyát hiszszük Isten nem assequalhattya, készen várván már másutt is ellene szép csoportal el rendelt számos Hadaink; és minthogy magamnak személlyem szerint fölséges fejedelem Kegyelmes Urunktúl még 28. Aug. engedelmes alázatossággal vett Orderem s-parancsolatom mellet most mellém érkezet s- Corpusommal edgyüt fris, s- feles mintegy 15. Ezer számra szaporodot Hadadal ismét ujabban, a Vág mellékin szükséges hadi operatiok hasznos folytatására kívántatik utamot siettetnem, A Tettes Nemes Vármegyének praesentibus tempestive értésére akartam adnom, hogy tartozó kötelességéhez képest midőn effelé ezen megírt feles hadakkal érkez-ném, halland *), a maga Gremiumiban Commissariusit és Commembrumit Corpusum eleiben debito modo exmit-tálván, tégyen de necessariis kiváltképpen subsistentiája iránt kívántató provisio dolgából olly elégséges dispositioikat, mellyek meglévén, tanult disciplinájába az

*) talán haladéktalanul.

Had mentül jobban conserváltathassék, assecurálván a Tettes Nemes Vármegyét in tali Casu semmi alkalmatlanságát transitusomnak nem fogja experiálni, holot penig, ha az eddig is observált rendütlen dispositiok alkalmatlanságával fogyatozása szármoznék s— per consequens a Had excessusokra fakadni kéntelenittetnék, kirem a Tettes Nemes Vármegyét ne az Én Gondatlanságomnak, hanem a maga Süketségének imputállya, remélvén mindazon által csendes könnyebségének okáért a Szegénységnek is megkémellésére nézve mentül jobb rendöléseket kell tenni, olly kész reflexióval lévén instituálandó dispositióiban Mlgos Gralis Károly Sándor ur jövetele iránt is a Tettes Nemes Vármegye, hogy a midön Intimatioját eő kegyelmének fogja venni, hasonló provisióval oda is succurrálhasson, kiis most csak igen hamar fris, feles, jó Haddal ad conjunctionem utánnam fog sietni, úgy hogy mihelyen megedgyezésünk lehet, Isten kegyelmessége által minden tartózkodás nélkül azon Vág mellékin ekkoráig mulatozó Ellenséggel aperto Marte megverekedhessünk, melly alkalmatosságnak jó szerencsével gyümölcsöző elérésére Nemes Hazánk ohajtott tökéletes consolatiojára, hogy Isten segéllyen bennünket minnyájon kívánnjuk. Coeter Praetltas Dominationes Vras dju salvas ex incolumes valere desiderans permaneo.

Earund. Dnaorum Vrar.

Servus et Amicus ad obseq. paratsim.

Datum ex Castr. ad Tura posit.

dje 2. Septemb. Anno 1707.

COMES ANTONIUS ESZTERHÁZY.

IX.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont vármegyéhez.

Rendeli, hogy azon végzés, miszerint a sereg élelmezésében a nemesség is arányosan részesítettik, kihirdetessék-

Salutem, et omnem prosperitatem. Némelly Dicator hiveink repraesentatiojából valóban nem várt kimenetellel értetük, hogy noha az Onodi Gyűlés alkalmatosságával deputált Dicatorok exmissiója előtt közönséghez szép Atyafisághoz megegyezésünkben concludáltatott vala, hogy (ki ki az nemes Státusok közül fájdalmas szível érzvén az előbbeni időkben feltetté váló terheltetésekkel megnyomorétott szegénységnek sorsát) mivel az közönséghez jóra való Concursus, legh nagyob mértékben az nemességnek hasznára és szabadságának Conservatiojára czélozna, és jövendőben is Isten Bennünkett ezen ügynek folyamattyán boldogúl általvén, az szabadságnak édességhez Gyümölcse, az nemessi Rendben lévőeknek tulajdona lenne, az személybéli Dication kívül mindennémű Facultási dicáltatván, azoknak száma szerint az elalélt szegénységnek alleviatiojára nézve is, supportálná az kívántató subsidiumot; mindazonáltal némelly Nemes Vármegyék Tagjai, kik az előbbeni időkben magokat minden féle Contributioktól elvonni és kémélni megszokván, mostis csak a szegény

Paraszságh nyakában, égben kiáltó véteknek nem tartván az nyomorulttának meg nyomoréttatását kívánják vetni, Eleinten mindgyárt az Onodi Gyűlés elmulásával kiadott Intimatiókat, vagy egész értelemmel nem publicáltatták, vagj hogj az egész terhett azon szegénység nyakában hajszak, könyörületességre indult Intentumunk, és közönséges végezésünk ellen való értelemmel magyarázták. Szükségesnek láttuk azért ezen Interpretatióra Intimationkat szerteszéllal megküldenünk, és világossan declarálnunk végezésünknek Sommajátt, hogy tudniaillik az nyári havakra kenyér, hús, s egyéb naturalékbéli subsidiarium Quantumban az Nemessi Rendek is (kiknek magok hasznára való Concursust senki nemessi szabadság ellen való Praejudiciumnak nem tarthattya) a Paraszsághall Dicajok mivolta szerint edgyütt tartoznak concurrálni, elégnek tartván azt, hogj ezen kívül is a Szekerezést és egyéb Téli Quartély tartást egyedül az Paraszság foghja supportálni. Így értvén tehát megvilágosétattot akaratumkat, kegyelmetekis ehez szabja magát. Caeterum Easdem feliciter valere desider. Datum in Oppido Terebes die 15. Septembris Anno 1707.

Praettarum Dnanum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

X.

Rákóczy Ferencz levele Honth megyéhez.

Rendeli, hogy az egyháziak, ha fizetéseiken kívül mel-
lékjövedelmeik nincsenek, a kiszabott pénzbeli segé-
lyen kívül egyébbel ne terheltessenek.

Salutem , et omnem prosperitatem. Minekutánna mostani
Onodi Gyűlés alkalmatosságával deputált Dicator Hi-
veink, az Nemes Vármegyékben peragalandó Dica-
tiókra ki küldettek volna, mind az három Religion lévő
Egyházi személyek Elöttünk tett panaszibúl esett érté-
sünkre, hogy mind személyek, mind hivatalyok után
járni szokot Proventusok, indiscriminatim Dicáztattván,
az két Milliónak mostani Repartítiójában lett modella
szerint, nem csak az pinzbéli subsidiaria Contributiora
(a mellyet az Haza közönséges Javához való széves
Inclinatiojokhoz képpest nem is sajnállannak) hanem
egyszersmind mindenféle naturálék Hus, Buza, Ga-
bona, és egyéb eflélék, úgy más terhek supportatiojárais
kinszeretnének; Minthogy sem magunknak, sem
az öszveszövetkezett Statusoknak nem ez volt Inten-
tuma, az N. Vrgyékhez kívántuk ezen Interpretatoria
Levelünket szerteszéllel kiküldenünk, s egyszersmind
generice declarálnunk; hogy mivel az Egyházi Rendek
az Isten Ecclesiajában való hivatallyokra nézve, szemé-
lyekben Nemeseknek tartattnak, annyiban mint más
nemessi rendő Lakossi az Hazának, olly szabadságnak
részeszi, s consequenter (a mint errül a Dicatorok In-
structioja hatodik punctumában emlékezett vagjon;)

nemis dicázthatnak; De egjébarántis az olly Egyházi rendek, a kiknek az magok hitén, vagj vallásán lévő Auditoroktól jární szokott proventusokon kívül, egjéb hasznok, és procreatiojok avagj oeconomiajok nem volna, hogj a Naturálék supportatiojával való terhett visellyék, helyesnek sem láttjuk. Ahoz képpest kgylteknék szükségnek ítéljük tudtára adni, egyszersmind vezérlő fedelmi Authoritásunkbúl intimálni, hogj az ollj Parochusokat, és Helvetica, avagj Augnstana Confession lévő Praedicatorokat, a kik csuppán csak az halgatoktól provenialó Jövedelembül élnek, semminémű naturalékbéli Contributiokra ne concuráltassa, elég lévén az, ha a Pinzbéli Impositiot proportionate praestályák; mindazonáltal a' melly Pap az Egjházi szolgálattya után halgatoitúl adatattni szokott Jövedelmen kívül, akar szölőben, akar egjéb majorság üzésében magának hasznot prosperál és Oeconomisál, attúl tartozik az Dicák szerint obveniált Naturalékatis valamintt az Nemessi rend megadni. Coeterum Easd feliciter valere desider. Datum in Castro Nostro S. Patak 25 Sept. A^o 1707.

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

XI.

Gr. Bercsényi Miklós levele N. Hont megyéhez.

A nemes ifjakat Rákóczy fejedelem tábornokarához szolgálatra hívja.

Salutem, et Servitior. meor. parat. commen. Az Nemes Várgyék Insurrectióia alkalmatosságával, N. Várgyék tagjai között sok érdemes szömélyek, és Haza szolgálattýára applicativus iffiak találkoznak, kik azon okbul, hogy minnyáian capacitásokhoz képest Tisztségekre nem accomodáltathatnak, közkatonák pedig nem lehetnek, Házoknál maradván subtráhállyák magokat az szolgálattúl: Hogy azért afféle érdemesek pro ratione Status Tisztségekre, és hazánk szolgálattýára applicáltathassanak, az Nemes iffiak pedig experienciát vévén az Hadi, ugy más egyéb előmeneteleket segéto állapotokban, kinek kinek magha alkalmaztatásához képest promotióia lehessen, más külső Potentiák példájára, te czet fölséges fejedelemnek olly kegyes reflexioval lenni, hogy az ollyatén mind Uri, feő s Nemesi Renden lévő szömélyek, és iffiak, a kik édes Hazánk s Nemzetünk réghi dücsöséggel tündöklő szabadságát igaz szível ohajtják, s azt magok szolgálattýokkal elő mozditani, és segiteni kívánnják, Edgy társaságban gyülekezvén, az General Stóóbnál continuuskodgyanak, olly értelemmel, hogy azoknak semmi hivatallýok nem lészen, hanem azon General Stóób mellett való létek-

kel az Hadakozásnak rendihez applicatiojok által szokván, és annak meghtartásában habitust vévén, onnét secundum capacitatem cujuslibet, foghnak accommodáltatni, mind az vacans Tisztségekre, ugy más egyéb Haza szolgálattyúra is. Ezen eő fölséghe Intentiojának secundálására azért kívántam a Teként. N. Vármegynek praesentibus értésére adnom, valakik a N. Várgye tagjai közül mind Uri, feő, és Nemesi renden lévő szömélyek, kik ennek elötte is Hadi dolgokban forgottak, ugy az iffiak, kiknek az Ház kegyetlen Uralkodásának ideje alatt abbéli experientia-ra valo alkalmatosságok tellyességgel praecludáltot, találkoznak, oly készülettal valamint kinek teczik, és sorsához illik, a General Stóóbhoz jüjenek, bizonyossak legyenek, valamennyi szöméllyel és lóval ki leszen, annyi portióra mind fizetése, s ruházattya az Országh Cassáiból adatik ki ugy Téli, Nyári intertentióra lészen és ki fogh iárni; a minthogy most a véghre rendeltet a Gral Stóób mellett N. Vitézlő Györy Nagy János Colonéllus Ur, valakik eő kegylnél fogják magokat insinuálni, assentatioiához képest kinekkinek, Subsistentiájárúl téssen a T. N. Commissariatusságh cum designatione Quarteri dispositiot. Caeter servet Deus praetitulatus Dnaones Vras Salvas etc. incolumes Diutissim Losonc die 1 Men. decembr. 1707.

Praetitulat. Dum Vrarum

Ad Serviend. parat.

C. N. BERCSÉNYI.

XII.

Rákóczy fejedelem levele N.-Hont megyéhez.

A kassai összejövetel által kivetett két milliónak a megyére eső arányát tudatja, hogy mielőbb intézkedjék a behajtásról.

Salutem et omnem prosperitatem. Midőn édes Hazánk dolgai boldogulásának uttyát s módgyait éjjel nappal fáradozó elménkben hánnánk vetnénk, eteitül fogva, az volt egyedül minden czélunk, hogy ily terhes, és hanemha Islen látható szent segedelmével gyarapitatnánk éppen erőnk föllött való munkánkban, mind ez régtől fogva édes Eleinktől sok'szívbeli foháskodásokkal, s könyvező szemekkel várt, és már az mi időnkben, magát, Ellenségünk mérgekben való megfakadásokra, örvöndetes idejét, szivünk gyönyörűségével elérhetnénk, s mind pedig arra Benünket segítő Eszközöknek követségében az idegen Nemzet Javaink s vérünk kegyetlen Szopása alatt elalélt édes Hazánk minden rendü Lakossi könyebitessenek. Ezen végre az N. Vármegyékkel eleintén közlött, annakutánna mind in privato azok által, mind penig már az két országos Gyülésben approbált réz pénz divattyában való Cursussát meg indítottuk vala, mely által mennyire mozdétottuk az Haza igaz Ügye hajójának kormányát ez zürzavaros háborus-

ságnak Tengerében, nyilván vagyon mindenek előtt, mert ámbár néha néha az ostromló szelek szintén elmeréttetésére fölltornyoztatták is az verdeklő habokat, mindáltal *) ennek segítsége által mind azokat felül mulván, reménségünknek csendes révpartyához hajó törés nélkül eövkéelve vezéreltettünk,**) de valóban nem várt akadályok gátlák meg annak folyamattját, mert azon réz pénzek böcsi egészen Contemptusba menvén, Ellenségünk már tellyes szível eltökéllette vala magában, hogy annak semmissé télelével minden segedelmekre tartozó eöszközeinktül meg üresülvén, Hadakozásunknak ina szakad, és Igáját rajtunk meg nyéthatta, kit mi is a jó Isten igazgatásábúl idején praevidealván, és még az Onodi Gyűlés allatt az Confoederált Nemes Státusokkal az jövendőkbéli Subsidiumról tanácskozván, el végeztük közönséges akarattal, hogy ki ki az mint Isten tehetségett adott, az szerént concurrállyon az Nemzetséges Ügy elősegélésére. és már többire elérő félyben lévő holdogulásunknak megnyerésére és örökösítésére; az mint ahoz képpest rendeltetvén és denomináltattván Dicatorok, mindennüvé szerte széllal ki küldettek vala, az kiknek munkájok rendben vitelére, és közönségessen az Haza Dicáinak eligazétására, vezérő fejedelmi Authoritásunkbúl pro die quinta Currentis Mensis decembris ide Kassa várossában convocáltattván az Senator Urakatt, és N. Vármegyék Deputatusit, Isten segedelmébúl mindazon utakat s módokat az Dicáknak proportioja szerént egyező értelemmel fölltaláltuk, az mellyekben a Nemzetséges igaz Ügy promotióját, az Haza Lakossinak az jó rendes tartás által megkönyöbülést vevő Concursussával követhettyük. Subdividálván

*) mindazonáltal.

**) evezkélve, eviczkélve.

annakokáért a Dicakott, Nemes Vármegye Uri, Egyházi, Világi, Feő, s Nemessi Rendeire obveniált N° 7975. az Uri feő és Nemessi Vitézlő Rendeikkel edgyütt, az Parasztságbul áló fegyver viselőkis oda értettvén, az segény községre pedig 36192. Az mellyek in concreto szemláltattván tesznek az N. Vármegye Dicai in toto N° 44167 $\frac{1}{2}$ Az mellyeknek proportioja szerint, az Haza szükségéire repartiált két millo necessariumokra az Uri Feő s Nemessi Rendekre magokra tiz pénznek auctiojával Hazájokhoz való szeretettekbul velünk edgyütt föll válaltanak. Tizenkét óra obtingal fl. 88335. Á nyári havakra Kassai köből Buza 11041 $\frac{1}{4}$ Kassai köből Abrak 11041 $\frac{1}{4}$ Hus, Bánya várossi font 353340. Intimállyuk annakokáért az N. Vármegyének ezen dispositióhoz tartván magát, a Haza Javára tartozó repartiált Pénz és victuálékbéli Subsidiumott idejében ugy administráltassa, hogy fogyatkozásokatt sem a Hadak ne lássanak, sem a Lakossok kintelen és kedvetlen utakon ne kinszerétesse azoknak meghadására: Mindezekben pedig hogy az Nemes Vármegye job rendell tudhassa magát dirigálni, ime az mostani Concursuson lött Determinatiokat accludályuk, mellyekett az szerént observállyon mindenekben kegylmetek.

Az mi pedig ezen Dicák proportiója szerént, az Quártély és annak accessoriumi dolgát illeti, mivel az időbül kirekedvén, az Nemes Vármegye Deputatnsit itten szükölve tartoztattni nem kívántuk; más-kintis Méltóságos Gróff Bercesény Miklos Feő Generális és Locumtenens Ur hivatallyának incumbált mind azoknak elintézése, az N. Vrgyének intimatoire érté-

sére foghja adni eö kegylme. Coeterum Easdem feliciter valere desider. Datum ex ultima Sessione Cassovia die 24-a Decembris Anno 1707.*)

Praetlatar Dnaum Vrar.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

*) Ehhez van csatolva a Kassai Conventus munkálata.

1708.

I.

**Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Nagy- és Kis-Honth
megyéhez.**

Közli József Császár országgyűlési meghívó levelét a pozsonyi országgyűlésre s kijelenti, hogy bár nem hiszen oly rossz hazafit, ki ide elmenne, de ha mégis találkozónék olyan, az útlevelet meg nem tagadja.

Salutem, et omnem prosperitatem. Constálhattanak az Nemes Vármegyék előtt mind az Onodi Gyűlés alkalmatosságával szóval, és írásban tett propositióinkbúl, mind annakelőtte sokszor publicáltatott Patensünkbul és Manifestuminkbul Ellenségünknek mérges incselkedési, és mely ártalmas modálításokkal, leginkáb az mindenektől ohajtott, és egyedül kívánható jó békekességnek, és hazánk állandó s- csendes nyugodalmának színes praetextussa alatt hintegetett mérges fulánkjai. Mellyeket noha Isten eő Sz. Felsége Kegyelemességébül és Confoederatióinkbeli igaz állhatatosságunk által még eddig nem csak elkerültünk, de az Onodi Gyűlésünkben tett végezésink, és ujannon mintedgy öszve kap-

csoltatott szívünk, és eltökéltt resolutionk által, mind azokat úgy tompítani, és meggátolni ügyekezünk, hogy következendöképpen, semmi módgya és alkalmatossága ellenséginknek ne lehessen, a mely által az edgyenetlenséget közinkben hintse, és család kerengési által édes Nemzetünket hálójában keritse; Mely bátor és Magyar szívhez illendő Resolutionk, mely nehezen esett utánunk leselkedő ellenségünknek, ezen elmúlt holnapokban publicált Manifestumi nyilván kimutatták, a midőn tudniillik mind Eszterházy Pál, s mind az más mellette hízelkedő Magyarok praetendálván, az Országnak maga hűségében való létét, ugyan annak nevezeti alatt, nem csak bennünket proscibáltatott, de az mi nagyobb, az elmúlt gyászos üdőkben, és erőszakos Gyűlésekben Országunk ellen extorquealt articulusokat is, mind ujjonnan confirmáltatta, a midőn keserves emlékezetű Eperjesi véres Theatrumotis az az Gyűlésben interveniált instántiák által lett abrogatiója ellen is helyyesnek lenni ismértette. És noha ugyan már azon fellyeb említett Manifestumok előttis némely publicált amnestionalis és végső veszedelmünket fenyegető Patensével is alkalmasint kinyilatkoztatta vala Nemzetünk felől feltett, és elvégezett szándékát, mindazonáltal látván, hogy reménységünket Istenünkben, és az eő Szent Kegyelme által szabadságunk megnyerésében egyedül veteltük, és fegyverének erejében szándékát megcsonkulni látván, ujjonnan mely család édesgetéshez s mézzel hintett méreghez folyamodik, ezen includált Levelinek *) valóságos pariajából, melynek némely Originalissi csak mostan kerültenek kezünk-

*) E levélhez mellekeltetett Józsefnek Convocatoriája a pozsonyi gyűlésre, pro 29 Feb. 1708.

höz, bővebben megláthattya 'a Nemes Vármegye. És noha elhitettük magunkal, hogy kiki által láthattya miért most, és nem az Abrenunciatió előtt, az Nagy-Szombati, avagy Selmeczi tractáknak alkalmatosságával, kivánt Diaetat hirdetni, hogy tudniillik, ez által birodalmát, és királyságát (melynek az egész keresztény világ előtt publicum instrumentummal abrenunciáltunk) ujjonnan ismértesse, és állhatatlanságunkkal bennünket minden Ország előtt argualhasson. De az mi ezeknél is nagyobb, vizsgállya akárkiis, micsoda szándékkal legyen szabadságunk helyyreállittására, a midőn annak nyilvánvaló értelme ellen fundamentalis ever-siójára, az mellette lévő Urakat Orzágnak lenni állittya, és az dicsősséges Nemesi köz proerogativánkat egyenetlenné akarván tenni, azoknak potiorságokat az egész Nemes Vármegyéknél (mellyek közzül csak edgyetis Cathalogussában nem nevez) becsüssebbnek kívánja állittani. Diaetat hirdet, az Convocatoriaának tenora szerint: „Non solum ad componendos modernos motus, restituendamque Patriae quietem, verum ad Auctoritatis Nrae Regiae debitam manutentionem, simul et „Regni libertatum, Immunitatum, ac Legum conservationem ut plurimum profecturam.“ Vallyon az régi boldog emlékezetű eleink között szokott modálítás szerént-e? az holott az Ország szabadságának megbántodási alkalmatossággival Gralis Conventusok szoktanak tartattatni, a mint legközelebb az Hatvani és más ilyen Rákos Mezei Gyűlésekben kitetszenek,—bizonyára megláthattják Convocatoriajának parjajából: „Ut certificati personaliter comparere teneantur, cum necessario eoq. non superfluo famulatio, in reliquo certos duos uti moris est etc. látván tudniillik, melly hasznos volt, uz utolsó Posoni Gyűlésnek alkalmatosságával olly Diaetának

Convocatioja, az hol maga megcsinált emberei által amaz közmondást bizvást kimondhatta: „A mit az Ur kér, a jobbágynak akarni kell“, és ezen kevés számú Gyülekezet által, mint az Juramentumában feltett clausulat: *Prout Conventum fuerit etc.* explicaltatni, mind az felyeb említett clausula által: „*De manutentione Autoritatis Nostrae Regiae*, az örökös királysága által az elviselhetetlen vas jármat, és azon ígét nyakunkban vetni, a mellyet eddig való fegyverünk boldogulásával, és öszveszövetkezett szívünkkel s hitünkkel nyakunkból kivetettünk. Kitetszik ennélis nyilvánban abbul is, hogy mindaddig, a mig az békességet tractálni kívánta, vagy Propositionokat tétetett, vagy a tétettekre replicált, holott mostanában mindeneket férretévén, és emlékezetben sem hozván, csak gyűlést hirdet, az kevés számú követekkel maga birodalomban lévő városban, Armádája közzött kedve szerént alkudhasson, sőt azok absentiajábanis, az tölle neveztetett Országgal mind azokat ujjannonnis confirmáltassa, a mellyek elviselhetetlensége miatt kénytelenítettünk fegyverünket emelni. Mellyeket midőn az Nemes Vármegye eleiben ezen Levelünk által is ujjannon terjeszteni kívántuk, nincs kétségünk benne, hogy kinekkinek in particulariis, és Confoederatiobeli hitünk mellett szive úgy fel gerjesztetik, hogy ellenségünk illy csalárdságát látván, Confoederatiobéli hitünk szeréntis nem csak Országos végezésinket manuteneálni kívánnya, de feltett hadakozásunknak czéllyátis mind addig üzni akarja, a miglen Isten eő Szent Felsége kegyelméből, sullyos hadakozásunkat állandó békességgel, és keresett szabadságunknak helyreállításával koronázhattyuk. Hogy ha mindazonáltal találtatnának némelylek, a kik ellenségünk hitegetésinek s csalárd hizelkedésinek nagyob

hitelt adván, az eddig való szives, és a Senatussal edgy értelemmel folytatott békesség tractáiban kételkednének, és azon Gyűlésben személyek szerint jelen lenni kívánnának (ámbár eszt szövetségbéli hitek, és igaz magyarságok meg nem engednéis) előttünk megjelen-
vén, Passusunkat annális inkább denegálni nem foghjuk, mentül inkább kíványuk igaz ügyekezetünket, és Hazánk boldogulása mellett fáradozó igaz eltökélt szándékunkat, úgy ellenben, ellenségünk csalárd hitegetését is kinek kinek eleiben terjeszteni, és nyilván valóvá tennünk. In reliquo praetitulatas Dnes Vras ad vota feliciter valere desideramus. Datum in Castro Károly dje 18. Febr. A^o 1708.

Praelatarum Dnanonum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele N. Hont megyéhez.

Intés a fegyverrel kivivandó becsületes béke érdekében.

Nos Franciscus Dei gratia Sacri Romani Imperii Princeps
Rákóczy pro Libertate Confoederati Regni Hungariae
Statuum et Ordinum Dux Universis et singulis,
cujuscunque Status, Gradus, honoris, Conditionis et
praeeminentiae Comitatus Nagy-Honthensis, praesentium
notitiam habituris Salutem et Gratiam. Ennek előtteis,

egynéhányszor kibocsátott Patensinkbül az Német Ellen-ségünknek álnok incselkedéssi, és hitegető csalárdcsági, nem kétlyük böven constálhatnak minden rendek-nél, mellyben azon utánunk leselkedő Ellenségünk, mégh mostanis nesterségghét kívánván vetni, csak nem réghében is közinkben Leveleit bocsátotta, látván azt, hogy Istenünkben és igaz ügyünkben reménységünket vetvén, fegyverével magha szándékát véghben nem viheti, és ellenünk foralt mérgét ki nem öntheti. És noha az előtt való Patenseiben, mindnyájunkat utolsó veszedelemre, és fegyverére ítelt, s-eltökélt szándékában. ha Isten engedné, hátramaradás nem lenne, most mindazonáltal hízelkedő álnokságával, az Haza Lakossi között, ígyis Konkolt hinteni igyekezett, előbbeni kegyetlen Uralkodássának, elviselhetetlen vas jármát (kit az elmúlt siralmas esztendőkhben az egész Haza Lakossival, keservessen tapasztaltunk) nyakunkban vetni kívánván, mellyet ekkoráigh Isten kegyelme által fegyverünk boldogulásával el körültek. Hirdetett ugyan Gyűlést mostan bírodalma alatt való Pozsony várossában, magha hada és fegyvere között, s-nemis olly móddal, a mint annak rendi volna, hanem csak kevés számú követeit kívánván az Nemes Vármegyéknek, hogy azoknak elméjeket előbbeni erőszakos Gyűléssének szokássa szerint, könnyebben elfordithassa a végre, hogy az mellette való Pártos kevés számú Magyarokkal hazánk törvényeit ujabban vagy'megh roncsa, vagy az által megh rontatattakat annál inkább (magha szabados uralkodássára czélozván), akarattya szerint magyaráztathassa, Erőszakos királyságghát (mellynek az egész keresztyénséggh előtt publice abrenunciáltunk) felállithassa. Hitegetett s mainapighis hitegetni akar azzal bennünket, hogy jó békességghel kíván vigasz-

talni, tractáltunk is véle már két ízben, az Haza közakarattyából, hogy ne vádoltassunk kereszténység előtt, rajtunk való elmúlásával, de minémü kimenetelét tapasztaltuk? Mindenkor azt: hogy az alatt csak időtt kívánván maghának nyerni, fegyverét ellenünk allatomban indította. Lássuk melly színes csalárdsághal így csalta megh mostanában az Bavariai Lakossokat, a kik maghok szabadcsághinak helyreállítására hasonlóképpen fegyvert foghván ellene, a midőn hízelt szavaival, és színes ajánlással, fegyvereket vélek le tétette, annak utánna benne számos ezereket hohér keze által mészároltatott fel. Ehez több hasonló mérghes hízelt amétássinak mindenkor ilyen vala kimenetele: Tehet erről bizonyághot az egész kereszténység kinél nyilván vagyon, a Német Nemzetnek szokott hittegetesse. De ne mennyünk ámbár tovább, édes Magyar Hazánk siralmas sorsánál, láttuk az elmúlt közelebb való Esztendőkhben, minekelötte tudniillik Nemzetünket Isten eő szent Felséghe Hazánk szabadsághának helybenállítására fegyverre indította, minémő kegyetlenségheket követett el Nemzetünken, elannyira hogy Gyermekeinek, Felességének eladásával (minek utánna a szegény Lakossokat, mindenébül ki praedálta volna), maghok keserves életeteket kintelenitettének hóhérlástul meghváltani. Nem de nem mégh szemünk előtt forogh e az portiozásnak sullya alatt keserves szenvedésünk? Sok fel talált módok alatt való siralmas kénosztatásunk, zaklattatásunk, és majd kétségben eséssünkel minden javainktul való megfosztatásunk? Midőn azért hajdani szabadcsághal tündöklő édes Hazánknek Lakossi, mind ezeket, s- mindezeknél több előszámlálhatatlan Német Nemzetnek sanyargatása által való szenvedet nyomorussághinkat (mellyben maghunk

vagyunk élő bizonyságok) keserves szível emléttyük, hamis hitegetésének csak gondolattal is szivünkben helyt ne adgyunk, ha Ennek kegyelméből, közinkben adott fegyverünket egyenlő s-közakarattal mindeddigh tellyes tehetségünkkel segéllyük, mighlen azon Istennek, ki eddighis fegyverünket szabadságunknak visszahozására és helybenállétássára boldogúl vezérelt, áldott, és kívánatos békességhel, s-Hazánkban való csendes meghmaradással mindnyájunkat koronázzon. Datum in Castro Károly die 19. Februarii Anno Millesimo Septingentesimo Octavo.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Szent Iványi Raphael Nagy-Honthmegye Al-Ispánjához.

Generose, Fidelis

Nobis dilecte.

Salutem et Ducalis gratiae Nrae propensionem. Minemü Patenseinket Hazánk Lakossai között kívánunk publicáltatni, ezen includált Originálisbul böven meg láthattya Kegyl. Annakokáért vévén ezen Levelünket nemis várván a N. Vármegye Gyűlésit, azonal késedelem nélkül Szolga-Biráji által in Gremio Cottus tulajdon

azon Nemes Vármegyében usuált nyelven publicáltatni
el ne mulassa Kegyld. In reliquo eundem bene valere
desideramus. Datum in Castro Károly 19 Fehruarii A^o
1708.

F. R Á K Ó C Z Y.

STEPHANNUS KRUCSAY s. k.

IV.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Közli a megyével egy a pozsonyi országgyűlést illető
felülről kapott levelét s arra tett válaszát.

Salutem, et omnem prosperitatem. Noha ennek előtte kevés
nappal Levelünkben includáltuk vala, a Nemes Várgyé-
nek, minémü Convocatoriaját küldötte a Császár, az
mostanában Posony Városában hirdetett Gyűlésére,
ugyanazon alkalmatossággal, mitt irtunk légyen a Ne-
mes Vármegyének nem kétlyük ekoráig vette; ujobban
peniglen, minémö Levelünk onnan érkezet, kívántuk
aztis a Nemes Vármegyével communicálnunk, és egy-
szersmind arra mitt replicáltunk, hasonlóképen ezen Le-
velünkben accludált Párbul meg fogja a Nemes Várme-
gye érteni, kiis hogy tudtára légyen, ezen Nemes Vár-
megyénekis, Publicatioját kívánnyuk. Eosdem in reliquo

feliciter valere desideramus. Datum in Oppido Nostro
Maád dje. 29 Febr. A^o 1708.

Praetlm Dnum Vrum.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

V.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megyéhez.

Május 15-ére országgyűlésre hívja a megyét Egerbe.

Salutem et omnem prosperitatem. Az felvett közügyünk további folytatásának módálításirul 's azoknak, a mégh Isten kegyelme által, boldogulását kívánt czélyunknak nem érjük, elősegélésérül minemü dispositiokat tettünk légyen, köz akarattal itt Kassa várossában, leghközö-
leb való Gyülekezetünkben, jól constál kegyelmeteknek. Incumbálván pedigh Vezérleő Feiedelmi hivatalunknak végére járni, s megh tudni, azon Kassai Determinatiok szerint való Télyi Quartélyoknak, Pénz s egyéb Imposita collectatióinak s administratióinak minémü progressussi és Eventussi valának, szükségesnek ítéltük, hogy pro computibus eatenus ineundis, az meghirt Kassai gyülekezetnek modgyára, más hasonló convocatit, e jövő Május Havának 15-dik napjára, Anni cur-

rentis infrascripti Eger Várossában publicáltassunk, s arra Kegylteket convocállyuk. Azokáért kívántuk Kegylteknek per praesentes intimálnunk, egyszersmind Vezérleő Fejedelmi Authoritássunkkal committálnunkis, hogy kegyltek az meghnevezet napra és helyre (az hova magunkis az Senatussal együtt akkorra compareálunk) maga Deputatussit olly készülettel és Authorisatioval bocsássa előnkbe, és ökis ugy compareállyanak oda, hogy az egész administratiokrul rendes számot vethessenek az Commissariatussággal, s annak subalternussival, lévén annakis Parancsolattya tőlünk, minden számadásokkal s ahoz kívántató Documentumokkal ugy készen jelennyen megh, hogy nyilván tessék ki, az Nemes Vrgyék részérül való administratio, az Commissaritusságh részérül pedig az Perceptio. Mindezeknek, ugy egyéb occurálandó állapotoknakis el intézésére, meghirt authorisált követ Attyafiátis, denominált helyre és napra expediálni el ne mulassa kegyltek, hogy azokkal együtt további Hazánk dolgai folytatásirul kívántató rendelkezéseket tehessünk. Coeterum Easdem diu feliciter valere desider. Datum Cassoviae die 10 Mensis Aprilis Anno 1708.

Praetitular. Dnaon. Vrar.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

JOANNES LABSÁNSZKY s. k.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

VI.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele N. Hont megyéhez.

A trencsénicsatáról tudositván, a palásti mezőre felkelést hirdet.

Salutem, et omnem prosperitatem. Az nagy hatalmu Isteni Felségnek, jó teczésse szerint való szent Itélete, kivált az Hadakozásnak állapottyában, eleitül fogva ugy gyakoroltatott, hogy a melly Nemzetnek, dicsőséges sorsra való jutássát eleitül fogva elrendelteis, mindazáltal méglen azt a kívánatos czélyra hozta, az alattis, sok keserő Probáknak, és Változásoknak szélvészzeivel ugy látogattya, hogy a midőn csak nem reménységében is megfogyatkoztatta, végre mindenható karjának, dicsőségét az egész világ előtt bizonyossá tette. Nem külömben láttyuk dőlगत ezen Isten által fellvett Nemzetséges ügyünknek is, a melly jóllehet egyynéhány rendbéli változásokon megfordulván, annyira emelkedett, hogy naponként vártuk, várhattuk szivszakadva, reménlett szabadulásúnknak egész tellyeségét, mindezt által bölcis igazgatásával, csendes szível megnyukszunk, a ki ezen elkezdett maga keze munkáját, az mostani Thrincsinyi harcznak szerencsétlenségével megakadályoztatta, és tovább való időre kegyelmessen tartóztatta. Elhittük hogy az Ellenség, maga szokot döllyfességében tapsodván*), annyira hireséti maga Gyűzedelmét, melly szerint veszedelmünknek nagyságát szapo-

*) talán dobzódván, vagy tapsolván.

ritván, egész ügyünknekis végső romlását elakarná hitetni, mindazáltal hogy az elterjett zürzavar hireken, az gyenge Elmék hirtelen meg ne ütközzenek, és dolgainknak tovább való folyamottját, minden jobb utakon secundálhassuk, kívántuk ezen N. Vgyének is, Vezérlő Fejedelemségbéli hivatalos gondviselésünk szerint, eleve tudtára adnunk, hogy azon megnevezett Actusnak mi-voltát, és dolgainknak mostani változó confusióját, nem anyira veszedelemnek, mint az Hadaknak, a harc után lött eloszlásának lenni ítélje és elhídgye. Kihez való képpest hogy az Ellenség, ezen az okon fundált vélekedésében megcsalatkozván, tovább való kevély szándékában megakadályoztassék, és az eloszlott hadaknak öszvegyülésével közönséges igyekezetinknek bódogulását ujannan munkálódhassuk ezen N. Várgyének Vezérlő Fejedelemségbéli Authoritásunk szerint intimálva parancsolljuk, hogy bölcsen megvizsgálván az Hadakozásoknak szerencse kerekén forgani sorsát, Isten nevében felemeltt Zászlóinknak, az egész Világ előtt tudva lévő Napfényi tiszta Igasságát, és az maga tulajdon jövőendőbéli, mind veszedelmét, mind pedig dicsőséges boldogulásra való jutását, úgy egyszersmind Elméjét forgatván egy másnak adott hites szüvetségét, mentül hamarébb nem csak az eloszlott, és eddigis othon maradt, akár melly rendbéli hadi kötelességben lévőket, öszvegyülekeztesse, és táborunkban vissza jönni kényszerítesse, hanem egyszersmind méglen azoknak öszvecsuportozása véghez megyen, magais az Uri s Nemesi Rendek közzül nemine habili excepto pro 15-ta current. Palástok tájára Zászlóstúl gyülekezni, és ott Tábor verni, s az által mind az Ellenség tovább való szándékát meggátolni, mind pedig a maga édes Hazájához való szeretetinek, és kötelességének, elegettenni igye-

kezzék, el sem — mulassa, minden bizonynyal el hivén,
hogy a melly jó Istenünk sz. keze sebet ejtett, mostani
s tovább s tovább reménységünkben csak hamar, és
végreis kívánságunknak, és boldogulásunknak tellyes
épségével megorvosollya. Caeterum Praetlis Dnes Vras
feliciter valere desideramus. Datum in Castris Nris ad
Kis Tapolcsán positis dje 5. Aug. 1708.

Praetittar. Dnaonum. Vrarum.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY s. k.

P. S. Pro sui directione akartuk a Nemes Várgyé-
nek értésére adnunk, hogy a N. Várgye insurgáltatá-
sát biztuk Tekint. Nágos Andrási György Generalis Fő
Strása Mester Uri hivüinkre.

FRANCISCUS ASZALAY s. k.

VII.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Hont megyéhez.

Tudatván, hogy a felkelők családai és jószágai az adó-
zás alól felmentetnek, a megyét általános felkelésre
inti.

Nos Franciscus DEI gratia Sacri Romani Imperii Princeps
Rákóczy, pro Libertate Confoederati Regni Hungariae
Statuum et Ordinum Dux. Universis et Singulis eujus-

cunque Status, honoris Officii ac praeeminentiae Fidelibus Nostris, quorum interest, aut intererit, praesentium notitiam habituris Salutem et Ducalis gratiae Nostrae propensionem. Jollehet mindekkoráigis, minekutánna Istennek eő szent felségének teczéséből, Hazánk hajdani szabadságának helyben állitássára, melyet az Ház Földig rontott vala, Nemzetséges fegyverünket felkötöttük, mindenkoron az volt feltett első szándékunk, hogy az Haza Lakossinak sérelme nélkül az fegyvert visseleő Rendeknek (melyek Hazánkhoz való buzgó szeretetitől viseltetvén, véreket, életeket a végre szentelték fel velünk edgyütt, hogy ha Istennek ugy teczik, Halálokkal hozzá való buzgó szeretetteket megbizonyithassák) vigasztalást abbanis nyujthassunk; hogy mind magok, mind pediglen Házoknál maradott Cselédi csendessebben maradhassanak. A mint hogy ezen Attyai indulatunknak és jó igyekezetünknek czéllyára, még az Ónodi közönséges Gyüléssünknek alkalmatosságával köz akarattal vala végezés, mellynek erejével, mindazok, valakik igaz ügyünknek elősegélésére fegyverben foglalatoskodnak, az Hadi szükségekre rendeltetett Dicák utáu esendő Subsidiumokra elintézett Contribútiók után mindenféle Dicális impositiókban, fejétől kezdvén, akar melly Jószága után való, egyegy Positiojok el engedődgyön, kivélis noha nem kevéssemegvigasztaltattanak, s nagyobb szívet magoknak vettenek azon Vitézleő Rendek, mindazonáltal, hogy mindazok, a kik ekkoráig szántszándékkal, ezen szives Munkájokat, véreknek ontásával nem kimillették, mind pediglen azokis, a kik ennekutánna azoknak dicseretes Példájával, azt követni kívánnyák, az Hazának és a mi Attyai gondvisselléssünknek ennélis nagyobb hasznával szüntelen fáradozássinak jutalmát vehes-

sék, az következő közönséges Gyűlésünkben leendő Statusoknak ratificatiojáigis, mivel az réz Pénznek, mellyel máskint az Hadak szoktak vala fizettetni, bötsi annyira megbomlott, hogy a mi fizetesse adatottis, annak éppen semmi hasznát nem vehették: kegyelmesen resolváltuk, hogy nemtsak minden Positiobéli egy egy Dicájok relaxáltassék; hanem tellyességgel minden Contributiótúl mentek legjenek: mellyet is olly véggel kívántunk mindenféle Rendeknek értessére adnunk, hogy valakik magokat Hadaink közzé béirattýák, és velünk az közönséges Hazánk meghmaradássát és oltalmát egyenleő szivel és erővel, fegyverek segedelme által eleösegélleni fogják, azon Attyai igéretünkben megtartattatnak, a minthogy reménylyükis, magoknak s-maradékjoknak, Istennek jó voltábúl és segedelméből, békességes meghmaradássokra, és hajdani szabadságunknak helyyreállítássára igyekező munkánkra, ki ki ugy felindúl, valakinek arra Isten erőtt és tehetséget adott, hogy ditsösségének fogja tartani s-tarhattyais, ha ditséretes Cselekedetivel Hazájának boldogúllássát fegyverén hordozhattya, mellyre ujonnanis mindenféle Hazánk igaz Hiveit, Atyai szeretettünkből adhortállyük és híjuk. Datum in Castro Nro Szerents, die Trigesima. Septembrts. Anno Dni. Millesimo Septingentes. Octavo.

F. RÁKÓCZY.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

VIII.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Honth megyéhez.

Salutem et omnem prosperitatem. Mi véghre bocsátottuk ki ezen Patens Levelünket*), ugyan annak tenorából leszen tellyes informatiója kegyelmeteknek. Hogy ahoz képpest eziránt való kglmes Intentionk, s rendeléssünk, kinek-kinek eleiben terjesztetvén, közönségessé tétetessék, s azzal is az Haza szolgálattyának promotioja secundáltassék; kglmetek in gremio sui, annak uttya's rendi szerént, idővontatás nélkül, azon Patensünket publicáltatván, ezen kglmes dispositionkat accommodálni igyekezzék. Coeterum easdem Dominat Vras feliciter valere desider. Datum in Castro. Nostro Szerencs Die 1-ma Octobris A^o-1708.

F. R Á K Ó C Z Y.

STEFANUS KRUCSAY s. k.

*) Érti a megelőző körlevelet.

IX.

Gr. Bercsényi Miklós levele N. Hont megyéhez.

A bányavárosok védelmére közfelkelést rendel s annak létesítésére czélzó intézkedéseit megküldi.

Salutem servitiorumque meor paratissimam Commendationem. Isten eő sz. fölséghe Ujvárbán lévő Hadainknak dicséretes és emlékezettre méltó egygyességhe szives és kemény resolutioja által, mégh Nagy haragját kívánván fölfúvalkodott Német nemzettel meghismértetni éjjeli és nappali szüntelen való majd hat hétig kemény bombázással, midőn nem vehette el abelsőknek sziveket, nem kevés Karával s Confussiojával valo obsidioját solválni már bizonyossan látattik, mindazonáltal netalántán bellyeb a Bánya várossok felé erejét terjeszteni Téli Subsistentiájának kedvére igyekezik. Hogy azért annál nagyobb vigyázással s erővel azon Ellenséghek dőhes szándékát impediálhassuk, kívántam a' T. Nemes Vrgyének praesentibus értéssére adnom, egyszersmind hazafiuságos kötelességhe adhortálnom, magha előtt viselvén édes Nemzetéhez való édes szivbül buzdúlt szeretetét, ezen Dispositiónnak vételével, azonnal in Gremio Cottus, Personalis Insurrectiot suplicaltattván, minden Nemes, Nemtelen Föld Népével edgyütt, kitelhető fegyverrel és készülettel Viritim, és domatim in Conservationem sui insurgállyanak, s mennél számossabban conjungállják magokat eda rendelendő Hadakkal, ugy hogy minden occasiokra készek legyenek, kívált az Ellenséghek következendő intentioját nem csak impediálhas-

sák, de Isten segedelme által resistálhassunk is néki. Melly iránt való dispositioimot meghértvén a' N. Várgye, semmi kétséghez benne, hazafiusághos indulattját illy szükségben minden hátramaradás és fogyatkozás nélkül, és mentül hamarab való effectuatiojával Dispositioimnak contestálni, s tulajdon magha Conservatiójára czéllozó intentiomot secundálni el nem mulattja a T. N. Vrgye. Caeter. servet Deus pretit Dnaoes. Vras. salvas et incolumes quam diutissime. in Castris ad Tergenyé posit. 12 Octob. 1708.

Praetitulatar. Dnaorum Vrar.

Ad Serviend parat.

C. N. BERCSÉNYI.

Observationes

De Modalitate Suppletionis Militiae.

Primo. In casu necessitatis az Nemes Vármegyéknek incumbal, egy bizonyos Kapitányt denominálni ex potioribus, az ki mind activus, mind Authoritaticus legyen.

Secundo. Mindenek előtte az Vármegyék obveniens Quantumokat subdividallyák, adinveniálendo Proportiojok szerint, inter nobiles et Incoles Comitatus, és azt mind in Generali, mind in Particulari denominálendo Kapitánynak transmittallyák, úgy hogy:

Tertio. Az melly Generale quantuma obveniált az Vármegyéknek, minden ötven forint után, egy egy Hajdut computálván, az mennyi számra exurgál, azont adinvenialandó mennél igasságosabb Idea által, fegyverrel edgyütt kiállittyák, és az Ideat felséges Urunknak cum Repartitione pro vigesima Januarii Anni futuri transmittállják.

Quarto. Találatnak olyanok, az kik alkalmas fegyvert vagy Puskát s Kardot nem adhatnak, azért egy hoszszu Puskáért, Kardért, florenos Septem adgyanak, mellyről ki ki magának Specificáltt Kapitánytul quietantiát kap, azt is contraquietállja.

Quinto. Mellynek hamarább való végbenvitelére, minden Nemes Vármegyékre, az denominalandó Kapitány mellé, minden Processusra bizonyos Regimentből egy egy hadi Tiszt fog exmittáltatni, melly mellé Nemes Vármegyékben levő Katonák pro assistentia adjungáltatnak, hogy az praemittaltt Repartitio szerint, kinekkinek quantuma után obvenialandó Hajduit falunkint öszveszedhesék és azoknak való fegyvert collectálhassák.

Sexto. Melly öszveszedett Hajduságnak is Substentiájáru az Vármegyék regulamentaliter disponálván, valamit erogálnak, obtingens Naturaléjában imputáltatik per Commissariatum.

Septimo. Ha melly excessusok azon öszveszedettek, vagy azoknak Gyűjtői ellen occurrálnak, ad primam Instantiam az Kapitányhoz (kinek is az Adjunctus Hadi Tisztek is alatta dependenter lesznek) super Satisfactione impendenda recurrálljanak, az ki ha ki nem szolgáltatná, Commendérozó Generalist informállják, külömben omis sa prima Instantia, ujjobban oda relegáltatik.

Octavo. Minthogy pedig ezen fegyver kinekkinek pénzbeli obtingense es facultássá után obvenialó, azért minden

Vármegyében levő facultásira és obtingensire fog az Uri Nemesi rendnek repártiáltatni, és nem csak azon Vármegyében, az mellybül Personalis Insurrectiora köteles.

Nono. Ezen alkalmatossággal az Nemes Vármegyék, azokbul is, valakik ez előtt fegyvert viseltenek is, most vagy Parasztok közzé, vagy Urak s Nemessek háta megé magokat elvonták, Serio parancsollyanak, hogy ki ki Ezerére mennyen, másként valakik olyanok találtatnak, megirtt Kapitány Instructiojában való facultassa szerint, praemissa requisitione, elvihesse, mediante etiam assistentia.

Decimo. Nem különben vagy az Hajduknak collectált Recrutaknak, Szökésekkel, visszaoszlásokkal az denominált kapitánynak, az Vármegyék Lakossai indesinen-ter assistálni tartozzanak.

Ultimo. Ha az Vármegyék Tisztei, az már megmondott kapitánynak negligentiaját, Interessentiáját, vagy Insufficienségét advertállyák, hogy magoknak, ne inputáltassanak az fogyatkozások, minden tartózkodás nélkül Commendérozo Generálisnak hirrre adgyák, viszont ha mi difficultassai azon tisztnak interveniálnak, az Nemes Vármegye Tisztei orvosollyák, máskint azoknak fog imputáltatni remorja az dolognak, mellyért magok fognak animadversiót szenyvedni.

Kiben való directiojának okáért, az Vármegyéknek transmittáltatik az Kapitányok Instructioja.

Sequitur Instructio Eiusdem Capitanei.

Primo. Az Nemes Országnak determinatioja szerint, az midőn az Nemes Vármegyék obtingens Generale quantumokat

subdividálni, repartíálni fogják, maga is jelen legyen, és az Vármegyéktől, annak egész Subdivisióját, inter Status et Incolas, cum Specificatione Locorum et Nobilium sub Authentico vegye kezéhez, úgy hogy:

Secundo. Az Vármegyékre obveniált agész Pénzbeli Quantum, minden ötven forint után, egy egy hajdu obveniálván, az Nemes Vármegyék magok között, mind személyt, fegyvert repartíálják és az Normáját a Kapitány pro vigesima Januarii felséges Urunknak transmittálja.

Tertio. Hogy ha látná az Vármegyék Tiszteinek, vagy magának az Vármegyének, ezen Subdivisióban, és repartioiban való késedelmét, adurgeálja effectuatióját, hogy mennél hamarabb indulhasson el hivatalyában.

Quarto. Kiben hogy szorgalmatossabban procedálhasson, Commendérozo Generálisoktól pro assistentia, minden Processusra egy egy hadi Tiszt fog expedíáltatni, melyek dependenter fognak lenni s ha in casu valamelly nem obtemperálna, in Casibus minoribus corrigálja, Satisfactiót inpendállyon: in Criminalibus sub Arresto küldgye kezébe Tiszteinek Regimentyére.

Quinto. Azon Hadi Tisztek mellé, az Vármegyékben való katonákat felosztván, minden Processusnak Nemes Vármegyék repartitioját, sub suo Sigillo adgya ki, sine diminutione, augmentatione, aut mutatione, azon Tiszteknek kemény Orderrel úgy hogy:

Sexto. Egyszersmind kibocsátván holmellyik helyre, mennyi pénzbeli quantum, és az után erualandó Hajdu esik, azon helyben elmenvén, az Lakosokat számban vegyék Vármegye Esküttyével, s mindenek felett megvisgálják, hogy ha jó kedvéből való találkozik, az ollyat inkább szedgyék, mint az erőszakost, és az ollyan helyett, mást ne kénytelenítsenek.

Septimo. Hogy pedig ebben is az Népnek kedve indittatassék, mindenütt promulgáltassa, hogy valakik ezen Collectatióban, praescripta modaliate fel szedettetvén, az szolgálatban állhatatossan meg maradnak, ha csak magok szánt szándékkal vissza nem akarnak menni elébbeni lakó helyekre, bizonyos föld adatik letelepedésekre, és minden jobbagyi szolgálattúl s kötelességtúl, maga személlýében, és maradékiban fel szabaddittatnak.

Octavo. Az hol iasfias Gazdák találkoznak, kettős vagy hármas Átyafiságok comperialtanak, ha szintén kedve nincsen is reá, mindazonáltal, az olyanokból állítsa ki, ha nem akarná, az Falu assignatioja mellett, az kire mutat, vigye el.

Nono. Ha olly Faluban az sem találkoznék, hanem mind edgyes Gazdák, vagy kettősök, tehát azokból supplealtassék az Falutúl.

Decimo. Ha lehet lakos bizonyos Legényeket Átyás, Anyás vagy rokonságuakat collectályanak, nem Gyermekeket, sem Véneket, hanem tizenhat Esztendősön fellyül, harmincz Esztendős jó erejében való ép, egészségeseket.

Undecimo. Egy Faluban más Faluért ne transmittályák, hanem kire mennyi obveniált, azon Helységbül állítsák ki, s pénzért, vagy akármi szin alatt is, az bevött Hajdut sub poena Articuli militaris el ne bocsássák, és fel ne szabadítsák.

Duodecimo. Valahol kit az repartitio szerint ki fognak, azonnal Confoederatiohoz Zászló alá megeskessék, az Esküdt és Birák praesentiájában, megesketvén pedig, magokkal felszedgyék, és az midőn alkalmas számban lesznek, az kapitány Vármegye Tiszteinek hirt adván, bizonyos Statióban accomodáltassa, és regulamentáris Intentionióját kiszolgáltassa, melly is hogy imputaltassék az

Naturalék obtingensében, menstruatim, az Vármegyét quietallja, vagy quietaltassa, a die assentationis.

Decimo-tertio. Azon Tisztek is sub gravi animadversione minden alkuvásokat, discretioakat és Excessusokat eltávoztassanak, semmi Oeconomiát belőle ne indítsanak, ha hol mi panasz Vármegye Tisztei vagy Lakosi által remonstráltatik, qua in prima Instantia, azt rigore megzabolázza s másoknak rossz Példája eltávoztatására, maga se kövesse; máskint maga annak idejében, notabilis büntetését fogja Commendérozó Generalistul el venni.

Decimo-quarto. Minden helységben az Vármegye pecuniarum quantumára obveniáltt Hajduk rubricája után harmadik rubricában feltettesse, ki neve, ki fia, vagy rokonsága. negyedikben hány Esztendő, ötödikben ki Jobbágya, s extractussát az Exmittáltt Tisztektől, miuden holnapban bévegye, és Commendérozó Generalissának transmittállja, hogy abból constálljon, munkájának sikere, vagy késedelme.

Decimo-quinto. Hogy pedig azokban jobb modalitással indulhassanak meg az alája adjungáltt Tisztek, maga indullyon el az kapitány vélek, és normáját, formuláját, négy öt Helységben megmutatván, úgy expediállja per processus az alattavalóit, s arra is tellyességgel ne bizza, hanem maga is, edgyik másik Processusban megfordulván, investigállja, mikint procedálnak, s ha mit advertál, Vármegyék Tisztei által orvosollla, kik ha negligállják, recurrálljon in tempore Generalissához, genuína Informatio által.

Decimo-sexto. Ezen alkalmatossággal, mind maga, mind az alatta való Hadi Tisztek által investigállja. Urak, Nemesek háta megett és Helységben elvonódott fegyver viselőket, akár Lovas, akár Hajdu, ki hol találattik,

vegye fel, Uri, Nemesi rendektől repetállya, in casu non restituonis, Vármegyék Tiszteit requirállya, s ha ki nem adgyák, s nem orvosolják, mint Hadi Embert fogja ki, de azokat ezen számban ne imputállya, hanem egybenszedvén, külön rubricában tegye, hogy mustia alkalmatosságával, azok kinekkinek Regimentyében, az hova való volt, restituáltathassanak.

Decimo-septimo. Hogy ha casualiter valamelly Helységekben Szolga-Legények kívánnának az Faluért beállani, ha odavaló rokonságbeliek, más Embernek kiállítása, és mundérra, fegyverre adandó husz forint büntetés alatt, kezesek lennének, annyival is inkább, ha házasok tüzesek, be veheti, de idegeneket, szökevény jövevényeket, semmiképpen különben ne collectáltasson.

Decimo-octavo. Ezen egy alkalmatossággal, az Nemes Vármegyétől feltalált modalitás szerint repartíált fegyvert is, Helységekről, helységekre, egyszersmind az regestum szerint collectállják, és hogy jó és alkalmas Dragony Puskák, és Flinták legyenek, observállják, kit is az kapitány keze alá vévén, az Vármegyékben való városokon ki tisztíttatván, és ha kinek mi hijja lenne, reperáltatván, az Hajduk bemustrálásaig magánál conservállyon.

Decimo-nono. Ha kik pedig fegyvert nem adhatnak, vagy nem is szerezhetnek, az olyanokon egy Puskaért, és Kardért, floreni Septem acceptáltassanak, mellyet incassálván az kapitány, igyekezzék az alatt is, az mennyinek szerit teheti, vételében munkálódní, ha nem kaphatná pedig, az Pénzt conserválni, hogy bemustrálás alkalmatosságával, számban beadhassa, és az melly Regimentre assignáltatik, erga quietantiam, annak Tisztinek exolválhassa.

Vigesímo. Mind ezekről pro futura Cautione et remonstracione, az Adjunctus Hadi Tisztekkel mindeneket mindenekről quietáltasson, és azok is magokat quietáltassák, hogy végezvén munkáját, és az quietantiát bevévén, és szedvén, Vármegyék Tiszteivel computizálhasson, magát quietáltaltassa, és az Vármegyéket is quietállya, kit Mustra-mester előtt repraesentállyon, és erga quietantiam beadgya; az Hajduságot pediglen, az praemittáltt rubrikák szerint, cum Specificatione, fegyverrel edgyütt beadgya, erga quietantiam, az melly Regimentben assignáltatik.

Ultimo. Hogy ezekben szorgalmatosb, és serényebb legyen, magára és facultására obveniálando pénzbeli Onussa az megírtt kapitánynak condonáltatik: Az Adjunctus hadi Tisztek pedig azon Vármegyebeli quartélyosokból rendeltettétvén, az Helységeken regulamentaris Intertentiójokon kívül, az Szegénységet borral, és egyéb Naturalékkal ne terhellyék; az hol mit költenek pedig, arról a Szegénységet quietállják, hogy az Vármegyéknek Naturaléjokban imputáltassék.

Kinek nagyobb manutentiojára, az melly Regimentbeli hadi Tisztek keze alatt lesznek, azoknak, magok alkalmatosságárul való Testimonialisát, az mint érdemlik, Nemes Vármegye Gyűlése alkalmatosságával adgya ki, az szerint, hogy Colonellusok előtt repraesentálhassák.

Az hét Hajdu városok cum Kálló, az Jászság, Tisza mellyéki exemptáltt Helységek, és Felséges Urunk Sajó-mellyéki Hajduvárosai, quantumok után, semmi hajdut nem tartoznak állítani, hanem magok Regimentyeiknek completatiojára hagyattattak.

Ugyanaz Királyi városokra, obtingensek szerint, az mennyi Hajdu esnék, fele relaxáltatik.

X.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Nagy-Hont megyéhez.

Tályára nov. 22-ikére országgyűlést hirdet.

Salutem, et omnem prosperitatem. Eleitől fogvást mindenkor az vólt, mostan is feltett szándékunk az, miként Hazánk dolgait az Regnicolákkal közölvén, és eleikben adván (mellyet elis követtünk) azoknak folytattására szívünket öszvekössük, kikben is, noha tellyes készségét tapasztaltuk, azon Hazánk Lakossinak; mindazonáltal láttjuk aztis, hogy némelly elvégezett dolgainknak, vagy egy, vagy más okbúl, tellyes előmenetele nem effectuáltathatik; a mint legközeleb, az rézpénznek folyássárúl, az Onodi Conventus alatt tsináltt Articulusnak labefactatiója bizonytságot téssen. Akarván azért mindazokrúl, mind más közönséges javunkra nézendeő dolgokrúl Consultálnunk, addigis, még Istennek eő sz. Felségének kegyelméből, Hazánkunk hatalmaskodással megrontattatott szabadságinak helyyreállítássára felkötött fegyverünknek gyömölsét, éjjeli, s nappali szüntelen fáradozássink által vehettyük, szükségesnek láttuk közönséges Conventust hirdettetnünk, és azt az Hazában publicáltatnunk. A melly alatt mindazokrúl, mellyek édes Hazánk javára, mind pedighlen hadakozásunknak szükségére valók, egyenleő szível és akarattal végezhesünk, s—következendeő képpen, elősegéllésre jó rendetis tehessünk. Kire nézve, ezen Attyai gondviselésünkűtől visseltetvén, azoknak végben vételére legalkalmatossabnak látván lenni, ez következő November, avagyis Sz. András Havának 22-

dik napját, következő elégséges Napokkal, mely ezen folyó Esztendeőben esik, Kegyelmeteknek Vezérleő fejedelmi authoritássunkbúl intimállyuk, azon napra személyye szerint kiki, Nemessy szabadságához képest személyválogatás nélkül, nomine Universitatis, collective, N. Zemplén Vármegyében való Tállya nevő Mezeő Városunkban (az holott magunk is Személyünk szerint jelen leszünk) Confoederalionalis kötelessége alatt, úgy compareállyon, hogy ottan mindazokrúl, mellyek édes Hazánk megmaradáására szolgálándók, mind pedig azt szerző Hadi Rendnek Subsistentiájára nézendők, azoknak helyreállittására, egyenleő indúllattal, és akarattal végezheessünk. Azértis kegyelmetek olly készülettal legyen jelen, hogy az Commissariatussággal (vagy mássalis, a hova netalán mit erogáltt) de Universis administratis számot vethessen, mellynek végben vitelére, maga számadó Tiszteit Kegyelmetek az alatt úgy disponállya, hogy minden Quietantiákkal, és Contraquietantiákkal compareállyanak, az regulájúl, jó rendnek megtartására elejekben adott Libellussokkal, liquidálván kérdés kívül magok hivatallyokbéli dolgait, hogy valamelly akadályt, Computussinak adornálássában kegyelmeteknek ne szerezzenek, kiis az Commissariatusságnak tudtára adattatott, hogy magát ahoz képest tudhassa alkalmaztatni. Coeterum Easdem Dnaones Vras, diu feliciter valere desideram. Datum Szatthmár die 28. Octobris. A^o 1708.

Praetittar. Dnanum Vestrarum.

Ad officia parat.

F. R Á K Ó C Z Y.

STEPHANUS KRUCSAY s. k.

XI.

Gróf Bercsényi Miklós levele Nagy-Honth megyéhez.

Seregerősítésül a megyétől 400 hajdut kíván.

Salutem Servitiorumq. meor. parassmam Commendationem. Mi-csoda szível Lélekkel kívántuk közönségessen el múlt Pataky Gralis consursusnak alkalmatosságával Hazánk boldogulássára czélozó dispositiókat elrendelni, onnét visszatért Deputatus követ Attyafiai relatiojából megghérthette a T. Nemes Vármegye, melly Gralis consursusnak alkalmatosságával elővétetett a N. Statusok által, mind a következő Békességh Tractájának folytatása, s mind pedig fegyverkezésünknek (ha az szükségh és az idő ugy hozzák magokkal) további continuatioja; mindkettőről elégségessen elmélkedvén. Jól lehet mostani munkában lévő Armistitiumot oly végele offerálta az ellenségh. hogy annak ideje alatt, az Békességh Tractája reassummáltassék. de mivel tapasztaltuk minyájan, az előtt hasonló alkalmatosságokkal az igaz és valóságos békesülésben álnokságát, a mely példa mostis szemünk előtt lévén, hogy hasonló csalárd-ságát (ha succedal is az Armistitium) azon békességh Tractája ábrázattyával természet szerint bennerögzött álnok, s Lárvas sinceritássát, addig miglen magha dolgait, s ellenünk való készületit rendben veheti. rejtve előttünk ne tarcsa. végtére csak ugyan dühös eltökéllet szándékát fegyverével nyilvánosságossá ne tegye. tetszet közönségesen a Nemes Statusoknak, leghkívált további fegyverkezésünk folytatása iránt oly infalibilis dispositiot tenni, és rendet szabni, hogy propter pecunia-

rium subsidium a T. N. Vármegyék, bizonyos számú Gyalogokat mind N. Vármegye maga pénzbéli quantumához képpest minden 50 forint után edgy edgy Hajdút számlálván, facta in Gremio sui proportionata limitatione, előállitsanak, a melyek mostani Gyalogh Regimentek completatiojára rendeltessenek, és applicáltassanak, s edgyszersmind pedigh bizonyos fegyvert is administrállyanak, úgy hogy az alatt is, miglen az kétséges és edgyedül Isten titkában tudvalévő Békességnek való-sága, vagy az ellenségnek további szándéka kijelenik, azok előállitássának, meghfegyveresítésének, s edgyéb mind Hadi praeparatoriumok részünkrül is véghez mehessenek, és nem Succedálván az Békesség, fegy-verünk vezérlő Istenünk Sz. irgalma által ellenségünk dühös incselkedéssének ellene állhassunk. Kihez képpest subdividáltatván prslit. az egész Vármegyékbül proveniáló Hajduság az mostani Gyalogh Regimentek közzé, considerálván, minden Regimentnek mostani Statussát, kivált pedigh honnét, és mely N. Vármegyébül exurgáló környikit; Ahoz képpest jutott ezen Tek. N. Vrgyébül obveniáló Hajduság N. V. Nyáray László Colonelus ur Regimentihez, melynek öszveszedésére az Ország Deter-minatioja szerint az denominált N. Vrgye Kapitánnya mellé ugyan nevezett Colonellus ur Rgmentibül bizonyos Hadi Tisztek rendeltetnek, az kik adandó instructió-jok szerint, és ugyan említett N. Vrgye Kapitánnya dispositiojához képpest, hivatallyokban fognak progrediálni: Miesoda modálitással köllessék penigh továbbá mind ezeknek megh lenni, s kívánt effectusban venni, s mennyi Hajdú jutott légyen ezen T. Nemes Vármegyére, fölséges fejedelem intimatiójábül meghfogja érteni a T. N. Vármegye, azért reiterálnom nem kívánom, nem is látom szükségesnek: jóllehet ugyanezen N. Vármegye

pénzbeli Quantuma után az ország determinatiója szerint 240 hajdúnál több nem obveniálna, mindazonáltal mivel azon Nemes Vármegye iránt edgyedül respectu summae pecuniariae volt reflexio, azért, hogy az Uri, és Nemesi rendek az ellenségh előtt onnét kiszorulván, pénzül nem concurrálhatnak más edgyéb constitutiójához képpest penigh, ezen Nemes Vármegyének nem lészen praegravatiójára az Gyalogságnak számossab előállítása; Mire nézve augeáltatott ezen Nemes Vármegyétől kiállítandó hajdúnak száma százhatvannal, ugy hogy in toto négy száz hajdú obveniállyon ezen N. Vrgyre. Tessék azért a T. Nemes Vármegyének ezen augmentatiomra nézve, ugy intézni azon hajduságnak in gremio sui való Subdivisióját, és exactióját, hogy mivel az Ország determinatiója szerint, már nem ötven frt után esik edgy edgy hajdúnak föl vetesse, hogy proportiót observálván, más modálitást és rendet instituálhasson azoknak collectatiójában. Kiben edgyébiránt az N. Vrgye Kapitányainak adott instructiohoz képpest egyéb observatio, vagy is immitatio nem lészen, hanem az hol eötven forint után köllene edgy hajdunak kitelni mind 30 forint után esik ezen N. Vrgyében: Kivántam azért edgyedül a T. N. Vrgyénknek értésére adnom, Hazafiui szeretetire, és Nemzetséges Confoederatiohoz való kötelességére emlikeztetvén, ugy igyekezzék a T. N. Vrgye azon Gyalogságnak, és fegyvernek, limitatióját s reparátióját accelerálni, hogy felülemlyített Hadi Tisztek, N. Vármegyében való beérkezésekkel azonnal és további üdöhalasztás nélkül azoknak collectatiójában, és exactiójában progrediálhassanak, hogy menjül hamaréb applicáltatván, és incorporáltatván az Regimenthez, fegyverhez és hadi rendtartáshoz szoktathassanak, és alkalmatossá tétessenek, az Haza kö-

vetkezendő szükséges szolgálattjának előmozdítására, Kiben semmi kétségem sincsen, hogy a mely készséggel ezen rendeléseket tenni kívánta, annál nagyobb serénységgel, hová hamaréb, és hátramaradás nélkül való effectuatióját ne munkálkodgya a Tek. N. Vrgye. Caeter. servet Deus praetitulatas Dnaon. Vras salvas et incolumes quam diutissime. In Arce Ungh die 31 decembris 1708.

Praetittarum Dnanum

Vrarum

C. N. BERCSÉNYI.

P. S. A mely Hajdúja vagyon actu a T. N. Vrgyének, Mártonffi Izrael urnál mellynek száznak köll lenni, az is Náray László Colonelus ur Regimentihez applicáltatott, mire nézve ezen 400 Hajdu azon felül esik a N. Vrgyére, a ki Mártonffi Urral vagyon, azzal 500 lenne in toto, de az acceptáltatván in imputaonem, négy százat limitállyon in Gremio sui a T. N. Vrgye s intimállya edgyszersmind Mártonffi urnak, minthogy Náray László Colonellus ur Regimentihez rendeltetett, ugy eő is eő kglme dispositiója szerint accomodállya azon magha mellet lévő Hajdusághot.

1709.

I.

Gróf Bercsényi Miklósnak Balogh Gáspár Hont megyei kapitány részére kiadott igazoló levele.

Gróf Székesi Berecsény Miklós, Nemes Ungh Vármegyének Feő Ispánya, Ország és az egész Hadak Feő Generalissa, Eöszveszövetkezett Statusok Első Senatora. Fölségbes Második Rákóczzy Ferencz, Isten kegyelmébül az Romai Sz. Birodalomnak, Erdélynek, és Eöszve szövötközött Magyar Országli Statussok Vezérleő fejedelmének (Titulus) etc. Magyar Országban Helytartója. Adom tudtára mindeneknek az kiknek illik: Nevezet szerint Tekintetes Nemes Nagy-Honth Vármegye Uri, Feő Nemessi, és Vezérleő Rendének, s-köz Lakosoknak közönségessen. Minthogy régi dicsöségbes szabadsághunk Helyreállítsásáért Nemzetséghes fegyverkezésünknek további continuatióját, elmúlt Pataky Generalis Concursusnak alkalmatosságával is egyes akarattal, s-egy szóval Lélekkal, a Confoederált Nemes Stausok resolválták, és eltökéltették, azon fölbuzdult indulatbul Hazánkhoz s-Nemzetünkhez való szeretetbül, fegyverünknek Reparatiojában bizonyos

Gyaloghok N. Vrgyék által való előállítását determinálták; Mellynek Collectatiojára minden N. Vrgyében kapitányok denomináltattak, olly formán, hogy annak alkalmatosságával bizonyos Hadi Tisztek rendeltetvén, azok mellé N. Vrgyék által leendő Limitatio, és repartitio szerinth collectállyák azon gyaloghsághot, egyszer s-mind vigyázván minden némő Excessusokra, azon Dispositioja alat liendő Hadi Rendet, Instructiojok szerinth, minden Inconvenientiátul tilalmazzák, ha mi Panaszok occurrálnak, azokat orvosollyák, és az Injuriált Félnek Satisfactiót impendállyák. Lévéen penighlen ezen T. Nemes Nagy Honth Vármegyében, Nemzetes és Vezérleő Balogh Gáspár ur kapitánynak denominálva, jól lehet az Nemes Vrgyebéli Uri, Feő, és Nemessi Rendek, azon kapitánynak Authoritássát és Hivatallját tudgyák, mindazonáltal, hogy annak Rendét observállyá az Nemessi, ugy N. Vármegyében liendő Vezérleő Rendis, nevezetessen penigh a N. Vármegye Lakossi tudhassák magokat mihez alkalmaztatni, emergáló difficultásokat, és kérdéseket, nem külömben panaszokat, tanquam in prima Instantia, nevezet Kapitány elüt repraesentálni, sorvoslássát sürgetni: Kivántam ezen Patensem által nyilvánosságossá tennem; mellynek Ereivel parancsoltatik serio említett Nemes Vármegyében lévő Vezérleő Rendnek, és mind Helységhebeli Biráinak, és Lakossinak közönségessen, nevezet Balogh Gáspár urot, Kapitánynak ismervén, és agnoscálván, illendő böccsületit meghadni, dependentiájokat eő kegyelmétül tudván, a T. N. Vármegye rendelésséhez képpest, eő kegyelme Dispositiobul várják, mind kérdéseket, panaszokat, és rövidségeket eő kegyelme eleiben terjeszék, tartozván eő kegyelme kinek-kinek Satisfactiót tenni, és impendálni. Az Helységhebeli Birák és Lakossok penigh az

Excedens Vitézleő Rendet meghfoghják, fogassák, és eő kegyelméhez vigyék, másként ha elmulattyák, nem csak az Excedensek által történt károkat elszenvedni, kinteleníttessenek: de azonfölül szófogadatlanságoknak érdemlett büntetéseket el nem kerülík. Költ Unghvár ban die 7 Januarii 1709.

G. B. MIKLÓS.

EBECZKY SÁMUEL s. k.

II.

Rákóczy Ferencz fejedelem körlevele Hont megyéhez.

A megyét általános felkelésre szólítja.

Salutem et omnem prosperitatem. Nem szükséges előszámlálnunk az háznak nem csak uralkodásának eleitül fogva édes Nemzetünk veszedelmére gyakorlott, de annakutánna is az Haza szabadságáért gyakran fel fegyverkezett Eleink ellen; sőt kivált képpen a mostani Isten által felvett Ügynek alkalmatosságával is, minden útan, s módokon kikereset, és mutatott szép szín alatt lappangó hamis Istentelen cselekedetit, a midőn legközelebb mindazokott, a kínált és azután megve-tett Armistitiumnak állapottyában olly nyilván valóvátette, hogy jóllehet a következő Békességnek remén-séghe alatt (a mint a minapi pataki Gyűlés alkalmatosságával a Nemes Statusokkal communicáltatott) illendő, practicaltatott, és fegyverünk folyását is nem kevéssé megakadályoztató Punctumokra léptünk vala: mindaz-

9*

által először is azokra való válaszát az időnek vonásával halasztván, de kiváltképpen ravaszságának eszköze Tolvay Gábor által a Dunán túl való földön, mintha az Armistitium végképpen felállítottatott volna elhiresítvén, s azáltal ottan levő szerencsés fegyverkezésünköt megszüntetvén, maga pedig azon idő alatt ártalmas csalárdságával fegyverét bellyebbbellyeb mozditván, a midőn a Dunántul való földnek, elhatározására költ a dolog, hogy feltett szándéka szerint véghez ne mehessen az Armistitium, csak azért is oly kemény és igasságtalan conditiokat (máskint is mintha már közakarattul végeztettek volna) nem szégyenlett praescribálni, a mellynek lehetetlenségét, és abbúl származó bizonyos veszedelmeket látván a megnevezett Dunántul való eöszveszövetkezett statussok, nem csak nem acceptálhatták, hanem tapasztalván az ellenkező résznek olytán nagy csalárdságát, a dolgon tovább fenn hagyni kintelenítettének. Minthogy azért avagy csak innen is világos boszúállásra felgerjett egész igyekezete, és eltolvajlott drága szabadságinknak, s békességünknek megadásában való megkeményedet Pharahói szive ki teezett, jollehet ezen mostani tött csalárdságának mesterségével, és a Thrincsinii Hareznak casusával, úgy némmelly Hazánk árulóinak elpártolásával láttatik dölfössen dicsekedni, szerencsés nyomulásával mindazáltal, jó kegyelmes Istenünknek vezérlésébül soha boldogabbúl mint most az ügynek kezdetitül fogva nem folyván Dunántul dolgaink, ha körülnézzük és egybenvettyük fegyverkezésünknek sorsát, most is olly köz mértékben és fontban tapasztalhattyuk fenforgani, a honnan szives s megegyező munkánk által tovább is feltett czélunknak, tellyes előmenetelit, kivált az külső hatalmaságok dolgaiknak conjuncturáihoz képpest bizonyossan

remélhettyük. Kire való nézve ámbár olykor jó Istennünknek vétkeinkért való érdemlet dorgálása láttatik is halasztani szabadságinknak Chanaám földére való be-
menetelünkött, mindazáltal azért megbotrátkozni sem
álhatatossághoz, sem igaz Hazafiusághoz sem penig ki-
vált az hittel pecsétlett Szövetséghez illendő nemlévén,
kivántuk mindezeket a Confoederált Nemes Ország ren-
deinek, és következésképpen ezen Nemes Vármegyé-
nek nemcsak tudtára adnunk, hanem egyszersmind a
minapi Sáros-Pataki Gyűlésnek alkalmatosságával de-
terminált Nemes resolutiojára emlékeztetnünk. obtestál-
ván Vezérlő Fejedelmi authoritássunk szerint, mind in
genere, mind in particulari kitkit hazájának boldogulá-
sához való szeretetire és kötelességére, hogy mivel
már az jövő Címpániának ideje ottanottan elközelget-
vén, az Ellenség ellen teendő operációkra, készületün-
kött admaturálni szükséges, meggondolván édes Nem-
zetünknek utolsó romlásra hanyatlott perczen való füg-
gését, az Ellenségnek végső boszuálásra kevélyen
felemelt karját, és az hitetlenül hozzá állott Haza áru-
lóihoz már is hol színes, hol nagyobb részről nyilván
való kegyetlenségét és minnyájunkal hasonló köz mód-
dal lejendő nyomorgatását: mutassa olly igaz hűségből,
s Hazafiuságból származott készségét, hogj valami-
kor Táborra való kiszállásunk alkalmatosságával más
újabb Orderünkött s rendelésünket veendi, azonnal
egész készülettel minden vonogatás és hátra maradás
nélkül megjellenhessen; a' mint is intimálva parancsol-
lyuk ezen Nemes Vármegyének, hogy ekképen értvén
Hazánk ügyinek elő menetelire igyekező rendelésünkött,
azt nem csak publicáltassa in gremio sui mindenütt, ha-
nem egyszersmind szövetséges hűséghe szerint enge-
delmeskedvén, Generalis, personalis Insurrectiott eleve

olly moddal indicáltasson, hogy extra Postarum Magistros et eorum Veredarios, itemque duos officiales Comitatum et Tricesimatorum Vicegerentes domi reliquentes, necnon apertos inhabiles (a kik is mind az által a possessionate Eözvegyekkel proportionate Soldost állítani tartoznak) nemine excepto, Libertinusokkal edgyütt, tempore et in loco praefigendis. Zászlóstúl compareálhasson, mellynek kimunkálódását midőn a Nemes Várgye Tiszteinek szorgos hivatallyokra bízuk, hogy az Úr Isten azon elkészülésre Atyai látogatási után szent áldását nyújtsa, és édes Nemzettünk szabadságinak visszahozására kittkitt eltökéllet igaz tiszta bátor szivel fel ruházzon, kívánnyuk. Datum in oppido Munkács die 18. Marty A^o 1709.

Praelatarum Dnanonum Vrar.

Ad officia parat.

F. RÁKÓCZY.

PAULUS RÁDAY s. k.

STEPHANUS KÁNTOR s. k.

III.

Rákóczy Ferencz fejedelem levele Hont megyéhez.

Szentiványi Rafaelt az insurrectio szervezésére megbizván, a megyét újbólsürgeti az általános felkelésre.

Salutem Benevolentiaeque. Nostrae Ducalis Commendationem.

Jollehet vagjunk tellyes reménységgel, hogy valamint

az Eösszeszövetkezet Nemes Statusok a Pataki Con-
ventus alkalmatosságával az idei Generalis Insurrecti-
óra köz akarattal resólválták magokat, ugj szintén azok
között Ezen Nemes Vármegje is, minekutána az eleve
való készület felől már ennek előtte Orderünket vötte,
elégséges Dispositiokat tött légyen, annak végbenvite-
lére. Mindazáltal hogj annyival is inkább jo moddal,
és rendel folyanak a dolgok, szükségesnek ítéltük, hogy
minekelötte az Nemes Vármegjék a' Táborozásnak el
rendelt helyére megindúlnának és öszvegyülnének,
az alatt is arra Deputált bizonyos Hiveink által szor-
galmatossan meg Mustráltassanak, és tovább való aka-
ratúnról és Intimationkrúl bővebben informáltassanak.
Minthogj azért Ezen Nemes Várgyében Nemzetes Vi-
tézlő Szent Iványi Raphael Hivünket Denomináltuk
és Constituáltuk azon munkának végbenvitelére, aka-
ránk praesentibus Intimálnunk, hogy minden haladék
nélkül Generalis Insurrectiott Publicáltatván, egj bizony-
nyos helyre in Gremio sui, pro die 18 Mensis Curren-
tis, olly Parantsolattal termináltassa a' hová előbbeni
Orderünk szerint minnyájan, egész készülettel sub poena
in Statutis nuperi Concursus Determinata, infallibiliter
Compareállanak, ahoz alkalmaztattván magokat, mely-
rül megnevezet Hivünk tovább való akaratúnk s Pa-
rantsolatúnk szerint Intimationkat kiadgyja; Caeterum
Servet Deus Praetitulas Dominatioes Vestras ad Vota
Sua cum prospero Campaniae Successu Superviventes.
Datum in Castro Nostro Szerents die 1. Mens Junii A^o
1709.

Praetilm Dnum Vrum.

Ad officia parat.
F. R Á K Ó C Z Y.

PAULUS RÁDAY s. k.

Jegyzés.

Ezen levelek eredeti írásmodorán csakis annyi változtatást tettem, mennyi által azokat a diplomatikában kevésbbé jártas nagyobb közönség számára is érthetőkké és élvezhetőkké tenni véltem.

Terjedelmesebb felvilágosító jegyzeteket alkalmazni nem tartottam szükségesnek, miután „II. Rákóczy Ferencz emlékirata a magyar hadjáratról,” az eredeti után Ráth Károly akad. tag által közölve, ugyancsak e levelek kiadójánál e napokban jelent meg.

E két mű, miután ezen levelek épen az emlékiratban bőven tárgyalt hadjáratra vonatkoznak —, csakis együtt használható; amabban a Rákóczyféle forradalom — akarom mondani, jogvédelem-történetét, ebben szellemét fogja az olvasó feltalálni: azért szabadjon azokat együttesen ajánlani a közönség figyelmébe. Pest Máj. 1-én 1861.

P. Sz. K.

40 / 5116

(9)

8/521

347

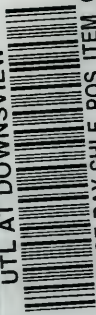
PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

DB
932
.48
F4A4
1861

Ferencz II, Rákóczy
II. [i.e. Második]
Rákóczy Ferencz

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 08 12 11 005 3